

**OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA
DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
„BEZPIECZNA GMINA”**

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

KARTA INFORMACYJNA ^{*)}

DO OGÓLNYCH WARUNKÓW UBEZPIECZENIA DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO “BEZPIECZNA GMINA”

LP	Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
1.	Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	§ 1 ust. 3-9, § 2, § 3, § 4, § 9, § 10, § 11, § 15, § 16, § 17, § 18, § 20, § 21, § 22, § 23, § 24, § 26, § 27, § 28, § 29, § 30, § 32, § 33, § 34, § 35, § 36, § 38, § 39, § 40, § 41, § 42, § 44, § 45, § 46, § 47, § 48, § 50, § 51, § 52, § 53, § 54, § 56, § 57, § 58, § 59, § 61, § 62, § 63, § 65, § 66, § 67, § 68, § 70. Załącznik nr 1, Klauzula nr 1 ust. 1, 2, 4, 6, Klauzula nr 2 ust. 1, 2, 7, Klauzula nr 3 ust. 1 - 3, 10, Klauzula nr 4 ust. 1, 2, 4, 9, Klauzula nr 5 ust. 1 - 3, 9, Klauzula nr 6 ust. 1 - 3, Klauzula nr 7 ust. 1, 2, 8, Klauzula nr 8 ust. 1, 2, 10, Klauzula nr 9 ust. 1 - 3, 9, Klauzula nr 10 ust. 1 - 3, 10, Klauzula nr 11 ust. 1, 3, 7, Klauzula nr 12 ust. 1, 7, Klauzula nr 13 ust. 1 - 3, 5, 11, Klauzula nr 14 ust. 1, 2, 4, Klauzula nr 15 ust. 1, 5, Klauzula nr 16 ust. 1 - 3, 13, Klauzula nr 17 ust. 1, 2, 9, Klauzula nr 18 ust. 1, 2, 7, Klauzula nr 19 ust. 1 - 6, 9, Klauzula nr 20 ust. 1, 5, Klauzula nr 21 ust. 1, 3, 4, 7, Klauzula nr 22 ust. 1, 5, Klauzula nr 23 ust. 1, 2, 5, Klauzula nr 24 ust. 1, 3, 5, Klauzula nr 25 ust. 1, 2, 6, Klauzula nr 26 ust. 1, 2, 4, 7, Klauzula nr 27 ust. 1, 3, 6, Klauzula nr 28 ust. 1, 6, Klauzula nr 29 ust. 1, 6, Klauzula nr 31 ust. 1 - 3, 10.

LP	Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
2.	Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	§ 4, § 9 ust. 6, § 10 ust. 7 i 9, § 17, § 18 ust. 2 - 6, § 19, § 20 ust. 4 - 10, § 23, § 24, § 25, § 26 ust. 2, 3 § 28 ust. 2 - 5, § 29, § 30 ust. 2 - 6, § 31, § 32 ust. 2, § 35, § 36, § 37, § 38, § 42 ust. 2 - 5, § 43, § 47, § 48 ust. 2-5, § 49, § 50 ust. 2, § 51 ust. 9, 11, 13, § 52 ust. 2 - 4, § 53, § 54 ust. 2 - 9, § 55, § 56 ust. 2, 4, 6, § 57 ust. 2, § 58, § 59, § 60, § 61 ust. 2, § 63 ust. 2 - 4, § 64, § 65, § 66 ust. 5, § 68 ust. 2 - 8, § 69, § 70 ust. 6, 9, 20, Klauzula nr 1 ust. 3, 5, Klauzula nr 2 ust. 3 - 7, Klauzula nr 3 ust. 4 - 8, Klauzula nr 4 ust. 3, 5, 8, Klauzula nr 5 ust. 4 - 8, Klauzula nr 6 ust. 4 - 9, Klauzula nr 7 ust. 3 - 7, Klauzula nr 8 ust. 3 - 9, Klauzula nr 9 ust. 4 - 8, Klauzula nr 10 ust. 4 - 9, Klauzula nr 11 ust. 4 - 6, Klauzula nr 12 ust. 2 - 6, Klauzula nr 13 ust. 4, 6 - 10, Klauzula nr 14 ust. 3, Klauzula nr 15 ust. 2 - 4, Klauzula nr 16 ust. 4 11, Klauzula nr 17 ust. 3 - 8, Klauzula nr 18 ust. 3 - 6, Klauzula nr 19 ust. 7, 8, Klauzula nr 20 ust. 2 - 4, Klauzula nr 21 ust. 2, 5, 6, Klauzula nr 22 ust. 2 - 4, Klauzula nr 23 ust. 3, 4, Klauzula nr 24 ust. 2, 4, Klauzula nr 25 ust. 3 - 5, Klauzula nr 26 ust. 3, 5, 6, Klauzula nr 27 ust. 2, 4, 5, Klauzula nr 28 ust. 2 - 5, Klauzula nr 29 ust. 2 - 5. Klauzula nr 31 ust. 4 - 9.

*) Informacje, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I – POSTANOWIENIA WSPÓLNE	5
§ 1 Postanowienia ogólne	5
§ 2 Definicje	5
§ 3 Przedmiot umowy ubezpieczenia	8
§ 4 Wyłączenia ogólne z zakresu ubezpieczenia	8
§ 5 Zawarcie umowy ubezpieczenia	9
§ 6 Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa	9
§ 7 Składka ubezpieczeniowa	9
§ 8 Obowiązki Towarzystwa	10
§ 9 Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego	10
§ 10 Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego w przypadku zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego	11
§ 11 Wypłata odszkodowania	12
§ 12 Roszczenia regresowe	12
§ 13 Rozpatrywanie reklamacji	12
§ 14 Rozwiązywanie sporów	12
ROZDZIAŁ II – UBEZPIECZENIE MIENIA OD WSZYSTKICH RYZYK	13
§ 15 Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	13
§ 16 Zakres ubezpieczenia	13
§ 17 Zwrot kosztów dodatkowych	13
§ 18 Suma ubezpieczenia	13
§ 19 Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk	14
§ 20 Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	15
ROZDZIAŁ III – UBEZPIECZENIE BUDYNKÓW, LOKALI I BUDOWLI W BUDOWIE	16
§ 21 Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	16
§ 22 Zakres ubezpieczenia	16
§ 23 Zwrot kosztów dodatkowych	16
§ 24 Suma ubezpieczenia	16
§ 25 Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia budynków, lokali i budowli w budowie	16
§ 26 Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	16
ROZDZIAŁ IV – UBEZPIECZENIE MIENIA OD KRADZIEŻY Z WŁAMANIEM I RABUNKU	17
§ 27 Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	17
§ 28 Zakres ubezpieczenia	17
§ 29 Zwrot kosztów dodatkowych	17
§ 30 Suma ubezpieczenia	17
§ 31 Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku	18
§ 32 Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	18
ROZDZIAŁ V – UBEZPIECZENIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (OZE)	18
§ 33 Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	18
§ 34 Zakres ubezpieczenia	18
§ 35 Zwrot kosztów dodatkowych	18
§ 36 Suma ubezpieczenia	19
§ 37 Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia odnawialnych źródeł energii	19
§ 38 Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	19
ROZDZIAŁ VI – UBEZPIECZENIE SZYB I PRZEDMIOTÓW SZKLANYCH OD STŁUCZENIA	19
§ 39 Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	19
§ 40 Zakres ubezpieczenia	19
§ 41 Zwrot kosztów dodatkowych	19
§ 42 Suma ubezpieczenia	19
§ 43 Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia szyb i przedmiotów szklanych od stłuczenia	19
§ 44 Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	20
ROZDZIAŁ VII – UBEZPIECZENIE MIENIA W TRANSPORCIE (CARGO)	20
§ 45 Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	20
§ 46 Zakres ubezpieczenia	20
§ 47 Zwrot kosztów dodatkowych	20
§ 48 Suma ubezpieczenia	21
§ 49 Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia mienia w transporcie (cargo)	21
§ 50 Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	21
ROZDZIAŁ VIII – UBEZPIECZENIE SPRZĘTU ELEKTRONICZNEGO OD WSZYSTKICH RYZYK	21
§ 51 Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	21
§ 52 Zakres ubezpieczenia	22
§ 53 Zwrot kosztów dodatkowych	22
§ 54 Suma ubezpieczenia	22
§ 55 Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk	23
§ 56 Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	23
ROZDZIAŁ IX – UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ	24
§ 57 Przedmiot, miejsce i zakres ubezpieczenia	24
§ 58 Zwrot kosztów dodatkowych	24

§ 59 Suma gwarancyjna	24
§ 60 Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej	25
§ 61 Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania	25
ROZDZIAŁ X – UBEZPIECZENIE OCHRONY PRAWNEJ	26
§ 62 Przedmiot, miejsce i zakres ubezpieczenia	26
§ 63 Suma ubezpieczenia	26
§ 64 Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia ochrony prawnej	26
§ 65 Ustalenie wysokości odszkodowania	26
ROZDZIAŁ XI – UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW	26
§ 66 Przedmiot i miejsce ubezpieczenia	26
§ 67 Zakres ubezpieczenia	27
§ 68 Suma ubezpieczenia	27
§ 69 Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków	27
§ 70 Ustalenie wysokości świadczenia	28

ZAŁĄCZNIK NR 1 – WYMOGI ZABEZPIECZENIA MIENIA

ZAŁĄCZNIK NR 2 – KLAUZULE DODATKOWE	29
Klauzula nr 1 Automatyczne pokrycie wzrostu wartości mienia	29
Klauzula nr 2 Ubezpieczenie od przeięcia	30
Klauzula nr 3 Ubezpieczenie od dewastacji	30
Klauzula nr 4 Ubezpieczenie od katastrofy budowlanej	30
Klauzula nr 5 Ubezpieczenie maszyn od awarii	30
Klauzula nr 6 Ubezpieczenie maszyn od szkód elektrycznych	31
Klauzula nr 7 Ubezpieczenie od zepsucia na skutek nieodpowiedniej temperatury	31
Klauzula nr 8 Ubezpieczenie od strajków, rozruchów i zamieszek społecznych	31
Klauzula nr 9 Ubezpieczenie od aktów terrorystycznych	32
Klauzula nr 10 Ubezpieczenie od szkód na skutek przemarzania i przenikania wody z gruntu	32
Klauzula nr 11 Ubezpieczenie kosztów odtworzenia dokumentacji	32
Klauzula nr 12 Ubezpieczenie od szkód na skutek prowadzenia prac budowlano-montażowych	32
Klauzula nr 13 Ubezpieczenie kosztów dodatkowych	32
Klauzula nr 14 Zniesienie konsumpcji sumy ubezpieczenia	33
Klauzula nr 15 Ubezpieczenie kosztów rzeczoznawców	33
Klauzula nr 16 Ubezpieczenie odnawialnych źródeł energii mieszkańców jednostek samorządu terytorialnego (OZE)	33
Klauzula nr 17 Ubezpieczenie mienia od kradzieży zwykłej	33
Klauzula nr 18 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej z tytułu zarządzania i administrowania drogami	34
Klauzula nr 19 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za produkt	34
Klauzula nr 20 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za czyste straty finansowe	35
Klauzula nr 21 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej pracodawcy	35
Klauzula nr 22 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej najemcy	35
Klauzula nr 23 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej wzajemnej	35
Klauzula nr 24 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za podwykonawców	36
Klauzula nr 25 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej organizatora imprezy o charakterze masowym nie podlegającej ubezpieczeniu obowiązkowemu	36
Klauzula nr 26 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w środowisku naturalnym	36
Klauzula nr 27 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w czasie akcji i ćwiczeń przez jednostki OSP	36
Klauzula nr 28 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w mieniu wniesionym przez gości do hotelu	36
Klauzula nr 29 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w mieniu znajdującym się w pieczy, pod kontrolą lub dozorem Ubezpieczonego	37
Klauzula nr 30 Zniesienie fransyz	37
Klauzula nr 31 Ubezpieczenie odpowiedzialności majątkowej pracowników samorządowych	37

ROZDZIAŁ I POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Postanowienia ogólne

§ 1

1. Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia dla jednostek samorządu terytorialnego „Bezpieczna Gmina”, zwane dalej OWU, mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”, zwane dalej Towarzystwem, z gminami, powiatami, województwami, związkami międzygminnymi, stowarzyszeniami gmin oraz komunalnymi jednostkami organizacyjnymi, podmiotami zarządzającymi komunalnymi jednostkami organizacyjnymi i podmiotami utworzonymi z wykorzystaniem kapitału samorządowego.
2. Umowy ubezpieczenia Towarzystwo zawiera z Członkami Towarzystwa. Towarzystwo może zawierać umowy ubezpieczenia także z podmiotami niebędącymi Członkami Towarzystwa.
3. W porozumieniu z Ubezpieczającym do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w OWU, z zastrzeżeniem, że wszelkie zmiany będą dokonane w formie pisemnej pod rygorem ich nieważności.
4. Ubezpieczeniem objęte są tylko te przedmioty ubezpieczenia, które wskazano w umowie ubezpieczenia z określeniem sumy ubezpieczenia i miejsca ubezpieczenia.
5. Umowa ubezpieczenia może zostać zawarta na cudzy rachunek. W takim przypadku postanowienia niniejszych OWU dotyczące Ubezpieczonego odnoszą się odpowiednio do Ubezpieczającego.
6. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w § 9, § 10 oraz Załączniku nr 1 do OWU spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jak i na Ubezpieczonym, chyba, że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy ubezpieczenia na jego rachunek.
7. Jeżeli umowa ubezpieczenia została zawarta na cudzy rachunek Ubezpieczający zobowiązuje się do doręczenia Ubezpieczonemu OWU przed zawarciem umowy ubezpieczenia, natomiast Towarzystwo na żądanie Ubezpieczonego zobowiązane jest udzielić mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą jego praw i obowiązków.
8. Zawiadomienia i oświadczenia, jakie w związku z umową ubezpieczenia składane są przez strony tej umowy, mogą być dokonywane na piśmie albo drogą elektroniczną, jeżeli Ubezpieczający, Ubezpieczony lub Uprawniony wyraził na to zgodę.
9. W sprawach nieuregulowanych w niniejszych OWU mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks Cywilny, ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane, ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, ustawy z 26 czerwca 1974 r. Kodeksu pracy, ustawy z 21 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym, Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych, ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz inne przepisy prawa powszechnie obowiązującego ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz inne przepisy prawa powszechnie obowiązującego.
10. Towarzystwo posiada status dużego przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.

Definicje

§ 2

Określenia użyte w OWU oznaczają:

- 1) **budowla** – obiekt budowlany trwale związany z gruntem niebędący budynkiem wraz z instalacjami i urządzeniami oraz stałymi elementami wykończeniowymi, stanowiący całość techniczną i użytkową, w tym chodniki, podjazdy, place, ogrodzenia wraz z bramami oraz zamontowanymi na stałe elementami typu: tablice adresowe, oznakowanie informacyjne bramy oraz siłowniki i napęd do bram, wiaty, altany śmietnikowe, osadniki, zewnętrzne zbiorniki na gaz płynny i paliwa płynne, lampy i elementy oświetlenia posesji, w tym obiekty inżynierii drogowej, wodnej, kanalizacyjnej, oświetlenie, budowle sportowe i rekreacyjne,
- 2) **budynek** – obiekt budowlany trwale związany z gruntem, posiadający pozwolenie na użytkowanie, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadający fundamenty i dach wraz

z instalacjami, urządzeniami budowlanymi, tj. urządzeniami technicznymi związanymi z budynkiem, zapewniającymi możliwość jego użytkowania zgodnie z przeznaczeniem (w tym studnie i instalacje studzienne, osadniki, zbiorniki na gaz płynny i paliwa płynne, pompy ciepła) oraz ze stałymi elementami wykończeniowymi stanowiącymi całość techniczną i użytkową,

- 3) **choroba zakaźna** – choroba, która została wywołana przez biologiczny czynnik chorobotwórczy wskazana w wykazie chorób zakaźnych, który stanowi załącznik do ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi,
- 4) **czyste straty finansowe** – straty finansowe niebędące wynikiem szkody w mieniu ani szkody na osobie,
- 5) **dane** – informacje nadające się do bezpośredniego przetwarzania przez Elektroniczne Systemy Przetwarzania Danych (EPD) zgromadzone poza jednostką centralną, dane ze zbiorów danych,
- 6) **deszcz nawałny** – opad deszczu o współczynniku wydajności co najmniej 3, ustalonym przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, w przypadku braku stacji pomiarowej w miejscu szkody bierze się pod uwagę stan faktyczny i jej rozmiar w miejscu ich powstania, świadczące wyraźnie o działaniu deszczu nawałnego; pojedyncze szkody przyjmuje się za spowodowane przez deszcz nawałny, gdy w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono jego działanie,
- 7) **dozór** – czynności wynikające z zawartej umowy dotyczące ochrony mienia realizowane w formie bezpośredniej ochrony fizycznej w miejscu ubezpieczenia, wykonywane przez pracowników firmy ochrony mienia lub pracowników Ubezpieczonego,
- 8) **dym i sadza** – zawiesina cząstek w powietrzu będąca bezpośrednim skutkiem spalania lub pożaru niezależnie od miejsca jego powstania,
- 9) **fala ponaddźwiękowa** – bezpośrednie działanie fali ciśnieniowej, wywołanej przez statek powietrzny przekraczający barierę dźwięku,
- 10) **franszyza integralna** – ustalona w umowie ubezpieczenia kwota lub wartość procentowa, do której Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności, a po jej przekroczeniu wypłaca należne odszkodowanie w całości,
- 11) **franszyza redukcyjna** – ustalona w umowie ubezpieczenia kwota lub wartość procentowa, o jaką będzie pomniejszana wysokość każdego odszkodowania,
- 12) **grad** – opad atmosferyczny w postaci bryłek lodu,
- 13) **jednostka centralna** – część komputera obejmująca sterowanie, układy wykonujące operacje arytmetyczno-logiczne oraz pamięć komputera, z wyłączeniem zewnętrznych nośników danych,
- 14) **Klient** – Ubezpieczający, Ubezpieczony lub Uprawniony z umowy ubezpieczenia lub Poszukujący ochrony ubezpieczeniowej,
- 15) **Konsument** – osoba fizyczna dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową,
- 16) **kradzież z włamaniem** - dokonanie albo usiłowanie dokonania zaboru mienia:
  - a) z pomieszczeń zabezpieczonych zgodnie z postanowieniami dotyczącymi wymaganych zabezpieczeń określonych w Załączniku nr 1 do OWU i zadeklarowanych w umowie ubezpieczenia:
    - po uprzednim usunięciu siłą lub przy pomocy narzędzi pozostawiających ślady włamania na istniejących zabezpieczeniach lub po otworzeniu istniejących zabezpieczeń przy użyciu podrobionego lub dopasowanego klucza, lub klucza oryginalnego, w którego posiadanie sprawca wszedł wskutek kradzieży z włamaniem do innego pomieszczenia lub w wyniku rabunku,
    - w których sprawca ukrył się przed jego zamknięciem, pod warunkiem, że opuszczenie budynku lub lokalu wymagało od niego usunięcia siłą lub przy użyciu narzędzi istniejących zabezpieczeń,
- 17) **lawina** – gwałtowne zsuwanie lub staczanie się mas śniegu, lodu, skał, kamieni lub ziemi ze zboczy górskich,
- 18) **leczenie usprawniające** – terapia medyczna zalecona przez lekarza, mająca na celu przywrócenie możliwie najpełniejszej sprawności psychofizycznej organizmu; za leczenie usprawniające uważa się również rehabilitację,
- 19) **limit odpowiedzialności** – kwota zawierająca się w sumie ubezpieczenia lub sumie gwarancyjnej, ograniczająca odpowiedzialność Towarzystwa dla danego rodzaju mienia lub danego rodzaju,
- 20) **lokal** – samodzielna część budynku, wyodrębniona za pomocą przegród budowlanych także z przynależnym tarasem i/lub balkonem wraz z instalacjami, urządzeniami budowlanymi tj. urządzeniami technicznymi związanymi z lokalem, zapewniającymi możliwość jego użytkowania zgodnie z przeznaczeniem oraz ze stałymi elementami wykończeniowymi stanowiące całość techniczną i użytkową,
- 21) **maszyny, urządzenia i wyposażenie** – urządzenia techniczne, oprzyrządowanie, wyposażenie (w tym zbiory biblioteczne), niskocenne składniki majątku, sprzęt elektroniczny, meble wykorzystywane

- w prowadzonej działalności, niestanowiące elementów budynków i budowli i niebędące środkami obrotowymi ani nakładami inwestycyjnymi,
- 22) **mienie osób trzecich** – mienie stanowiące własność osób trzecich, znajdujące się w pieczy lub powierzone Ubezpieczonemu,
- 23) **mienie prywatne pracowników** – odzież, obuwie, przedmioty osobistego użytku, dokumenty oraz narzędzia i materiały pracowników Ubezpieczonego niezbędne do wykonywania pracy zleconej przez Ubezpieczającego z wyłączeniem wartości pieniężnych oraz pojazdów,
- 24) **mienie ruchome** – maszyny, urządzenia i wyposażenie, środki obrotowe, mienie osób trzecich, mienie prywatne pracowników i nakłady inwestycyjne,
- 25) **nakłady inwestycyjne** – koszty poniesione w związku z remontem, modernizacją i adaptacją, budynku/lokalu w celu dostosowania budynku/lokalu do rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej lub podniesienia standardu takiego budynku/lokalu,
- 26) **nieszczęśliwy wypadek:**
- a) zdarzenie nagle, wywołane przyczyną zewnętrzną, nie wynikające ze stanu zdrowia, na skutek, którego Ubezpieczony, niezależnie od swej woli doznał uszkodzenia ciała lub zmarł,
  - b) zawał serca i udar mózgu wywołany przyczyną wewnętrzną, wynikający ze stanu zdrowia, w wyniku którego Ubezpieczony, niezależnie od swej woli doznał uszkodzenia ciała lub zmarł i pod warunkiem, iż zawał serca lub udar mózgu został zdiagnozowany po raz pierwszy u Ubezpieczonego w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej. Rozszerzenie ochrony ubezpieczeniowej o zawał serca i udar mózgu dotyczy osób w wieku do 67 lat oraz osób po 67 roku życia w ramach kontynuacji umowy ubezpieczenia,
- 27) **niskocenne składniki majątku** – nieewidencjonowane rzeczowe składniki majątku Ubezpieczonego o jednostkowej wartości poniżej 3.000 PLN,
- 28) **okres odszkodowawczy** – okres trwający od dnia wystąpienia szkody rzeczowej powodującej zakłócenie lub przerwanie działalności gospodarczej Ubezpieczonego do dnia przywrócenia pomieszczeń lub urządzeń do stanu pierwotnego, najpóźniej jednak do momentu zaistnienia technicznych możliwości prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie sprzed szkody, w którym Towarzystwo pokrywa proporcjonalne i nieproporcjonalne koszty działalności,
- 29) **oprogramowanie:**
- a) systemy operacyjne i programy wchodzące w jego skład,
  - b) programy licencyjne standardowe pochodzące z produkcji seryjnej,
  - c) programy pochodzące z produkcji jednostkowej wytworzone na podstawie oprogramowania licencyjnego,
- 30) **osoba bliska** – małżonek, małżonka, osoby pozostające w związku partnerskim, dzieci w tym przysposobione lub przyjęte na wychowanie, pasierb, rodzice, rodzeństwo, ojczym, macocha, teść, zięć, synowa, dziadkowie, wnuki oraz osoby pozostające z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym,
- 31) **osoba trzecia** – każdy podmiot niebędący Ubezpieczającym lub Ubezpieczonym lub Towarzystwem, z zastrzeżeniem, że członkowie wspólnot mieszkaniowych są traktowani jako osoby trzecie,
- 32) **osuwanie się ziemi** – ruch ziemi na stokach lub zboczach naturalnych, nie spowodowany działalnością człowieka,
- 33) **odnawialne źródła energii (OZE)** – instalacje i urządzenia stanowiące wyodrębniony zespół urządzeń służących do wytwarzania energii elektrycznej lub/i ciepłej z odnawialnych źródeł energii, które są trwale zamocowane na budynku lub na fundamencie, lub zakotwiczone na stałe w gruncie, a także magazyn energii elektrycznej przechowujący wytworzoną energię elektryczną, połączony z tym zespołem urządzeń,
- 34) **podwykonawca** – przedsiębiorca, któremu Ubezpieczony jako wykonawca rzeczy lub usługi powierzył na podstawie umowy cywilnoprawnej wykonanie w całości lub w części tej rzeczy lub usługi,
- 35) **pojemnik bezpieczny** – pojemnik wykonany ze stopu metali używany w celu ochrony zawartości przed włamaniem,
- 36) **powódź** – zalanie terenu w następstwie:
- a) podniesienia się poziomu wody w korytach wód płynących oraz w zbiornikach wodnych,
  - b) spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i pagórkowatych,
  - c) podniesienia się poziomu morskich wód przybrzeżnych spowodowanego przez sztorm,
- 37) **pożar** – działanie ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał poza paleniskiem i rozprzestrzenił się o własnej sile,
- 38) **pracownik** – osoba fizyczna zatrudniona przez Ubezpieczonego na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę albo na podstawie umowy zlecenia lub umowy podobnej do zlecenia, w szczególności umowy o świadczenie usług, kontraktu menadżerskiego, porozumienia o wolontariat, umowy o staż, umowy o praktyki, jak również osoba, której Ubezpieczony zlecił posługiwanie się ubezpieczonymi rzeczami, ich pilnowanie lub dozór miejsca ubezpieczenia,
- 39) **przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze** – niezbędne w procesie leczenia następstw nieszczęśliwych wypadków zalecone przez uprawnionego lekarza - w szczególności: protezowe wkładki do butów, protezy, ortezy, pasy biodrowe z szyną/szynami, kosze biodrowe, szyny, gorsety odciążające – stabilizujące, gorsety korekcyjne, pasy stabilizujące, kołnierze sztywno/półsztywne, obuwie ortopedyczne, rękawy uciskowe, nogawice uciskowe, soczewki okularowe i kontaktowe, protezy oka, lupy, monokulary, okulary, aparaty słuchowe, wkładki uszne, systemy wspomagające słyszenie, aparaty wspomagające mowę, rurki tracheostomijne wraz z zapasowymi wkładkami, cewniki do odsysania górnych dróg oddechowych, cewniki zewnętrzne, cewniki urologiczne i sprzęt urologiczny, worki stomijne, aparaty z maską do leczenia obturacyjnego, nebulizatory, sprężarki powietrza, inhalatory membranowe, sprzęt do indywidualnej fizjoterapii układu oddechowego, pończochy kikutowe, pasy przepuklinowe, pasy brzuszne, poduszki i materace przeciwoleżynowe, kule, trójnogi, czworonogi, laski dla niewidomych, balkoniki i podpórki, pionizatory, stabilizatory w pozycji siedzącej i leżącej, wózki inwalidzkie, siedziska ortopedyczne, pelzaki, zestawy infuzyjne do pompy insulinowej, zbiorniki na insulinę, glukometry i systemy ciągłego monitorowania glikemii, peruki, pieluchomajtki,
- 40) **rabunek** – zabór mienia w celu przewłaszczenia z zastosowaniem przemocy fizycznej lub groźby jej natychmiastowego użycia wobec Ubezpieczonego lub jego pracowników lub innej osoby uprawnionej przez Ubezpieczonego do sprawowania nadzoru nad przedmiotem ubezpieczenia, lub osób przebywających w miejscu ubezpieczenia, lub z doprowadzeniem tych osób do nieprzytomności lub bezbronności,
- 41) **reklamacja** – wystąpienie skierowane do Towarzystwa przez jego Klienta, w którym Klient zgłasza zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez Towarzystwo,
- 42) **reprezentanci Ubezpieczonego:**
- a) w jednostkach samorządu terytorialnego – wójt, burmistrz, prezydent miasta, członek zarządu województwa, powiatu, członkowie zarządu podmiotów z udziałem kapitału samorządowego, prokurent oraz pełnomocnik uprawniony do składania i przyjmowania oświadczeń woli w imieniu Ubezpieczonego w granicach określonych pełnomocnictwem,
  - b) w przedsiębiorstwach państwowych – dyrektor, jego zastępcy i pełnomocnicy uprawnieni do składania i przyjmowania oświadczeń woli w imieniu Ubezpieczonego w granicach określonych pełnomocnictwem,
  - c) w spółkach akcyjnych i spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością – członkowie zarządu, prokurenci oraz pełnomocnicy uprawnieni do składania i przyjmowania oświadczeń woli w imieniu Ubezpieczonego w granicach określonych pełnomocnictwem,
  - d) w spółkach jawnych, partnerskich, komandytowych, komandytowo-akcyjnych – wspólnicy, prokurenci oraz pełnomocnicy uprawnieni do składania i przyjmowania oświadczeń woli w imieniu Ubezpieczonego w granicach określonych pełnomocnictwem,
  - e) w spółkach cywilnych – wspólnicy oraz ich pełnomocnicy uprawnieni do składania i przyjmowania oświadczeń woli w imieniu Ubezpieczonego w granicach określonych pełnomocnictwem,
- 43) **silny wiatr** – działanie wiatru powodującego uszkodzenie lub zniszczenie przedmiotu ubezpieczenia o prędkości nie mniejszej niż 17,5 m/s stwierdzonej przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej; w przypadku braku stacji pomiarowej w miejscu szkody bierze się pod uwagę stan faktyczny i jej rozmiar w miejscu ich powstania, świadczący wyraźnie o działaniu silnego wiatru; pojedyncze szkody przyjmuje się za spowodowane przez silny wiatr, gdy w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono jego działanie; ochroną ubezpieczeniową objęte są również następstwa szkód spowodowanych przez uderzenie części budynków, drzew i ich części lub inne przedmioty powalone lub unoszone przez silny wiatr,
- 44) **sporty wysokiego ryzyka** – sporty, których uprawianie wiąże się z działaniem w warunkach dużego ryzyka utraty życia lub zdrowia w szczególności: abseiling (zjeżdżanie na linie), alpinizm, baloniarstwo, bouldering (wspinaczka bez użycia asekuracji liną), baseball, biegi długodystansowe, biegi na orientację w terenie, cliff jumping (skoki z klifów), dosiadanie i jazda na zwierzętach wierzchołkowych i pociągowych, downhill (zjazd rowerem po stromych, naturalnych stokach), flyboard, football amerykański, free skiing (jazda na nartach poza oznaczonymi trasami), free snowboarding (jazda na snowboardzie poza oznaczonymi trasami), heliboarding (zjazd na desce poza wyznaczonymi trasami ze stoku, na który

- transport odbywa się helikopterem), heliskiing (zjazd na nartach poza wyznaczonymi trasami ze stoku, na który transport odbywa się helikopterem), hydrospeed (spływ górską rzeką na plastikowej desce), hokej podwodny, jazda quadem, jazda motocyklem lub samochodem po zamkniętym torze wyścigowym, jazda rowerem po górach (mountain biking), jazda w snowparku (miejsce przeznaczone do uprawiania sportów zimowych dla snowboardzistów oraz narciarzy), kajakarstwo górskie, kitesurfing (ślizg na przystosowanej do tego desce po wodzie, przy użyciu specjalnego latawca), kolarstwo górskie, longboard skateboarding (jazda na wydłużonej deskorolce), lotniarstwo, motocross (jazda motocyklem po torze terenowym do tego przystosowanym), motocyklowe i samochodowe rajdy terenowe, motolotniarstwo, myślistwo, nurkowanie z autosekurem, polowanie na głębokość większą niż 30 m p.p.m., parasailing (szybowanie przy użyciu miękkopłatu), parkour, pilotowanie samolotów silnikowych, pływanie jachtem żaglowym/jachtem motorowym w odległości powyżej 20 mil morskich od brzegu, polo, paralotniarstwo, polowanie z użyciem broni palnej lub pneumatycznej, psie zaprzęgi, rafting (spływ rzeką na tratwach, łodziach, kajakach, pontonach), rekonstrukcje historyczne, rock jumping, skoki na bungee (skoki na gumowej linie), skoki narciarskie, spadochroniarstwo, speedway (sport żużlowy), speleologia (eksploracja jaskiń), speedrower, skoki do wody, surfing i wszystkie jego odmiany, szybownictwo, trekking (wędrowka) z użyciem sprzętu zabezpieczającego (liny, raki, czekan, uprząż), triathlon, wakeboarding (ślizg na przystosowanej do tego desce po wodzie na wyciągu lub za motorówką), windsurfing, wspinaczka indoorowa, wspinaczka lodowa, wspinaczka wysokogórska (powyżej 5 500 m n.p.m.), wyprawy do miejsc charakteryzujących się ekstremalnymi warunkami klimatycznymi lub przyrodniczymi (obszary podbiegunowe, dżungle, lodowce, pustynie),
- 45) **sporty o charakterze wyczynowym** – sporty uprawiane w celu uzyskania, w drodze indywidualnej lub zbiorowej rywalizacji, maksymalnych wyników sportowych w ramach uczestnictwa w imprezach sportowych jak również treningach, zawodach, zgrupowaniach, obozach kondycyjnych i sportowych, przez osoby nie zrzeszone lub będące członkami klubów, związków i organizacji sportowych,
- 46) **sporty o charakterze zawodowym** – sporty uprawiane przez:
- a) osoby, które są członkami klubów i biorą udział w rozgrywkach o charakterze ogólnokrajowym lub międzynarodowym, organizowanych przez właściwy dla danej dyscypliny związek sportowy, niezależnie od tego, czy sport jest uprawiany indywidualnie czy zespołowo,
  - b) osoby uprawnione do otrzymywania w związku z uprawianiem sportu wynagrodzenia w dowolnej formie; do wynagrodzenia zalicza się także wynagrodzenie z tytułu reklam, stypendium oraz zwrot kosztów związanych z uprawianiem sportu w postaci diet i zasiłków, niezależnie od tego, czy sport jest uprawiany indywidualnie czy zespołowo,
  - c) osoby uprawnione do otrzymania wynagrodzenia z tytułu reklam,
- 47) **sprzęt elektroniczny** – urządzenie działające w oparciu o technologię mikroprocesorową wraz z zainstalowanym na tym urządzeniu fabrycznym oprogramowaniem oraz z obudową i okablowaniem niezbędnymi do jego funkcjonowania,
- 48) **stałe elementy wykończeniowe** – zainstalowane na stałe w sposób uniemożliwiający ich odłączenie bez ich uszkodzenia lub bez uszkodzenia substancji budynku, lub bez użycia narzędzi:
- a) powłoki malarskie,
  - b) tynki wewnętrzne ścian i sufitów,
  - c) przegrody i ścianki działowe,
  - d) glazura, terakota, tapety i inne okładziny podłóg, ścian, schodów, sufitów oraz sufitów podwieszane,
  - e) stolarka okienna i drzwiowa wraz ze szkleniem i zamknięciami, rolety, żaluzje, kraty i okienne,
  - f) meble wbudowane na stałe, meblościanki, zabudowy wnęk, pawlaczki i ścian, obudowy instalacji i grzejników, trwałe zamontowana zabudowa kuchni,
  - g) sufity podwieszane wraz z zamontowanymi w nich elementami (w tym oświetlenia i wentylatorów),
  - h) urządzenia stanowiące osprzęt do instalacji (w tym krany, baterie, armatura łazienkowa, piece, wkłady kominkowe, klimatyzatory, urządzenia i czujki alarmu),
- 49) **stopień zużycia technicznego** – określona w procentach zmiana stanu technicznego ubezpieczonego mienia, zależna od wieku budynku, trwałości zastosowanych materiałów i okresu eksploatacji z uwzględnieniem wykonanych remontów,
- 50) **suma ubezpieczenia lub gwarancyjna** – kwota stanowiąca górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa w odniesieniu do przedmiotu ubezpieczenia lub danego rodzaju ubezpieczenia; suma ubezpieczenia i suma gwarancyjna są określone w OWU lub umowie ubezpieczenia; jeżeli OWU lub umowa ubezpieczenia przewiduje limit odpowiedzialności z tytułu określonych szkód, wówczas limit ten stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa z tytułu tych szkód,
- 51) **system ubezpieczenia na pierwsze ryzyko** – system ubezpieczenia, w którym suma ubezpieczenia ustalana jest w oparciu o szacowaną maksymalną wysokość szkody, jaka może powstać jednorazowo wskutek zdarzeń ubezpieczeniowych objętych ochroną ubezpieczeniową w okresie ubezpieczenia,
- 52) **system ubezpieczenia na sumy stałe** – system ubezpieczenia, w którym suma ubezpieczenia ustalana jest na podstawie całkowitej wartości mienia lub rodzaju mienia, które ma zostać objęte ochroną ubezpieczeniową w okresie ubezpieczenia,
- 53) **szkoda na osobie** – uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć na skutek zdarzeń ubezpieczeniowych objętych ubezpieczeniem,
- 54) **szkoda rzeczowa** – uszkodzenie, zniszczenie lub utrata mienia, na skutek zdarzeń ubezpieczeniowych objętych ubezpieczeniem,
- 55) **śnieg i lód** – bezpośrednie działanie ciężaru śniegu lub lodu na ubezpieczone mienie albo przewrócenie się pod wpływem ciężaru śniegu lub lodu mienia sąsiadującego na ubezpieczone mienie,
- 56) **środek transportu wewnętrznego** – pojazd mechaniczny lądowy przeznaczony do załadunku lub transportu towaru, nie podlegający obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej,
- 57) **środki obrotowe** – towary, surowce, półprodukty, wyroby w trakcie produkcji i gotowe, materiały pomocnicze i opakowania,
- 58) **środki pomocnicze i ortopedyczne** – niezbędne w procesie leczenia następstw nieszczęśliwych wypadków środki wspomagające, zalecone przez lekarza,
- 59) **tabela uszczerbków** – „Tabela norm oceny procentowej trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek nieszczęśliwego wypadku” opracowana i rekomendowana przez Polskie Towarzystwo Medycyny Ubezpieczeniowej. Tabela jest dostępna w każdej jednostce terenowej Towarzystwa oraz na stronie internetowej,
- 60) **trwały uszczerbek na zdrowiu** – trwałe naruszenie sprawności organizmu spowodowane nieszczęśliwym wypadkiem, stopień i rodzaj trwałego uszczerbku na zdrowiu jest określany przez Towarzystwo na podstawie przedłożonej dokumentacji medycznej,
- 61) **trzęsienie ziemi** – gwałtowne, niewywołane działalnością człowieka zaburzenie systemu równowagi we wnętrzu ziemi, któremu towarzyszą wstrząsy i drgania gruntu,
- 62) **ubezpieczający** – osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, która zawarła umowę ubezpieczenia na podstawie OWU i zobowiązana jest do zapłaty składki ubezpieczeniowej,
- 63) **ubezpieczony** – podmiot, na którego rachunek zawarta została umowa ubezpieczenia na podstawie OWU. W zakresie ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków – osoba fizyczna będąca pracownikiem Ubezpieczonego lub osoba zgłoszona przez Ubezpieczonego, na rachunek której zawarto umowę ubezpieczenia na podstawie OWU, wskazana w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia,
- 64) **udar mózgu (TIA - transient ischaemic attack)** – trwałe, trwające minimum 24h, uszkodzenie tkanki mózgowej przebiegające nagle, powstałe w wyniku uszkodzenia naczyń krwionośnych lub zaburzeń przepływu krwi (zakrzep, zator, krwotok), za wyjątkiem przemijających epizodów krążeniowo-mózgowych, trwających krócej niż 24 godziny i niepozostawiających trwałych następstw neurologicznych,
- 65) **uderzenie pioruna** – bezpośrednie wyładowanie atmosferyczne na ubezpieczonym obiekcie lub na obiekcie, w którym znajduje się ubezpieczone mienie,
- 66) **uderzenie pojazdu** – uderzenie pojazdu lądowego, jego części lub przewożonego nim ładunku,
- 67) **upadek drzew lub masztów** – przewrócenie się w całości lub upadek oderwanych części na ubezpieczone mienie: drzew, masztów, słupów, latarni, kominów i innych budowli na ubezpieczone mienie, jeżeli na Ubezpieczonym nie spoczywał obowiązek ich konserwacji,
- 68) **upadek statku powietrznego** – katastrofa lub przymusowe lądowanie statku powietrznego lub innego obiektu latającego, a także upadek jego części lub przewożonego ładunku,
- 69) **urządzenie do przechowywania wartości pieniężnych** – urządzenie mechaniczne o określonej klasie odporności na włamanie, służące do przechowywania wartości pieniężnych (w tym sejfy, kasy pancerne, szafy stalowe, szafy pancerne i sejfowe),
- 70) **wartości pieniężne** – krajowe i zagraniczne znaki pieniężne (gotówka), papiery wartościowe i dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę (w tym czek, weksle i inne papiery wartościowe, blankiety wekslowe, akcje, obligacje, bony skarbowe i bony towarowe), banderole, akcyzy, znaczki skarbowe i opłaty sądowej, znaczki

pocztowe, losy loteryjne, elektroniczne instrumenty płatnicze (w tym karty płatnicze i kredytowe, karty telefoniczne, żetony, bilety na środki publicznego transportu zbiorowego) oraz złoto, srebro i wyroby z tych metali, kamienie szlachetne, perły i bursztyn, a także platyna i inne metale z grupy platynowców,

71) wartość mienia:

- a) **księgową brutto** – księgową wartość początkową mienia/środków trwałych, z uwzględnieniem obowiązujących przeszacowań, bez odpisów amortyzacyjnych,
  - b) **odtworzeniową** – wartość odpowiadająca kosztom przywrócenia mienia do stanu nowego, ale nie ulepszanego:
    - budynków, lokali i budowli oraz nakładów inwestycyjnych – wartość odpowiadająca kosztom naprawy, wymiany, remontu lub odbudowy w tym samym miejscu, z uwzględnieniem takich samych lub najbardziej zbliżonych parametrów technicznych, wymiarów, konstrukcji i materiałów,
    - maszyn, urządzeń i wyposażenia – wartość odpowiadająca kosztom naprawy, zakupu lub wytworzenia nowego przedmiotu tego samego rodzaju, typu i jakości oraz takich samych lub najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, z włączeniem kosztów transportu, montażu, demontażu i cła,
  - c) **rzeczywistą** – wartość odtworzeniową pomniejszona o stopień zużycia technicznego,
  - d) **wytworzenia** – wartość odpowiadająca sumie kosztów materiałów, surowców, robocizny oraz kosztów ogólnych poniesionych w związku z wytworzeniem ubezpieczonego mienia,
- 72) wybuch** – gwałtowna zmiana stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów, pary lub cieczy, wywołana ich właściwością rozprzestrzeniania się; w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego typu zbiorników, warunkiem uznania zdarzenia za spowodowane wybuchem jest, aby ściany naczyń i zbiorników uległy zniszczeniu w takich rozmiarach, iż wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za wybuch uważa się również implozję polegającą na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego będącego pod ciśnieniem zewnętrznym,
- 73) wypadek środka transportu** – nagłe działanie siły mechanicznej na środek transportu w chwili jego zetknięcia się z innymi pojazdami, przedmiotami, osobami lub zwierzętami, przewrócenie się środka transportu, wypadnięcie poza drogę, spadnięcie lub zatonięcie, a także nagłe odłączenie się przyczepy lub naczepy,
- 74) zalanie** – zalanie wodą lub inną cieczą wskutek:
- a) awarii instalacji tj. nagłego, niespodziewanego, niezależnego od woli Ubezpieczonego, samoistnego pęknięcia lub rozszczelnienia instalacji: wodociągowej, kanalizacyjnej, grzewczej lub klimatyzacyjnej,
  - b) awarii urządzeń typu pralki, pralko-suszarki, suszarki do ubrań, zmywarki, piecyki łazienkowej, piece centralnego ogrzewania, bojlerów,
  - c) cofnięcia się wody lub ścieków z instalacji wodociągowej lub kanalizacyjnej,
  - d) samoczynnego uruchomienia się instalacji tryskaczowej lub zraszaczowej, z wyłączeniem przypadków będących następstwem pożaru, prób, naprawy, przebudowy, modernizacji instalacji lub budynku,
  - e) nieumyślnego pozostawienia otwartych kranów lub innych zaworów w czasie przerwy w dostawie wody,
  - f) pęknięcia, stłuczenia lub samoistnego rozszczelnienia się akwarium lub uszkodzenia jego osprzętu,
  - g) szybko topniejących mas śniegu lub lodu w następstwie gwałtownej zmiany temperatury,
  - h) zalanie wodą lub inną cieczą pochodzącą spoza miejsca ubezpieczenia przez osoby trzecie,
- 75) zamek atestowany** – zamek posiadający aktualny atest Instytutu Mechaniki Precyzyjnej lub innej jednostki uprawnionej do certyfikacji,
- 76) zamek wielozastawkowy** – zamek, do którego klucz posiada więcej niż dwa nacięcia prostopadłe do pindra klucza,
- 77) zapadanie się ziemi** – obniżenie terenu z powodu zaważenia się podziemnych pustych przestrzeni w gruncie, które powstały w sposób naturalny, a nie w wyniku działalności człowieka,
- 78) zawał serca** – (infarctus myocardi) martwica fragmentu mięśnia sercowego w wyniku nagłego przerwania dopływu krwi, potwierdzona przez typowe bóle stenokardialne w wywiadzie, sugerujące chorobę niedokrwienną serca, zmiany w EKG charakterystyczne dla świeżego zawału serca oraz podwyższony poziom enzymów sercowych; wszystkie powyższe objawy muszą wystąpić łącznie,
- 79) zdarzenie ubezpieczeniowe (zdarzenie):**
- a) **w ubezpieczeniu mienia oraz sprzętu elektronicznego** – nagłe i niepewne zdarzenie, wywołane przyczyną zewnętrzną, niezależną od woli Ubezpieczonego, które wystąpiło w okresie ubezpieczenia, powodujące szkodę objętą zakresem ubezpieczenia,
  - b) **w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej** – działanie lub zaniechanie, które wystąpiło w okresie ubezpieczenia, powodujące szkodę na osobie, rzeczową lub stratę finansową; w przypadku wątpliwości co do powstania szkody za datę powstania zdarzenia powodującego szkodę na osobie przyjmuje się dzień pierwszego badania lekarskiego stwierdzającego powypadkowe obrażenia ciała lub rozstrój zdrowia,
  - c) **w ubezpieczeniu ochrony prawnej** – wystąpienie przyczyny wszczęcia postępowania w okresie ubezpieczenia,
  - d) **w ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków** – wystąpienie nieszczęśliwego wypadku w okresie ubezpieczenia,
- 80) zewnętrzne urządzenia lub elementy budynków i budowli** – urządzenia lub elementy budynków i budowli, które ze względu na swoje przeznaczenie są zamontowane na stałe na zewnątrz budynków i budowli, w tym: siłowniki bram, zewnętrzne elementy monitoringu i instalacji alarmowej, lampy i oprawy świetlne, zewnętrzne elementy urządzeń klimatyzacyjnych, części budowli: urządzeń placów zabaw, terenów rekreacyjnych, sieci wodno-kanalizacyjnych, infrastruktury drogowej, ogrodzeń,
- 81) zewnętrzne nośniki danych** – przedmioty, na których jest możliwe zapisanie, gromadzenie i późniejsze odczytanie informacji, przeznaczone do odczytu maszynowego, jeżeli są przeznaczone do wymiany przez użytkownika (w tym dyski zewnętrzne, dyski optyczne, płyty CD, płyty Blue Ray, karty pamięci),
- 82) zwierzęta dzikie** – zwierzęta nieudomowione wolno żyjące w warunkach niezależnych od człowieka, z wyłączeniem: kretów, gryzoni, owadów.

Przedmiot umowy ubezpieczenia

§ 3

1. Przedmiotem umowy ubezpieczenia na podstawie niniejszych OWU może być ubezpieczenie:
  - 1) mienia od wszystkich ryzyk,
  - 2) budynków, lokali i budowli w budowie,
  - 3) mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku,
  - 4) odnawialnych źródeł energii (OZE),
  - 5) szyb i przedmiotów szklanych od stłuczenia,
  - 6) mienia w transporcie (cargo),
  - 7) sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk,
  - 8) odpowiedzialności cywilnej,
  - 9) ochrony prawnej,
  - 10) następstw nieszczęśliwych wypadków.
2. Zawarcie ubezpieczeń: mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku, szyb i innych przedmiotów szklanych od stłuczenia, odnawialnych źródeł energii (OZE), mienia w transporcie (cargo), odpowiedzialności cywilnej, ochrony prawnej oraz następstw nieszczęśliwych wypadków jest możliwe, gdy Ubezpieczający wykupi w Towarzystwie ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk.

Wyłączenia ogólne z zakresu ubezpieczenia

§ 4

Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:

- 1) wyrządzone umyślnie przez Ubezpieczonego, reprezentantów Ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi odpowiedzialność,
- 2) wyrządzone na skutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczonego lub reprezentantów Ubezpieczonego, chyba, że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności; niniejsze wyłączenie nie dotyczy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej,
- 3) wyrządzone przez Ubezpieczonego lub jego pracowników w stanie po użyciu alkoholu, po użyciu środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, jeżeli miało to wpływ na powstanie szkody,
- 4) powstałe w następstwie działań wojennych, bez względu na to czy zostały formalnie wypowiedziane, wojny domowej, rewolucji, powstania lub zbrojnego przejścia władzy, środków represyjnych stosowanych przez organy państwa, w tym także przypadkowe lub celowe uderzenie ze strony sił zbrojnych innego kraju, w związku z wojną toczącą się poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) powstałe wskutek aktów terrorystycznych, strajków, rozruchów, zamieszek społecznych, o ile nie umówiono się inaczej,

- 6) powstałe wskutek bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania energii jądrowej lub skażenia radioaktywnego, promieni jonizujących, laserowych lub maserowych bez względu na przyczynę i źródło ich pochodzenia oraz pola magnetycznego lub elektromagnetycznego,
- 7) górnicze i geologiczne,
- 8) spowodowane osuwaniem lub zapadaniem się ziemi powstałym w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi,
- 9) powstałe wskutek powolnego działania czynnika termicznego, chemicznego, biologicznego lub innego czynnika podobnie działającego, w tym korozji, rdzy, erozji, pary, wilgoci, dymu, sadzy, pyłu, pleśni, porostów, grzybów insektów, a także wirusów i bakterii,
- 10) powstałe na skutek decyzji administracyjnej wydanej na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego, powodującej wywłaszczenie, konfiskatę, zarekwirowanie, nacjonalizację, przejęcie lub zniszczenie ubezpieczonego mienia z nakazu właściwych organów administracyjnych lub sądowych i sabotażu,
- 11) powstałe wskutek niedopełnienia obowiązków określonych w § 9, § 10 lub wynikających z zawartej umowy ubezpieczenia i ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, ustawy z 26 czerwca 1974 r. Kodeksu pracy, ustawy z 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym, Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych, ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz innych przepisów prawa powszechnie obowiązującego – w zakresie, w jakim nieprzestrzeganie tych obowiązków miało wpływ na powstanie lub zwiększenie rozmiaru szkody.

Zawarcie umowy ubezpieczenia

§ 5

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie wniosku Ubezpieczającego sporządzonego w formie pisemnej.
2. Towarzystwo potwierdza zawarcie umowy ubezpieczenia polisą lub innym dokumentem ubezpieczenia.
3. Towarzystwo przed zawarciem umowy ubezpieczenia dokonuje oceny ryzyka na podstawie informacji uzyskanych od Ubezpieczającego, przedłożonych przez niego oświadczeń, dokumentów niezbędnych do oceny ryzyka, dokumentacji fotograficznej lub przeprowadzonej lustracji przedmiotu i miejsca ubezpieczenia. Jeśli w wyniku procesu oceny ryzyka okaże się, że z punktu widzenia ograniczenia ryzyka wystąpienia szkody niezbędne jest zamontowanie dodatkowych instalacji/urządzeń lub zabezpieczeń, wprowadzenie zmian konstrukcyjnych, wdrożenie procedur bezpieczeństwa, to Towarzystwo może udzielić ochrony po ich wprowadzeniu i wdrożeniu lub odpowiednio podwyższyć składkę ubezpieczeniową.

Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa

§ 6

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na okres jednego roku, chyba że strony umówiły się inaczej. Towarzystwo dopuszcza możliwość zawarcia umowy ubezpieczenia krótkoterminowego na okres krótszy niż jeden rok.
2. Odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się od dnia wskazanego w dokumencie ubezpieczenia, jednak nie wcześniej niż od dnia następnego po opłaceniu składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, o ile nie umówiono się inaczej.
3. Ubezpieczający może odstąpić od umowy ubezpieczenia zawartej na okres dłuższy niż 6 miesięcy w terminie 7 dni licząc od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki ubezpieczeniowej za okres, w jakim TUW „TUW” udzielał ochrony ubezpieczeniowej.
4. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki ubezpieczeniowej, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zajścia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym.
5. Towarzystwo może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, jeżeli Towarzystwo ponosi odpowiedzialność

jeszcze przed zaplaceniem składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, a składka ubezpieczeniowa lub jej pierwsza rata nie została opłacona w terminie.

6. W razie opłacenia składki ubezpieczeniowej w ratach, niezaplacenie w terminie kolejnej raty składki ubezpieczeniowej powoduje ustanie odpowiedzialności Towarzystwa, jeżeli po upływie terminu płatności Towarzystwo wezwało Ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.
7. W przypadku, gdy Ubezpieczający lub Ubezpieczony podał niezgodnie ze stanem faktycznym znane przez siebie okoliczności lub fakty istotne dla oceny ryzyka, Towarzystwo jest wolne od odpowiedzialności w całości lub może proporcjonalnie zmniejszyć wysokość odszkodowania, jeśli okoliczności te miały związek z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego i powstaniem szkody lub miały wpływ na wysokość szkody.
8. Odpowiedzialność Towarzystwa kończy się:
  - 1) z upływem okresu ubezpieczenia,
  - 2) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia,
  - 3) z upływem okresu wypowiedzenia,
  - 4) z dniem rozwiązania umowy ubezpieczenia,
  - 5) z chwilą zbycia przedmiotu ubezpieczenia, chyba że Ubezpieczający przeniósł na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia.
9. Wypłata odszkodowania lub odszkodowań w wysokości równej sumie ubezpieczenia lub limitu odpowiedzialności na dany rodzaj mienia lub zdarzeń ubezpieczeniowych powoduje zaprzestanie odpowiedzialności w części dotyczącej przedmiotu ubezpieczenia, który uległ szkodzi lub dotyczącej danego rodzaju zdarzeń ubezpieczeniowych i stanowi całkowite spełnienie świadczenia z tytułu tej części umowy ubezpieczenia.
10. W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia na podstawie zgodnego oświadczenia woli zbywcy i nabywcy. Przeniesienie tych praw odbywa się na wniosek Ubezpieczającego udokumentowany zgodą zbywcy i nabywcy przedmiotu ubezpieczenia i wymaga pisemnego potwierdzenia tego faktu przez Towarzystwo.
11. Jeżeli prawa z umowy ubezpieczenia nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, stosunek ubezpieczenia wygasa z chwilą przejścia tego przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
12. W razie przejścia praw z umowy ubezpieczenia zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki ubezpieczeniowej przypadające za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
13. W razie zmian organizacyjnych obejmujących Ubezpieczonego, polegających na podziale, wydzieleniu lub utworzeniu przez Ubezpieczonego lub z udziałem Ubezpieczonego nowego podmiotu, który przejmie w części lub całości ubezpieczone mienie, Towarzystwo udziela tym podmiotom ochrony ubezpieczeniowej w zakresie istniejącej umowy ubezpieczenia mienia pod warunkiem, że nie zmienia się rodzaj prowadzonej działalności lub sposób użytkowania mienia.
14. W przypadku cesji praw z umowy ubezpieczenia, a także w przypadku przewłaszczenia na zabezpieczenie ochrona ubezpieczeniowa będzie kontynuowana w zakresie istniejącej umowy ubezpieczenia mienia.
15. Warunkiem kontynuowania ochrony ubezpieczenia w przypadkach określonych w ust. 12 i ust. 13 jest otrzymanie przez Towarzystwo, nie później niż w ciągu 14 dni od ich wystąpienia, pisemnego oświadczenia Ubezpieczonego o woli kontynuowania umowy ubezpieczenia.

Składka ubezpieczeniowa

§ 7

1. Składkę ubezpieczeniową ustala się w oparciu o obowiązującą w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia Taryfę stawek do ubezpieczenia dla jednostek samorządu terytorialnego „Bezpieczna Gmina”, uwzględniając: przedmiot ubezpieczenia, rodzaj prowadzonej działalności, wysokość sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej, dotychczasowy przebieg szkodowy, rodzaj wybranych klauzul dodatkowych, rodzaj stosowanych zabezpieczeń, warunki płatności składki ubezpieczeniowej oraz przeprowadzoną ocenę ryzyka, a dodatkowo w ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków liczbę osób objętych ubezpieczeniem.
2. W razie wprowadzenia do umowy ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odmiennych od określonych w OWU, wysokość składki ubezpieczeniowej ustalana jest indywidualnie w uzgodnieniu z Ubezpieczającym.

3. Na wniosek Ubezpieczającego składka ubezpieczeniowa może być rozłożona na raty.
4. Terminy płatności kolejnych rat i ich wysokość wskazane są w polisie lub w innym dokumencie ubezpieczenia.
5. W ubezpieczeniach krótkoterminowych, tj. ubezpieczeniach zawieranych na okres krótszy niż jeden rok, składka ubezpieczeniowa płatna jest jednorazowo.
6. W przypadku płatności składki ubezpieczeniowej lub jej raty gotówką za datę opłacenia składki ubezpieczeniowej uważa się datę, w której należna składka ubezpieczeniowa lub jej rata została przyjęta przez pracownika Towarzystwa lub agenta ubezpieczeniowego Towarzystwa.
7. W przypadku płatności składki ubezpieczeniowej lub jej raty przelewem bankowym, przekazem pocztowym lub kartą płatniczą za datę opłacenia składki ubezpieczeniowej uznaje się datę zlecenia przelewu w banku, dokonania przekazu w urzędzie pocztowym na wskazany w umowie ubezpieczenia rachunek bankowy Towarzystwa lub datę operacji kartą płatniczą, o ile na rachunku bankowym Ubezpieczającego były zgromadzone wystarczające środki pieniężne. W przypadku braku wystarczających środków pieniężnych na rachunku bankowym Ubezpieczającego za datę opłacenia składki ubezpieczeniowej lub raty składki ubezpieczeniowej uznaje się dzień uznania rachunku bankowego konta Towarzystwa pełną kwotą wymaganej składki ubezpieczeniowej lub raty.
8. Składka ubezpieczeniowa za zawarcie umowy ubezpieczenia uzupełniającej naliczana jest proporcjonalnie do końca okresu ubezpieczenia przy założeniu, że składka ubezpieczeniowa wynosi 1/365 kwoty ustalonej składki ubezpieczeniowej rocznej za każdy dzień udzielonej ochrony ubezpieczeniowej („pro rata”).
9. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, zgodnie z postanowieniami § 6 ust. 8 pkt 2, 3, 4 lub 5 Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki ubezpieczeniowej za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, z zastrzeżeniem ust. 10.
10. Wysokość składki ubezpieczeniowej podlegającej zwrotowi wynosi 1/365 kwoty składki ubezpieczeniowej rocznej za każdy dzień niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.
11. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia lub jej rozwiązanie nie zwalnia Ubezpieczającego od obowiązku opłacenia składki ubezpieczeniowej za okres, w którym Towarzystwo udzielało ochrony ubezpieczeniowej.

Obowiązki Towarzystwa

§ 8

1. W terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o zajściu zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową, Towarzystwo informuje: Ubezpieczającego i/lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, a także osobę występującą z roszczeniem, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa i wysokości odszkodowania lub świadczenia oraz przeprowadza postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania lub świadczenia. Towarzystwo przekazuje ww. informacje w formie pisemnej lub w inny sposób, o ile dana osoba wyraziła na to zgodę.
2. Jeżeli w terminie określonym w § 11 ust. 2 i 3 niniejszych OWU, Towarzystwo nie wypłaci odszkodowania lub świadczenia, zawiadamia pisemnie osobę występującą z roszczeniem o przyczynach braku możliwości zaspokojenia jej roszczeń w całości lub w części, a jeśli istnieją podstawy także wypłaca bezsporną część odszkodowania lub świadczenia.
3. Ubezpieczający, Ubezpieczony, Uprawniony z umowy ubezpieczenia i poszkodowany mają prawo do informacji związanych ze zdarzeniem ubezpieczeniowym będących podstawą ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa oraz ustalenia okoliczności zdarzenia ubezpieczeniowego, jak również wysokością odszkodowania lub świadczenia, za wyjątkiem ograniczeń wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych, ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego i ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego

§ 9

1. Ubezpieczający i Ubezpieczony zobowiązany jest podać do wiadomości Towarzystwa wszystkie znane sobie okoliczności, o które Towarzystwo pytało przed zawarciem umowy ubezpieczenia w formularzu wniosku lub w inny sposób.
2. Jeżeli Ubezpieczający i Ubezpieczony zawiera umowę ubezpieczenia przez przedstawiciela, obowiązek wskazany w ust. 1 ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności mu znane.
3. W razie zawarcia przez Towarzystwo umowy ubezpieczenia, mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
4. W czasie trwania umowy ubezpieczenia, Ubezpieczający i Ubezpieczony zobowiązany jest zawiadamiać Towarzystwo o zmianach okoliczności wymienionych w ust. 1 niezwłocznie po otrzymaniu o nich wiadomości.
5. Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ust. 1, 2 i 4 nie zostały podane do jego wiadomości.
6. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym, składając oświadczenie w tym zakresie.
7. W razie utraty kluczy/pilotów (także zapasowych) do budynku/lokalu stanowiącego miejsce ubezpieczenia Ubezpieczony jest zobowiązany do bezwzględnej wymiany zamków, kart dostępu lub pilotów lub przeprogramowania alarmu na własny koszt. Powyższy obowiązek nie dotyczy sytuacji, gdy klucze, karty dostępu lub piloty zostały zniszczone w sposób uniemożliwiający ich dalsze użycie przez osoby nieuprawnione. Ubezpieczający i Ubezpieczony jest zobowiązany do powiadomienia Towarzystwa o zniszczeniu kluczy, kart dostępu lub pilotów.
8. Ubezpieczający zawierający umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek zobowiązany jest do poinformowania Ubezpieczonego o treści zawartej umowy ubezpieczenia. Ponadto Ubezpieczający zawierający umowę ubezpieczenia grupowego na cudzy rachunek jest zobowiązany przed przystąpieniem do umowy ubezpieczenia grupowego, do przekazania osobie zainteresowanej przystąpieniem do takiej umowy informacji w formie pisemnej w zakresie uzyskanym od Towarzystwa oraz informacji o:
  - 1) firmie zakładu ubezpieczeń oraz adresie jego siedziby,
  - 2) braku wynagrodzenia, w rozumieniu ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń, otrzymywanego w związku z proponowanym przystąpieniem do umowy ubezpieczenia grupowego,
  - 3) możliwości złożenia reklamacji, wniesienia skargi oraz pozasądowego rozwiązywania sporów.
9. Ubezpieczający i Ubezpieczony, który wie o zawarciu umowy ubezpieczenia na jego rachunek jest zobowiązany do:
  - 1) zawiadamiania o zmianach adresu miejsca ubezpieczenia lub siedziby oraz wszelkich innych danych osobowych podanych we wniosku,
  - 2) podania okoliczności związanych ze zwiększeniem prawdopodobieństwa zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego takich jak:
    - a) zmiana sposobu użytkowania ubezpieczonych obiektów, w tym wyłączenie obiektu z eksploatacji na okres dłuższy niż 30 dni,
    - b) usunięcie, zmiana stanu lub awaria zabezpieczeń zgłoszonych we formularzu o zawarciu umowy ubezpieczenia,
    - c) rozpoczęcie remontu, modernizacji lub przebudowy ubezpieczonego mienia lub obiektu z ubezpieczonym mieniem,
    - d) utrata kluczy, sterowników, kart dostępu do miejsca przechowywania ubezpieczonego mienia,
  - 3) podejmowania działań mających na celu zapobieganie powstaniu lub zwiększeniu rozmiaru szkody,
  - 4) użytkowania i utrzymywania obiektów budowlanych zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, ze szczególnym uwzględnieniem dotyczących ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, bhp, ochrony przeciwpożarowej i stosowania się do zaleceń straży pożarnej, o ile takie zostały wydane,
  - 5) budowy i eksploatacji urządzeń technicznych zgodnie ich przeznaczeniem, wytycznymi producenta/dystrybutora i instrukcją obsługi oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami,
  - 6) utrzymywania ubezpieczonych obiektów budowlanych w należytym stanie technicznym oraz dbania o dobry stan i sprawne funkcjonowanie wszystkich instalacji, maszyn i urządzeń,

- 7) poddawania okresowym kontrolom technicznym i badaniom przez osoby uprawnione, o ile taki obowiązek spoczywa na Ubezpieczonym: przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych), instalacji gazowej, instalacji elektrycznej, grzewczej, systemu ochrony przeciwpożarowej i systemu zabezpieczeń przeciwkradzieżowych,
  - 8) eksploatacji maszyn i urządzeń technicznych zgodnie z ich przeznaczeniem i instrukcją obsługi,
  - 9) przestrzegania wymogów zabezpieczenia mienia określonych w Załączniku nr 1 do OWU i stosowania wszystkich zabezpieczeń zadeklarowanych w umowie ubezpieczenia,
  - 10) przestrzegania zaleceń wydanych przez Towarzystwo oraz usunięcia w wyznaczonym terminie szczególnego zagrożenia, do usunięcia którego Towarzystwo zobowiązało pisemnie Ubezpieczonego; za szczególne zagrożenie uważa się takie, które już wcześniej było przyczyną szkody lub z wysokim stopniem prawdopodobieństwa może ją spowodować.
10. Ubezpieczony zobowiązany jest prowadzić ewidencję księgową lub wykaz ubezpieczonego mienia wraz z sumami ubezpieczenia zadeklarowanymi do ubezpieczenia; a w przypadku ubezpieczenia środków trwałych według wartości księgowej brutto, za powyższą ewidencję może być uznana ewidencja prowadzona dla celów rachunkowych wraz z wartościami księgowymi brutto w niej wskazanymi.
11. Ubezpieczony, który przekazuje budynek/lokal w celu prowadzenia w nim działalności gospodarczej lub w celach mieszkalnych jest zobowiązany posiadać umowę najmu, dzierżawy lub użyczenia sporządzoną w formie pisemnej.
12. Ponadto Ubezpieczony zobowiązany jest:
- 1) umożliwić Towarzystwu dokonanie lustracji ubezpieczonego mienia oraz zapoznanie się z dokumentami mającymi związek oceną ryzyka ubezpieczeniowego oraz sformułowania ewentualnych rekomendacji i zaleceń dotyczących kontroli tego ryzyka,
  - 2) w odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej – niezwłocznie przekazać Towarzystwu zawiadomienie o otrzymaniu/wniesieniu pozwu, nakazu zapłaty, orzeczeniu sądu lub wszczęciu postępowania karnego, w terminie umożliwiającym wniesienie środka zaskarżenia lub podjęcia innych czynności przewidzianych prawem.

Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego w przypadku zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego

§ 10

1. W razie zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego Ubezpieczony zobowiązany jest:
    - 1) użyć dostępnych środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub w celu zmniejszenia jej rozmiaru, przez co należy rozumieć również niezwłocznie:
      - a) wezwanie w zależności od szkody odpowiednich służb ratowniczych,
      - b) powiadomienie Policji: o zdarzeniu powodującym ofiary w ludziach, dewastacji, kradzieży z włamaniem i rabunku, kradzieży zwykłej, kradzieży zewnętrznych elementów budynków/lokalu lub budowli oraz o każdym zdarzeniu powstałym w okolicznościach nasuwających przypuszczenie, że popełniono przestępstwo,
    - 2) powiadomić niezwłocznie Towarzystwo o powstaniu szkody, nie później niż w ciągu 3 dni od jej powstania lub uzyskania informacji o jej powstaniu,
    - 3) nie zmieniać stanu faktycznego spowodowanego zdarzeniem ubezpieczeniowym do czasu rozpoczęcia czynności likwidacyjnych przez przedstawiciela Towarzystwa, chyba że zmiana jest niezbędna w celu zabezpieczenia mienia przed dalszą szkodą lub zmniejszenia rozmiaru szkody; Towarzystwo nie może powołać się na to postanowienie, jeżeli przedstawiciel Towarzystwa nie rozpoczął czynności likwidacyjnych w ciągu 5 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie,
    - 4) udzielić Towarzystwu pomocy przy wykonywaniu czynności likwidacyjnych, w tym udostępnić wszelkie dokumenty i informacje niezbędne do ustalenia okoliczności powstania szkody, jej rozmiaru i wysokości odszkodowania,
    - 5) przedstawić do wglądu umowę najmu, dzierżawy lub użyczenia, jeżeli budynek/lokal został przekazany przedsiębiorcy w celu prowadzenia w nim działalności gospodarczej lub w celach mieszkalnych,
    - 6) sporządzić na własny koszt rachunek strat (kosztorys lub wykaz utraconego, zniszczonego lub uszkodzonego mienia objętego ubezpieczeniem z określeniem jego ilości, wartości, roku produkcji, producenta), na podstawie posiadanych materiałów dowodowych i dokumentów, i w ciągu 14 dni od dnia powzięcia informacji o szkodzie złożyć rachunek strat oraz dokumenty uzasadniające wysokość roszczenia (z wyłączeniem szkód z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej i następstw nieszczęśliwych wypadków); Towarzystwo zastrzega sobie prawo weryfikacji otrzymanych dokumentów,
  - 7) wypełnić obowiązki przewidziane w postanowieniach OWU dotyczących poszczególnych rodzajów ubezpieczeń,
  - 8) zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę.
2. W przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, zawiadomienie o wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego może złożyć również Ubezpieczony lub jego spadkobiercy.
  3. W przypadku wystąpienia poszkodowanego z roszczeniem o odszkodowanie z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w zakresie objętym ubezpieczeniem na drogę sądową przeciwko Ubezpieczonemu jest on zobowiązany powiadomić o tym Towarzystwo niezwłocznie nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania pozwu.
  4. Ubezpieczony jest zobowiązany także informować Towarzystwo o wszczętym przeciwko niemu postępowaniu karnym lub administracyjnym, pozostającym w związku z zakresem ubezpieczenia niezwłocznie nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania pozwu.
  5. Ubezpieczony zobowiązany jest przekazać Towarzystwu orzeczenie sądu w terminie umożliwiającym zajęcie stanowiska co do zasadności wniesienia środka odwoławczego, niezwłocznie nie najpóźniej niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania orzeczenia sądu.
  6. Zaspokojenie lub uznanie przez Ubezpieczonego roszczeń poszkodowanego bez uprzedniej pisemnej zgody Towarzystwa nie ma wpływu na odpowiedzialność Towarzystwa za szkodę.
  7. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych w ust. 1 pkt 2 Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie (świadczenie), jeżeli naruszenie spowodowało zwiększenie szkody lub uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie okoliczności i skutków zdarzenia.
  8. Skutki braku zawiadomienia Towarzystwa o zdarzeniu ubezpieczeniowym nie następują, jeżeli Towarzystwo w terminie wyznaczonym do zawiadomienia o zdarzeniu otrzymało wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
  9. Jeżeli Ubezpieczający lub Ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1 pkt 1 Towarzystwo jest wolne od odpowiedzialności za szkody powstałe z powodu niezachowania tych obowiązków.
  10. W razie zajścia nieszczęśliwego wypadku Ubezpieczony zobowiązany jest:
    - 1) dążyć do zmniejszenia skutków nieszczęśliwego wypadku, w tym niezwłocznie poddać się opiece lekarskiej i wskazanemu leczeniu,
    - 2) zawiadomić Towarzystwo o zaistnieniu nieszczęśliwego wypadku w terminie 7 dni od daty jego zaistnienia, a w przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających zgłoszenie szkody w wyznaczonym terminie – nie później niż po upływie 7 dni od ustania okoliczności uniemożliwiających terminowe zgłoszenie szkody,
    - 3) dostarczyć dokumenty niezbędne do ustalenia zasadności i wysokości świadczenia, informujące o okolicznościach zaistnienia nieszczęśliwego wypadku, przebiegu leczenia, poniesionych kosztach; w przypadku, gdy Ubezpieczony uległ nieszczęśliwemu wypadkowi podczas wykonywania czynności wymagających posiadania uprawnień, Ubezpieczony winien jest dostarczyć dokument uprawniający go do wykonywania tych czynności,
    - 4) umożliwić Towarzystwu zasięgnięcie informacji na temat okoliczności zaistnienia nieszczęśliwego wypadku, doznanych obrażeń ciała, w tym u lekarzy, którzy nad Ubezpieczonym sprawowali lub nadal sprawują opiekę po nieszczęśliwym wypadku,
    - 5) poddać się na żądanie Towarzystwa badaniu przez lekarzy wskazanych przez Towarzystwo.
  11. W razie śmierci Ubezpieczonego świadczenie przysługuje Uprawnionemu z umowy ubezpieczenia do wykonania praw wynikających z umowy ubezpieczenia. Uprawniony z umowy ubezpieczenia zobowiązany jest dostarczyć do Towarzystwa akt zgonu i dokumenty potwierdzające uprawnienie do otrzymania świadczenia oraz okazać do wglądu swój dokument tożsamości ze zdjęciem.

Wypłata odszkodowania

§ 11

1. Wypłata odszkodowania następuje na podstawie uznania roszczenia przez Towarzystwo, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądowego.
2. Odszkodowanie wypłaca się w terminie 30 dni od daty otrzymania przez Towarzystwo zawiadomienia o zdarzeniu.
3. Gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania Towarzystwo wypłaca w terminie 30 dni od daty otrzymania przez Towarzystwo zawiadomienia o zdarzeniu.

Roszczenia regresowe

§ 12

1. Z dniem wypłaty odszkodowania na Towarzystwo przechodzi prawo dochodzenia roszczeń od osoby trzeciej odpowiedzialnej za szkodę, do wysokości wypłaconego odszkodowania.
2. Nie przechodzą na Towarzystwo roszczenia Ubezpieczonego przeciwko pracownikom, osobom świadczącym na rzecz Ubezpieczonego pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej oraz osobom, z którymi reprezentant Ubezpieczonego pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba, że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. Jeżeli Towarzystwo pokryło część szkody, Ubezpieczonemu przysługuje co do pozostałej części, pierwszeństwo w zaspokojeniu roszczeń.
4. Towarzystwu nie przysługuje prawo dochodzenia zwrotu świadczeń wypłaconych z tytułu ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków.

Rozpatrywanie reklamacji

§ 13

1. W przypadku zastrzeżeń dotyczących usług świadczonych przez Towarzystwo, Klientowi i spadkobiercy Klienta posiadającemu interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności lub spełnieniu świadczenia z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo do wniesienia reklamacji na działanie lub zaniechanie Towarzystwa związane z zawieraniem lub wykonywaniem umowy ubezpieczenia.
2. Reklamacja może być złożona przez osobę fizyczną, osobę prawną lub spółkę nieposiadającą osobowości prawnej:
  - 1) na piśmie w postaci papierowej:
    - a) osobiście w terenowej jednostce Towarzystwa [wykaz tych jednostek jest dostępny na stronie internetowej: www.tuw.pl w zakładce Kontakt w sekcji „znajdź na mapie”] lub u agenta Towarzystwa, lub w Centrali Towarzystwa, (ul. Henryka Raabego 13, 02-793 Warszawa), albo
    - b) wysłana przesyłką pocztową w rozumieniu art. 3 pkt 21 Ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe albo nadana w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej – na adresy jednostek wskazanych w lit. a) powyżej, albo
  - 2) na piśmie w postaci elektronicznej:
    - a) z wykorzystaniem środka komunikacji elektronicznej, w tym za pośrednictwem poczty elektronicznej:
      - i. Reklamację dotyczącą szkód należy przysyłać na adres sls@tuw.pl – w temacie wiadomości należy wpisać numer szkody
      - ii. Reklamację dotyczącą dystrybucji ubezpieczeń i obsługi zawartych umów ubezpieczenia należy przysyłać na adres polisa@tuw.pl – w temacie wiadomości należy wpisać numer polisy
      - iii. Reklamację dotyczącą windykacji należności lub regresu należy przysyłać na adres windykacja.reklamacje@tuw.pl – w temacie wiadomości należy wpisać sprawę.
      - iv. Reklamację dotyczącą kwestii nieujętych powyżej należy przysyłać na adres skargi@tuw.pl.
    - b) wysłana na adres do doręczeń elektronicznych Towarzystwa wpisany do bazy adresów elektronicznych, zgodnie z Ustawą z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, tj. na adres **AE:PL-13946-64818-BTVAU-33**, albo
  - 3) ustnie:
    - a) telefonicznie na numer telefonu Towarzystwa +48 22 545 39 50, albo

- b) osobiście do protokołu podczas wizyty w terenowej jednostce Towarzystwa [wykaz tych jednostek jest dostępny na stronie internetowej: www.tuw.pl w zakładce Kontakt] w sekcji „znajdź na mapie”.

3. Towarzystwo rozpatruje reklamację w terminie 30 dni od dnia jej otrzymania przez Towarzystwo. Do zachowania terminu wystarczy wysłanie Klientowi odpowiedzi przed jego upływem.
4. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, gdy rozpatrzenie reklamacji nie jest możliwe w terminie, o którym mowa w ust. 3, odpowiedź zostanie udzielona po dokonaniu ustaleń niezbędnych do rozpatrzenia reklamacji, nie później jednak niż w terminie 60 dni od dnia otrzymania reklamacji. W takim przypadku Towarzystwo przysyła Skarżącemu informację z wyjaśnieniem przyczyn opóźnienia, ze wskazaniem okoliczności wymagających wyjaśnienia i przewidywanym terminem rozpatrzenia reklamacji i udzielenia odpowiedzi.
5. Odpowiedź na reklamację osoby fizycznej sporządzana jest na piśmie i przesyłana osobie ją składającej w poniższy sposób:
  - 1) w postaci elektronicznej – w przypadku, gdy reklamacja została złożona przez klienta na piśmie w postaci elektronicznej, chyba że Klient wniósł o udzielenie odpowiedzi na piśmie w postaci papierowej;
  - 2) w postaci papierowej – w przypadku, gdy reklamacja została złożona przez Klienta na piśmie w postaci papierowej, chyba że Klient wniósł o udzielenie odpowiedzi na piśmie w postaci elektronicznej;
  - 3) w postaci papierowej albo elektronicznej, zgodnie z wnioskiem Klienta – w przypadku, gdy reklamacja została złożona przez Klienta ustnie.
6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt. 1 odpowiedź jest udzielana:
  - 1) z wykorzystaniem środka komunikacji elektronicznej, za pomocą którego Klient złożył reklamację, albo innego wskazanego przez Klienta środka komunikacji elektronicznej – w przypadku, gdy reklamacja została złożona przez Klienta z wykorzystaniem środka komunikacji elektronicznej;
  - 2) na adres Klienta do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy – w przypadku, gdy reklamacja została wysłana przez Klienta na adres do doręczeń elektronicznych.
7. Odpowiedź na reklamację złożoną przez osobę prawną lub spółkę nieposiadającą osobowości prawnej przekazuje się Klientowi w postaci papierowej lub na innym trwałym nośniku, tj. m.in. pocztą elektroniczną.
8. Ze szczegółową informacją dotyczącą trybu wnoszenia i rozpatrywania reklamacji przez Towarzystwo można zapoznać się na stronie internetowej Towarzystwa lub w każdej jednostce Towarzystwa.
9. W przypadku nieuwzględnienia przez Towarzystwo reklamacji, Klientom będącym osobami fizycznymi, przysługuje prawo wystąpienia z wnioskiem o rozpatrzenie sprawy przez Rzecznika Finansowego w zakresie zastrzeżeń dotyczących usług świadczonych przez Towarzystwo. Dodatkowo, w przypadku, jeśli ww. osoby są konsumentami w rozumieniu art. 22¹ Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, mają możliwość zwrócenia się o pomoc do właściwego miejscowo Powiatowego (Miejskiego) Rzecznika Konsumentów.

Rozwiązywanie sporów

§ 14

1. Towarzystwo przewiduje możliwość oraz wyraża wolę pozasądowego rozwiązywania sporów.
2. Spór z Towarzystwem może być na wniosek Klienta będącego osobą fizyczną, poddany pozasądowemu postępowaniu w sprawie rozwiązywania sporów pomiędzy Klientem a podmiotem rynku finansowego, które przeprowadza Rzecznik Finansowy. Szczegółowe informacje zamieszczone zostały na stronie internetowej Rzecznika Finansowego <https://rf.gov.pl>.
3. Rozstrzygnięcie sporu pomiędzy TUW „TUW” a Klientem będącym uczestnikiem rynku finansowego w rozumieniu ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym – może być poddane postępowaniu przed sądem polubownym przy Komisji Nadzoru Finansowego, a szczegółowe informacje zamieszczone zostały na stronie internetowej KNF https://www.knf.gov.pl/dla_rynku/sad_polubowny przy KNF.
4. Klientom przysługuje prawo do wystąpienia z powództwem do sądu powszechnego. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby

Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, Uprawnionego z umowy ubezpieczenia, spadkobiercy Ubezpieczonego lub spadkobiercy Uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

5. Towarzystwo podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego

Zakres ubezpieczenia

§ 16

1. Ubezpieczenie mienia od **wszystkich ryzyk** obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody będące bezpośrednim następstwem uszkodzenia, zniszczenia lub utraty mienia wskutek jakiegokolwiek zdarzenia losowego, które nie zostało wyłączone na mocy postanowień określonych w § 4 i § 19.
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, ubezpieczenie mienia od **wszystkich ryzyk** może zostać rozszerzone o szkody będące następstwem **powodzi**.
3. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, ubezpieczenie mienia od **wszystkich ryzyk** może zostać rozszerzone o następujące klauzule dodatkowe:
  - 1) Klauzula nr 1 Automatyczne pokrycie wzrostu wartości mienia,
  - 2) Klauzula nr 2 Ubezpieczenie od przebiecia,
  - 3) Klauzula nr 3 Ubezpieczenie od dewastacji,
  - 4) Klauzula nr 4 Ubezpieczenie od katastrofy budowlanej,
  - 5) Klauzula nr 5 Ubezpieczenie maszyn od awarii,
  - 6) Klauzula nr 6 Ubezpieczenie maszyn od szkód elektrycznych,
  - 7) Klauzula nr 7 Ubezpieczenie od zepsucia na skutek nieodpowiedniej temperatury,
  - 8) Klauzula nr 8 Ubezpieczenie od strajków, rozruchów i zamieszek społecznych,
  - 9) Klauzula nr 9 Ubezpieczenie od aktów terrorystycznych,
  - 10) Klauzula nr 10 Ubezpieczenie od szkód na skutek przemarzania i przenikania wody z gruntu
  - 11) Klauzula nr 11 Ubezpieczenie kosztów odtworzenia dokumentacji,
  - 12) Klauzula nr 12 Ubezpieczenie od szkód na skutek prowadzenia prac budowlano-montażowych,
  - 13) Klauzula nr 13 Ubezpieczenie kosztów dodatkowych,
  - 14) Klauzula nr 14 Zniesienie konsumpcji sumy ubezpieczenia,
  - 15) Klauzula nr 15 Ubezpieczenie kosztów rzeczoznawców,
  - 16) Klauzula nr 30 Zniesienie fransyz.

Zwrot kosztów dodatkowych

§ 17

W ramach sumy ubezpieczenia przedmiotu, który uległ szkodzie Towarzystwo pokrywa uzasadnione i udokumentowane koszty poniesione przez Ubezpieczonego w związku z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową:

- 1) **koszty akcji ratowniczej i zabezpieczenia mienia przed zwiększeniem szkody** – koszty działań podjętych przez Ubezpieczonego w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiaru, łącznie z działaniami nieskutecznymi, o ile działania te były adekwatne do występujących okoliczności. W ramach ubezpieczenia kosztów akcji ratowniczej ochroną ubezpieczeniową objęte są również szkody w ubezpieczonym mieniu, które powstały w następstwie akcji ratowniczej,
- 2) **koszty działań po szkodzie** – koszty przypadające na uprzątnięcie pozostałości po szkodzie, porządkowanie i utylizację do limitu odpowiedzialności do 10% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 100.000 PLN.

Suma ubezpieczenia

§ 18

1. W zależności od przedmiotu ubezpieczenia sumę ubezpieczenia Ubezpieczający ustala przed zawarciem umowy ubezpieczenia w systemie na sumy stałe lub na pierwsze ryzyko:
  - 1) w systemie na sumy stałe ubezpieczane są:
    - a) budynki, lokale i budowle,
    - b) maszyny, urządzenia i wyposażenie,
    - c) środki obrotowe,
  - 2) w systemie na pierwsze ryzyko ubezpieczane są:
    - a) nakłady inwestycyjne,
    - b) niskocenne składniki majątku,
    - c) wartości pieniężne,
    - d) mienie osób trzecich,
    - e) mienie prywatne pracowników.
2. Sumę ubezpieczenia Ubezpieczający ustala odrębnie dla każdego rodzaju mienia według następujących wartości:
  - 1) budynki, lokale i budowle według wartości:
    - a) odtworzeniowej – jeżeli wiek budynków, lokali, budowli nie przekracza 50 lat,

ROZDZIAŁ II

UBEZPIECZENIE MIENIA OD WSZYSTKICH RYZYK

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 15

1. Przedmiotem ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk może być mienie stanowiące własność Ubezpieczonego lub będące w jego posiadaniu na podstawie innego tytułu prawnego, wykorzystywane w związku z prowadzoną działalnością oraz ewidencjonowane zgodnie z przepisami prawa oraz mienie prywatne pracowników.
2. Przedmiotem ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk może być następujące mienie wskazane w umowie ubezpieczenia:
  - 1) budynki i lokale,
  - 2) budowle,
  - 3) nakłady inwestycyjne,
  - 4) maszyny, urządzenia i wyposażenie,
  - 5) niskocenne składniki majątku,
  - 6) środki obrotowe,
  - 7) wartości pieniężne,
  - 8) mienie osób trzecich,
  - 9) mienie prywatne pracowników.
3. Ubezpieczone mienie jest objęte ochroną ubezpieczeniową w miejscu wskazanym w umowie ubezpieczenia znajdującym się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem, że:
  - 1) mienie prywatne pracowników objęte jest ochroną ubezpieczeniową w każdym miejscu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w którym pracownik świadczył pracę na polecenie Ubezpieczonego,
  - 2) wartości pieniężne ubezpieczone w czasie transportu objęte są ochroną ubezpieczeniową w każdym miejscu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej związanym z wykonywaniem transportu wartości pieniężnych,
  - 3) mienie zgłoszone do ubezpieczenia w ramach maszyn, urządzeń, wyposażenia, które wykorzystywane jest podczas imprez odbywających się poza wskazanymi miejscami ubezpieczenia objęte jest ochroną ubezpieczeniową na terytorium Europy z wyłączeniem Rosji pod warunkiem zgłoszenia do Towarzystwa najpóźniej dzień przed rozpoczęciem imprezy następujących informacji:
    - a) miejsce odbywania się imprezy,
    - b) suma ubezpieczenia,
    - c) sposób zabezpieczenia mienia w czasie trwania imprezy.
4. W ubezpieczeniu mienia od wszystkich ryzyk Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe w ubezpieczonym mieniu również w przypadku jego przeniesienia do innej ubezpieczonej lokalizacji; z zastrzeżeniem, że ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód powstałych podczas transportu. Ubezpieczony jest zobowiązany zgłosić fakt przeniesienia mienia z określeniem jego sumy ubezpieczenia oraz daty zmiany miejsca ubezpieczenia nie później niż 24 godziny przed tą datą.
5. Zakres ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk jest rozszerzony o uzasadnione i udokumentowane koszty poszukiwania przyczyny szkody powstałej na skutek awarii ubezpieczonych instalacji elektrycznej, wodnej, kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania budynku obejmujące koszty poszukiwania miejsca powstania szkody, koszty usunięcia awarii instalacji będącej przyczyną szkody oraz koszty przywrócenia do stanu sprzed szkody. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje również koszty poszukiwania miejsca powstania szkody i usunięcia awarii ww. instalacji w przypadku, gdy istnieje realne zagrożenie powstania szkody, a działania są podejmowane w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów. Górna granica odpowiedzialności Towarzystwa za koszty poszukiwania przyczyny powstania szkody, usunięcia awarii oraz przywrócenia do stanu sprzed szkody wynosi 5.000 PLN.
6. W ramach ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe w ubezpieczonym mieniu powstałe w miejscu, do którego ubezpieczone mienie zostało przetransportowane w celu jego wykorzystania podczas wystaw, targów, pokazów, a także w trakcie jego transportu do tych miejsc (w tym załadunku i rozładunku) do limitu odpowiedzialności 10.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

- b) rzeczywiście,
- c) księgową brutto,
- 2) nakłady inwestycyjne – według wysokości wydatków poniesionych na adaptację budynku lub lokalu,
- 3) maszyny, urządzenia i wyposażenie z wyłączeniem zbiorów bibliotecznych:
  - a) odtworzeniowej – wiek maszyn, urządzeń i wyposażenia nie przekracza 10 lat,
  - b) rzeczywiście,
  - c) księgową brutto,
- 4) zbiory biblioteczne – według indywidualnej wyceny,
- 5) niskocenne składniki majątku – według wartości odtworzeniowej,
- 6) środki obrotowe – według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia,
- 7) wartości pieniężne według wartości:
  - a) gotówka – nominalnej, wartość nominalną dla waluty obcej przelicza się według średniego kursu waluty ogłaszanego przez NBP z dnia zawarcia umowy ubezpieczenia,
  - b) papiery wartościowe – ceny sprzedaży, w przypadku papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu według wartości rynkowej bez prowizji i opłat,
  - c) złoto, srebro i wyroby z tych metali, kamieni szlachetnych, pereł i bursztynu, a także platyny i innych metali z grupy platynowców – ceny nabycia lub kosztów wytworzenia,
  - d) pozostałe wartości pieniężne – nominalnej,
- 8) mienie osób trzecich – według wartości odtworzeniowej lub rzeczywiście,
- 9) mienie prywatne pracowników – według wartości rzeczywiście.
3. W ramach sumy ubezpieczenia dla mienia prywatnego pracowników Towarzystwo ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe na skutek zdarzeń ubezpieczeniowych objętych ochroną ubezpieczeniową do kwoty 1.000 PLN na jednego poszkodowanego pracownika na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia.
4. Odpowiedzialność Towarzystwa za szkody spowodowane uderzeniem pojazdu będącego w prawnym posiadaniu Ubezpieczonego lub będącego w jego użytkowaniu w momencie powstania szkody, jego części lub przewożonego nim ładunku jest ograniczona do wysokości 5.000 PLN.
5. Suma ubezpieczenia oraz limity odpowiedzialności stanowią górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia.
6. Suma ubezpieczenia oraz limity odpowiedzialności, w tym również dla zdarzeń objętych daną klauzulą dodatkową, ulegają każdorazowo zmniejszeniu o wypłacone odszkodowanie, aż do ich wyczerpania.
7. Na pisemny wniosek Ubezpieczającego można podwyższyć lub uzupełnić sumę ubezpieczenia/limit odpowiedzialności, a także rozszerzyć zakres dotychczasowej ochrony ubezpieczeniowej. Zmiana warunków zawartej umowy ubezpieczenia może nastąpić od dnia wskazanego we wniosku Ubezpieczającego, jednak nie wcześniej niż od dnia następnego po opłaceniu dodatkowej składki ubezpieczeniowej, o ile nie umówiono się inaczej. W przypadku akceptacji Towarzystwo potwierdza dokonanie zmiany w formie pisemnej.
8. Suma ubezpieczenia powinna:
  - 1) uwzględniać podatek VAT w przypadku, gdy Ubezpieczający nie jest płatnikiem podatku VAT,
  - 2) nie uwzględniać podatku VAT w przypadku, gdy Ubezpieczający jest płatnikiem podatku VAT.

Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk

§ 19

1. Ochrona ubezpieczeniowa mienia od wszystkich ryzyk nie obejmuje:
  - 1) gruntów, gleby, w tym torfowisk i składów torfu, upraw na pnii, żywych zwierząt,
  - 2) roślin, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 3) złóż geologicznych na pokładach naturalnych, mienia znajdującego się pod ziemią, mienia znajdującego się na rzekach i otwartych zbiornikach wodnych,
  - 4) materiałów wybuchowych i pirotechnicznych, fajerwerków, sygnalizatorów, detonatorów i rakiet świetlnych,
  - 5) środków odurzających, substancji psychotropowych oraz dopalaczy,
  - 6) elektrowni wiatrowych,
  - 7) szklarni, cieplarni, oranżerii, ogrodów zimowych i inspektów oraz znajdującego się w nich mienia, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 8) obiektów z tymczasowymi zadaszeniami, pawilonami namiotowymi, brezentowymi i pneumatycznymi, namiotów i tuneli foliowych, kiosków, straganów oraz znajdującego się w nich mienia,
- 9) wzorów, prototypów, modeli poglądowych, planów, ekspertyz,
- 10) paliw,
- 11) broni i amunicji,
- 12) świec i zniczy,
- 13) automatów wrzutowych na monety i żetony, automatów do gier oraz automatów do wydawania i rozmienniania pieniędzy wraz z ich zawartością,
- 14) odpadów i surowców wtórnych,
- 15) mienia przeznaczonego na złom lub do likwidacji,
- 16) środków obrotowych, które są przeterminowane lub nie posiadają aktualnego atestu, wydanego przez uprawniony do tego organ,
- 17) akt, dokumentów, ksiąg handlowych i innych nośników danych, z wyłączeniem programów komputerowych produkcji seryjnej, będących w ciągłej sprzedaży i użytkowanych przez Ubezpieczonego,
- 18) mienia, którego nabycie nie jest potwierdzone oryginalnymi dowodami zakupu zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, wprowadzonym w polski obszar celny lub do obrotu niezgodnie z prawem, albo w mieniu, na którego posiadanie Ubezpieczony nie ma zezwolenia wymaganego przez prawo,
- 19) mienia uczniowskiego, o ile nie umówiono się inaczej,
- 20) pojazdów mechanicznych podlegających rejestracji,
- 21) podziemnych i nadziemnych linii przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej, sygnałów telefonicznych, telegraficznych oraz wszelkich sygnałów komunikacyjnych zarówno audio, jak i wizualnych, włączając przewody, kable, słupy, pylony, mierniki, wieże i jakiegokolwiek wyposażenie, które może towarzyszyć takim konstrukcjom, w tym podstawie wszelkiego rodzaju, z wyjątkiem linii i urządzeń stanowiących własność Ubezpieczonego i znajdujących się w miejscu ubezpieczenia, o ile nie umówiono się inaczej,
- 22) mienia znajdującego się w kopalniach,
- 23) mienia składowanego, w tym wykorzystywanego podczas wystaw, targów, pokazów na wolnym powietrzu, o ile nie umówiono się inaczej,
- 24) mienia znajdującego się w budynkach, lokalach i budowlach w budowie,
- 25) budynków i budowli wzniesionych lub użytkowanych niezgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i/lub w mieniu znajdującym się w tych budynkach i budowlach,
- 26) budynków i budowli wykorzystywanych do prowadzenia działalności przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na użytkowanie sporządzonej w formie pisemnej,
- 27) budynków i budowli przeznaczonych do rozbiórki i/lub w mieniu znajdującym się w tych budynkach i budowlach,
- 28) budynków i budowli w trakcie remontu, modernizacji, nadbudowy, rozbudowy lub przebudowy, jeżeli te roboty budowlane zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego wymagają zgłoszenia do właściwych instytucji i/lub w mieniu znajdującym się w tych budynkach i budowlach.

2. Poza wyłączeniami ogólnymi określonymi w §4, zakres ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk nie obejmuje także odpowiedzialności za szkody:

- 1) powstałe w wyniku przypalenia lub osmalenia, jeżeli nie było pożaru, lub w wyniku poddania ubezpieczonego mienia działaniu ciepła albo ognia w celu związanym z prowadzoną działalnością gospodarczą,
- 2) powstałe wskutek zalania, deszczu nawałnego, gradu, śniegu, lodu, jeśli powodem był zły stan techniczny lub wadliwa konserwacja (dachu, instalacji, rynien, stolarki okiennej, drzwiowej lub innych elementów) ubezpieczonego budynku lub budowli, albo budynku lub budowli z ubezpieczanym mieniem,
- 3) powstałe wskutek zalania, deszczu nawałnego, gradu, śniegu, lodu przez niezabezpieczone lub nieszczelne otwory dachowe, okienne, drzwiowe lub inne elementy budynku,
- 4) powstałe wskutek zalania mienia składowanego w pomieszczeniach usytuowanych poniżej poziomu gruntu, jeżeli mienie było przechowywane poniżej 10 cm nad podłogą, z wyjątkiem szkód spowodowanych wyłącznie zalaniem bezpośrednio z góry,
- 5) spowodowane działaniem wiatru o sile mniejszej niż 17,5 m/s,
- 6) spowodowane wybuchem wywołanym przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych, rozbiórkowych lub innych oraz w silnikach spalinowych, gdy wybuch związany jest z ich naturalnym działaniem, lub gdy spowodowany został normalnym ciśnieniem zawartych w nich gazów,
- 7) powstałe na skutek cofnięcia się ścieków z instalacji kanalizacyjnej, jeżeli nie zastosowano zaworów zwrotnych, o ile na Ubezpieczonym spoczywał obowiązek zainstalowania takich zaworów,

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 20

- 8) powstałe w wyniku próbnego użycia (próby ciśnieniowe) urządzeń tryskaczowych,
  - 9) wyrządzone przez zwierzęta dzikie, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 10) podlegające jakimkolwiek ubezpieczeniu obowiązkowemu, niezależnie od tego, czy obowiązek ten został spełniony,
  - 11) z chwilą zakończenia lub przerwania prowadzenia działalności gospodarczej w miejscu ubezpieczenia na okres dłuższy niż 30 dni,
  - 12) powstałe w wyniku drgań spowodowanych ruchem jakichkolwiek pojazdów i maszyn,
  - 13) będące następstwem zakłócenia przerwy w dostawie mediów,
  - 14) powstałe na skutek tego, że Ubezpieczony nie zapewnił w sezonie grzewczym należytego ogrzewania pomieszczeń, budynku,
  - 15) powstałe wskutek usiłowania lub dokonania oszustwa, wyłudzenia, podstępu, wymuszenia lub szantażu, wprowadzenia w błąd lub pozostawania w błędzie, poświadczenia nieprawdy, fałszerstwa, defraudacji, sprzeniewierzenia,
  - 16) ujawnione w trakcie inwentaryzacji mienia lub spowodowane błędami księgowymi,
  - 17) będące następstwem użycia wadliwych materiałów budowlanych, wad konstrukcyjnych, błędów projektowych lub wadliwego wykonawstwa,
  - 18) powstałe wskutek osiadania budynku, budowli,
  - 19) spowodowane błędami wykonawczymi w produkcji, wadliwej obsługi, awarii maszyny, wad ukrytych,
  - 20) spowodowane wadliwą konserwacją lub powstałe w wyniku zaniechania wymaganej konserwacji lub niedokonywania przeglądów,
  - 21) powstałe w okresie gwarancji, za które odpowiada producent, serwisant, sprzedawca lub dostawca,
  - 22) powstałe wskutek naturalnego zużycia mienia, korozji, rdzy, erozji, powolnego działania czynników geologicznych, powolnego odkształcenia lub wady ukrytej,
  - 23) spowodowane procesami chemicznymi lub fizycznymi zachodzącymi wewnątrz ubezpieczonego mienia, o ile ich przyczyną nie są zdarzenia objęte ochroną ubezpieczeniową,
  - 24) szkód w źródłach światła, zabezpieczeniach instalacji elektrycznych w tym w bezpiecznikach wkładek bezpiecznikowych i przeciwprzepięciowych,
  - 25) spowodowane uszkodzeniem, zniszczeniem lub utratą mienia w niewyjaśnionych okolicznościach,
  - 26) w postaci następstw szkody, takich jak: zwiększone koszty działalności, kary umowne lub inne zobowiązania pieniężne,
  - 27) w postaci strat finansowych, takich jak: utrata zysku lub przychodu, a także kar pieniężnych, grzywien sądowych i administracyjnych,
  - 28) w postaci kosztów usunięcia wad materiałowych oraz kosztów konserwacji i utrzymania w stanie koniecznym do prawidłowego funkcjonowania mienia,
  - 29) nie mające wpływu na użyteczność mienia, a pozostawiające wrażenia estetyczne, takie jak: poplamienie, zadrapanie, wgniecenie, wybrzuszenie, odpadnięcie części przedmiotu, przebarwienie, zmiana zapachu, pęknięcie,
  - 30) bezpośrednie i pośrednie powstałe w związku z obliczaniem, porównywaniem, rozróżnianiem, porządkowaniem lub przetwarzaniem danych,
  - 31) powstałe w wyniku chorób zakaźnych w rozumieniu § 2 pkt 3 (w tym COVID-19).
3. Jeżeli zakres ubezpieczenia mienia nie został rozszerzony o wskazane poniżej zdarzenia ubezpieczeniowe za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej to nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkód spowodowanych przez te zdarzenia:
- 1) powódź,
  - 2) przepięcie,
  - 3) dewastację,
  - 4) katastrofę budowlaną,
  - 5) awarię maszyn,
  - 6) szkody elektryczne,
  - 7) zepsucie na skutek nieodpowiedniej temperatury,
  - 8) strajki, rozruchy lub zamieszki społeczne,
  - 9) akty terrorystyczne,
  - 10) przemarzanie, zamarzanie lub przenikanie wody z gruntu lub opadów,
  - 11) wykonywanie prac budowlano-montażowych,
  - 12) kradzież z włamaniem lub rabunek,
  - 13) kradzież zwykłą,
  - 14) stłuczenie szyb i przedmiotów szklanych
4. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN. Do zakresu rozszerzonego na podstawie klauzuli dodatkowej ma zastosowanie franszyza, jeżeli taką przewiduje dana klauzula.
1. Rozmiar szkody określa się na podstawie cen z dnia powstania szkody w następujący sposób:
    - 1) budynki, lokale i budowle – według kosztów naprawy, wymiany, remontu lub odbudowy w tym samym miejscu budynku, lokalu i budowli z uwzględnieniem dotychczasowych technologii, konstrukcji, standardów wykończenia lub nowszych technologii, jeżeli jest to uzasadnione ekonomicznie i wpłynie na obniżenie kosztów odbudowy/remontu, przy zastosowaniu dotychczasowych wymiarów i materiałów:
      - a) ubezpieczone w wartości odtworzeniowej – odrębnie dla każdego ubezpieczonego przedmiotu, w wysokości nieprzekraczającej kosztu odtworzenia tego przedmiotu,
      - b) ubezpieczone w wartości rzeczywistej – jak dla wartości odtworzeniowej, z potrąceniem stopnia zużycia technicznego,
      - c) ubezpieczone w wartości księgowej brutto – odrębnie dla każdego ubezpieczonego przedmiotu, w wysokości nieprzekraczającej wartości księgowej brutto danej pozycji w ewidencji środków trwałych,
    - 2) maszyny, urządzenia i wyposażenie z wyłączeniem zbiorów bibliotecznych – według kosztów naprawy, czyszczenia, ceny nabycia lub kosztów wytworzenia przedmiotu o tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, rodzaju, typu i jakości, powiększony o koszty zwykłego transportu i montażu:
      - a) ubezpieczone w wartości odtworzeniowej – odrębnie dla każdego ubezpieczonego przedmiotu, w wysokości nieprzekraczającej kosztu odtworzenia tego przedmiotu,
      - b) ubezpieczone w wartości rzeczywistej – jak dla wartości odtworzeniowej, z potrąceniem stopnia zużycia technicznego,
      - c) ubezpieczone w wartości księgowej brutto – odrębnie dla każdego ubezpieczonego przedmiotu, w wysokości nieprzekraczającej wartości księgowej brutto danej pozycji w ewidencji środków trwałych,
    - 3) zbiory biblioteczne – według indywidualnej wyceny zweryfikowanej przez Towarzystwo,
    - 4) niskocenne składniki majątku – według wartości odtworzeniowej,
    - 5) nakłady inwestycyjne – według kosztów naprawy, wymiany, remontu lub odbudowy z uwzględnieniem dotychczasowych technologii, konstrukcji, standardów wykończenia, przy zastosowaniu dotychczasowych wymiarów i materiałów,
    - 6) środki obrotowe – według kosztów naprawy, czyszczenia, ceny nabycia lub kosztów wytworzenia,
    - 7) mienie osób trzecich – według kosztów naprawy, czyszczenia, ceny nabycia lub kosztów wytworzenia z potrąceniem stopnia zużycia technicznego,
    - 8) mienie prywatne pracowników – według kosztów naprawy, czyszczenia, ceny nabycia lub kosztów wytworzenia z potrąceniem stopnia zużycia technicznego,
    - 9) wartości pieniężne:
      - a) gotówka – według wartości nominalnej, wartość nominalną dla waluty obcej przelicza się według średniego kursu waluty ogłaszanego przez NBP,
      - b) złoto, srebro i wyroby z tych metali, kamieni szlachetnych, pereł i bursztynu, a także platyny i innych metali z grupy platynowców – według kosztów ponownego zakupu lub wytworzenia,
      - c) papiery wartościowe – według ceny sprzedaży, w przypadku papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu według wartości rynkowej, bez prowizji i opłat,
      - d) pozostałe wartości pieniężne – według wartości nominalnej.
  2. Wysokość odszkodowania za szkodę w mieniu ustala się według cen z dnia powstania szkody przyjmując za podstawę:
    - 1) ustalony rozmiar szkody w oparciu o postanowienia OWU,
    - 2) poniesione przez Ubezpieczonego koszty udokumentowane oryginałami faktur lub rachunków,
    - 3) stan faktyczny szkody i okoliczności jej powstania, stwierdzone przez przedstawiciela Towarzystwa na miejscu szkody przy współudziale Ubezpieczonego lub osób przez niego wskazanych,
    - 4) koszty i ceny na danym terenie, nie wyższe niż określone w publikacji o cenach w budownictwie, publikowane przez Ośrodek Wdrożeń Ekonomiczno-Organizacyjnych Budownictwa „PROMOCJA” Sp. z o.o. lub ceny nabycia/kosztów wytworzenia mienia tego samego rodzaju, typu, jakości i o takich samych lub najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, w oparciu o ogólnodostępne oferty sprzedaży,

- 5) koszty naprawy, czyszczenia lub ceny nabycia/kosztów wytworzenia mienia tego samego rodzaju, typu, jakości i o takich samych lub najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, w oparciu o ogólnodostępne oferty sprzedaży.
3. Jeżeli poszkodowany nie przedstawi wykazu poniesionych strat wraz z fakturami i/lub rachunkami, wówczas wypłata odszkodowania następuje według wyceny Towarzystwa, według zasad określonych w niniejszym paragrafie.
4. Wysokość odszkodowania nie może przekroczyć wartości przedmiotu ubezpieczenia.
5. Przy ustalaniu wysokości szkody nie uwzględnia się:
  - 1) wartości naukowej, zabytkowej, historycznej, artystycznej, kolekcjonerskiej lub pamiątkowej,
  - 2) kosztów wynikających z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
  - 3) kosztów ulepszeń i unowocześnień,
  - 4) zwiększonych kosztów wynikających z braku w powszechnym obrocie materiałów potrzebnych do przywrócenia przedmiotu ubezpieczenia do stanu istniejącego przed szkodą.
6. Przy ustalaniu wysokości odszkodowania uwzględnia się podatek VAT, jeżeli suma ubezpieczenia została ustalona z podatkiem VAT.
7. Ustaloną wysokość odszkodowania za szkody w mieniu pomniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, sprzedaży, przeróbki lub naprawy, na podstawie uzgodnień z Ubezpieczonym lub opinii niezależnego rzeczoznawcy.
8. W przypadku zbiegu odszkodowań z tytułu dwóch lub więcej ubezpieczeń mienia z tego samego zdarzenia, odszkodowanie wypłaca się do wysokości szkody w granicach sumy ubezpieczenia w ramach każdego ubezpieczenia, z uwzględnieniem odszkodowań już wypłaconych.
9. W przypadku, gdy suma ubezpieczenia określona dla przedmiotu ubezpieczenia, ubezpieczonego w systemie na sumy stałe jest niższa od faktycznej wartości tego przedmiotu ubezpieczenia powstaje sytuacja niedoubezpieczenia. W sytuacji niedoubezpieczenia wysokość ustalonego odszkodowania ulega proporcjonalnie zmniejszeniu w takim stosunku, w jakim suma ubezpieczenia określonego przedmiotu ubezpieczenia pozostaje do jego faktycznej wartości w dniu powstania szkody, z zastrzeżeniem ust. 10. Zapis o niedoubezpieczeniu nie ma zastosowania do umów ubezpieczenia, w których Ubezpieczony jest konsumentem w rozumieniu art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.
10. Jeżeli niedoubezpieczenie przedmiotu ubezpieczenia nie przekroczy 20% faktycznej wartości tego przedmiotu, wówczas postanowien ust. 9 nie stosuje się.
- 13) fala ponaddźwiękowa,
- 14) przepięcie,
- 15) uderzenie pojazdu,
- 16) upadek drzew lub masztów,
- 17) zalanie powstałe wskutek prób szczelności instalacji wodno-kanalizacyjnej.
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, ubezpieczenie budynków, lokali i budowli w budowie może zostać rozszerzone o szkody będące następstwem powodzi.
3. W ramach sumy ubezpieczenia budynków, lokali i budowli w budowie Towarzystwo odpowiada za szkody powstałe na skutek przepięcia do wysokości 2% łącznej sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 20.000 PLN.

Zwrot kosztów dodatkowych

§ 23

W ramach sumy ubezpieczenia przedmiotu, który uległ szkodzie Towarzystwo pokrywa uzasadnione i udokumentowane koszty poniesione przez Ubezpieczonego w związku z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową:

- 1) **koszty akcji ratowniczej i zabezpieczenia mienia przed zwiększeniem szkody** – koszty działań podjętych przez Ubezpieczonego w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiaru, łącznie z działaniami nieskutecznymi, o ile działania te były adekwatne do występujących okoliczności. W ramach ubezpieczenia kosztów akcji ratowniczej ochroną ubezpieczeniową objęte są również szkody w ubezpieczonym mieniu, które powstały w następstwie akcji ratowniczej,
- 2) **koszty działań po szkodzie** – koszty przypadające na uprzątnięcie pozostałości po szkodzie, porządkowanie i utylizację do limitu odpowiedzialności do 10% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 100.000 PLN.

Suma ubezpieczenia

§ 24

1. Sumę ubezpieczenia budynków, lokali i budowli w budowie Ubezpieczający ustala w systemie na sumy stałe według wartości kosztorysowej materiałów budowlanych oraz robót wykonanych i zaplanowanych do momentu zakończenia okresu ubezpieczenia.
2. Suma ubezpieczenia powinna uwzględniać przewidywane koszty, o których mowa w § 23.
3. Suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia.
4. Suma ubezpieczenia ulega każdorazowo zmniejszeniu o wypłacone odszkodowanie, aż do jej wyczerpania.
5. Na pisemny wniosek Ubezpieczającego można podwyższyć lub uzupełnić sumę ubezpieczenia. Zmiana warunków zawartej umowy ubezpieczenia może nastąpić od dnia wskazanego we wniosku Ubezpieczającego, jednak nie wcześniej niż od dnia następnego po opłaceniu dodatkowej składki ubezpieczeniowej, o ile nie umówiono się inaczej. W przypadku akceptacji Towarzystwo potwierdza dokonanie zmiany w formie pisemnej.

Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia budynków, lokali i budowli w budowie

§ 25

1. Zakres ubezpieczenia budynków, lokali i budowli w budowie nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkód powstałych na skutek zdarzeń wyłączonych w § 4 i § 19 oraz odpowiedzialności za szkody powstałe przed wykonaniem fundamentu ubezpieczonego budynku/budowli.
2. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 1.000 PLN.

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 26

1. Rozmiar szkody w budynkach, lokalach i budowlach w budowie ustala się na podstawie cen z dnia powstania szkody według kosztów naprawy, czyszczenia lub odbudowy, z uwzględnieniem dotychczasowych technologii, konstrukcji, standardów wykończenia,

ROZDZIAŁ III

UBEZPIECZENIE BUDYNKÓW, LOKALI I BUDOWLI W BUDOWIE

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 21

1. Przedmiotem ubezpieczenia budynków, lokali i budowli w budowie są obiekty budowlane trwale związane z gruntem, których budowa, remont generalny, przebudowa, nadbudowa lub rozbudowa, nie zostały zakończone lub gdy nie uzyskały pozwolenia na użytkowanie wymaganego zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.
2. Budynki, lokale i budowle w budowie objęte są ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu wskazanym w umowie ubezpieczenia.

Zakres ubezpieczenia

§ 22

1. Ochrona ubezpieczeniowa zostaje ograniczona do bezpośrednich następstw poniżej wymienionych zdarzeń:
  - 1) pożar,
  - 2) uderzenie pioruna,
  - 3) wybuch,
  - 4) upadek statku powietrznego,
  - 5) silny wiatr,
  - 6) grad,
  - 7) deszcz nawalny,
  - 8) śnieg i lód,
  - 9) trzęsienie ziemi,
  - 10) lawina,
  - 11) osuwanie się ziemi,
  - 12) zapadanie się ziemi,

- przy zastosowaniu dotychczasowych wymiarów i materiałów odrębnie dla każdego ubezpieczonego przedmiotu, w wysokości nieprzekraczającej kosztu odtworzenia tego przedmiotu.
2. Wysokość odszkodowania za szkodę w budynkach, lokalach i budowlach w budowie ustala się według cen z dnia powstania szkody przyjmując za podstawę według kosztów ustalanych zgodnie z obowiązującymi zasadami kalkulacji i cen robót budowlanych, uwzględniającymi średnie ceny rynkowe usług i materiałów obowiązujące w miejscu ubezpieczenia potwierdzone rachunkami.
  3. Przy ustalaniu wysokości szkody nie uwzględnia się kosztów związanych z ulepszeniem lub unowocześnieniem przedmiotu ubezpieczenia.

ROZDZIAŁ IV UBEZPIECZENIE MIENIA OD KRADZIEŻY Z WŁAMANIEM I RABUNKU

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 27

1. Przedmiotem ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku może być mienie ruchome stanowiące własność Ubezpieczonego lub będące w jego posiadaniu na podstawie innego tytułu prawnego, wykorzystywane w związku z prowadzoną działalnością oraz ewidencjonowane zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz mienie prywatne pracowników.
2. Przedmiotem ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku może być następujące mienie wskazane w umowie ubezpieczenia:
  - 1) stałe elementy wykończeniowe,
  - 2) nakłady inwestycyjne,
  - 3) maszyny, urządzenia, wyposażenie,
  - 4) niskocenne składniki majątku,
  - 5) środki obrotowe,
  - 6) wartości pieniężne,
  - 7) mienie osób trzecich,
  - 8) mienie prywatne pracowników,
  - 9) zewnętrzne elementy budynków, lokali i budowli.
3. Ubezpieczone mienie ruchome jest objęte ochroną ubezpieczeniową w miejscu wskazanym w umowie ubezpieczenia znajdującym się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem, że:
  - 1) mienie prywatne pracowników objęte jest ochroną ubezpieczeniową w każdym miejscu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w którym pracownik świadczył pracę na polecenie Ubezpieczonego,
  - 2) wartości pieniężne ubezpieczone w czasie transportu objęte są ochroną ubezpieczeniową w każdym miejscu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej związanym z wykonywaniem transportu wartości pieniężnych.
4. W ubezpieczeniu mienia ruchomego od kradzieży z włamaniem i rabunku Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe w ubezpieczonym mieniu również w przypadku jego przeniesienia do innej ubezpieczonej lokalizacji; z zastrzeżeniem, że ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód powstałych podczas transportu pomiędzy ubezpieczonymi lokalizacjami. Ubezpieczony jest zobowiązany posiadać dokumentację potwierdzającą fakt przeniesienia mienia z określeniem rodzaju mienia, jego sumy ubezpieczenia oraz daty zmiany miejsca ubezpieczenia.

Zakres ubezpieczenia

§ 28

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody będące następstwem poniżej wymienionych zdarzeń ubezpieczeniowych:
  - 1) kradzieży z włamaniem,
  - 2) rabunku,
  - 3) kradzieży zewnętrznych elementów poprzez zabór mienia po uprzednim demontażu siłą lub przy użyciu narzędzi.
2. W ramach sumy ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem ochrona ubezpieczeniowa obejmuje również dokonanie zaboru ubezpieczonego mienia ruchomego, z wyłączeniem wartości pieniężnych, wskutek kradzieży z włamaniem dokonanej **bez wejścia sprawcy do budynku lub lokalu** do limitu odpowiedzialności 10% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 5.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
3. W odniesieniu do **wartości pieniężnych** ochrona ubezpieczeniowa może zostać rozszerzona o szkody powstałe podczas transportu poza lokalem wskutek:
  - 1) rabunku,
  - 2) wypadku środka transportu, pożaru, wybuchu, uderzenia pioruna, silnego wiatru, deszczu nawałnego,

- 3) śmierci lub uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia osoby wykonującej transport/sprawującą pieczę nad transportowanymi wartościami pieniężnymi.
4. Transporty wartości pieniężnych powinny być wykonywane samochodem lub pieszo, jeżeli ze względu na odległość użycie samochodu jest nieuzasadnione, z zastrzeżeniem, że transport pieszy należy wykonywać:
  - 1) możliwie najkrótszą drogą,
  - 2) z pominięciem miejsc odoosobnionych lub uznawanych za niebezpieczne,
  - 3) bez użycia środków komunikacji zbiorowej.
5. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej ubezpieczenie mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku może zostać rozszerzone o następujące klauzule dodatkowe:
  - 1) Klauzula nr 1 Automatyczne pokrycie wzrostu wartości mienia,
  - 2) Klauzula nr 15 Ubezpieczenie kosztów rzeczoznawców,
  - 3) Klauzula nr 17 Ubezpieczenie mienia od kradzieży zwykłej,
  - 4) Klauzula nr 30 Zniesienie fransyz.

Zwrot kosztów dodatkowych

§ 29

W ramach sumy ubezpieczenia przedmiotu, który uległ szkodzie Towarzystwo pokrywa uzasadnione i udokumentowane koszty poniesione przez Ubezpieczonego w związku z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową:

- 1) **koszty zabezpieczenia mienia przed zwiększeniem szkody** koszty działań podjętych przez Ubezpieczonego w celu zapobieżenia powiększeniu się szkody do limitu odpowiedzialności do 20% sumy ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i rabunku, jednak nie więcej niż 20.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia,
- 2) **koszty działań po szkodzie** koszty przypadające na uprzątnięcie pozostałości po szkodzie, porządkowanie i utylizację do limitu odpowiedzialności do 20% sumy ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i rabunku, jednak nie więcej niż 20.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia,
- 3) **koszty naprawy zabezpieczeń** budynku lub lokalu, w którym znajduje się ubezpieczone mienie do limitu odpowiedzialności do 20% sumy ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i rabunku, jednak nie więcej niż 20.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

Suma ubezpieczenia

§ 30

1. Sumę ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku Ubezpieczający ustala w systemie ubezpieczenia na pierwsze ryzyko.
2. Sumę ubezpieczenia Ubezpieczający ustala według następujących wartości:
  - 1) stałe elementy wykończeniowe według wartości:
    - a) odtworzeniowej – jeżeli wiek stałych elementów wykończeniowych nie przekracza 30 lat,
    - b) rzeczywistej,
    - c) księgowej brutto,
  - 2) nakłady inwestycyjne – wysokości wydatków poniesionych na adaptację budynku lub lokalu,
  - 3) maszyny, urządzenia i wyposażenie z wyłączeniem zbiorów bibliotecznych:
    - a) odtworzeniowej – jeżeli stopień zużycia technicznego nie przekracza 50%,
    - b) rzeczywistej,
    - c) księgowej brutto.
  - 3) zbiory biblioteczne – indywidualnej wyceny,
  - 4) niskocenne składniki majątku – odtworzeniowej,
  - 5) środki obrotowe – cena nabycia lub kosztów wytworzenia,
  - 6) wartości pieniężne według wartości:
    - a) gotówka – nominalnej, wartość nominalną dla waluty obcej przelicza się według średniego kursu waluty ogłaszanego przez NBP,
    - b) złoto, srebro i wyroby z tych metali, kamieni szlachetnych, pereł i bursztynu, a także platyny i innych metali z grupy platynowców – ceny nabycia lub kosztów wytworzenia,
    - c) papiery wartościowe – ceny sprzedaży, w przypadku papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu według wartości rynkowej, bez prowizji i opłat,
    - d) pozostałe wartości pieniężne – nominalnej,

- 7) mienie osób trzecich – odtworzeniowej lub rzeczywistej,
- 8) mienie prywatne pracowników – rzeczywistej.
3. Sumę ubezpieczenia Ubezpieczający ustala odrębnie dla:
  - 1) stałych elementów wykończeniowych,
  - 2) nakładów inwestycyjnych,
  - 3) maszyn, urządzeń, wyposażenia,
  - 4) niskocennych składników majątku,
  - 5) środków obrotowych,
  - 6) wartości pieniężnych,
  - 7) mienia osób trzecich,
  - 8) mienia prywatnego pracowników,
  - 9) zewnętrznych elementów budynków, lokali i budowli.
4. Suma ubezpieczenia oraz limity odpowiedzialności stanowią górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia.
5. Suma ubezpieczenia oraz limity odpowiedzialności, w tym również dla zdarzeń objętych daną klauzulą dodatkową, ulegają każdorazowo zmniejszeniu o wypłacone odszkodowanie, aż do ich wyczerpania.
6. Na pisemny wniosek Ubezpieczającego można podwyższyć lub uzupełnić sumę ubezpieczenia/limit odpowiedzialności, a także rozszerzyć zakres dotychczasowej ochrony ubezpieczeniowej. Zmiana warunków zawartej umowy ubezpieczenia może nastąpić od dnia następnego po opłaceniu dodatkowej składki ubezpieczeniowej, o ile nie umówiono się inaczej. W przypadku akceptacji Towarzystwo potwierdza dokonanie zmiany w formie pisemnej.

Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku

§ 31

1. Poza wyłączeniami ogólnymi określonymi w § 4 oraz § 19, zakres ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku nie obejmuje odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek:
  - 1) nieprzestrzegania przez Ubezpieczającego powszechnie obowiązujących przepisów prawa dotyczących ochrony mienia, w tym przepisów dotyczących warunków przechowywania i transportu wartości pieniężnych,
  - 2) niezabezpieczenia mienia zgodnie z postanowieniami dotyczącymi minimalnych wymogów zabezpieczenia mienia określonych w Załączniku nr 1 do niniejszych OWU,
  - 3) usunięcia lub niestosowania zabezpieczeń zadeklarowanych w umowie ubezpieczenia,
  - 4) kradzieży zwykłej tj. bez pokonania wymaganych zabezpieczeń przeciwkradzieżowych lub zagubieniem, lub zniknięciem w niewyjaśnionych okolicznościach.
2. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN. Do zakresu rozszerzonego o klauzulę ma zastosowanie franszyza, jeżeli taką przewiduje dana klauzula umowy ubezpieczenia.

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 32

1. Rozmiar szkody określa się na podstawie cen z dnia powstania szkody w następujący sposób:
  - 1) maszyny, urządzenia i wyposażenie z wyłączeniem zbiorów bibliotecznych – według kosztów naprawy, czyszczenia, ceny nabycia lub kosztów wytworzenia przedmiotu o tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, rodzaju, typu i jakości, powiększony o koszty zwykłego transportu i montażu:
    - a) ubezpieczone w wartości odtworzeniowej – odrębnie dla każdego ubezpieczanego przedmiotu, w wysokości nieprzekraczającej kosztu odtworzenia tego przedmiotu,
    - b) ubezpieczone w wartości rzeczywistej – jak dla wartości odtworzeniowej, z potrąceniem stopnia zużycia technicznego,
    - c) ubezpieczone w wartości księgowej brutto – odrębnie dla każdego ubezpieczanego przedmiotu, w wysokości nieprzekraczającej wartości księgowej brutto danej pozycji w ewidencji środków trwałych,
  - 2) zbiory biblioteczne – według indywidualnej wyceny zweryfikowanej przez Towarzystwo,
  - 3) niskocenne składniki majątku – według wartości rzeczywistej,
  - 4) nakłady inwestycyjne – według kosztów naprawy, wymiany, remontu lub odbudowy z uwzględnieniem dotychczasowych technologii, konstrukcji, standardów wykończenia, przy zastosowaniu dotychczasowych wymiarów i materiałów,
  - 5) środki obrotowe – według kosztów naprawy, czyszczenia, ceny nabycia lub kosztów wytworzenia,

- 6) mienie prywatne pracowników – według kosztów naprawy, czyszczenia, ceny nabycia lub kosztów wytworzenia z potrąceniem stopnia zużycia technicznego,
- 7) wartości pieniężne:
  - a) gotówka – według wartości nominalnej, wartość nominalną dla waluty obcej przelicza się według średniego kursu waluty ogłaszanego przez NBP obowiązującego w dniu powstania szkody,
  - b) złoto, srebro i wyroby z tych metali, kamieni szlachetnych, pereł i bursztynu, a także platyny i innych metali z grupy platynowców – według kosztów ponownego zakupu lub wytworzenia,
  - c) papiery wartościowe – według ceny sprzedaży, w przypadku papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu według wartości rynkowej, bez prowizji i opłat,
  - d) pozostałe wartości pieniężne – według wartości nominalnej,
- 8) mienie osób trzecich – według kosztów naprawy, czyszczenia, ceny nabycia lub kosztów wytworzenia z potrąceniem stopnia zużycia technicznego.
2. Wysokość odszkodowania ustala się według zasad określonych w § 20.

ROZDZIAŁ V UBEZPIECZENIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (OZE)

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 33

1. Przedmiotem ubezpieczenia odnawialnych źródeł energii są urządzenia i instalacje odnawialnych źródeł energii (OZE) sprawne i użytkowane zgodnie z przeznaczeniem, zainstalowane w jednostkach samorządu terytorialnego.
2. Odnawialne źródła energii objęte są ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu wskazanym w umowie ubezpieczenia.

Zakres ubezpieczenia

§ 34

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje bezpośrednie skutki poniżej wymienionych zdarzeń:
  - 1) pożar,
  - 2) deszcz nawalny,
  - 3) uderzenie pioruna,
  - 4) wybuch,
  - 5) upadek statku powietrznego,
  - 6) silny wiatr,
  - 7) grad,
  - 8) śnieg i lód,
  - 9) trzęsienie ziemi,
  - 10) zapadanie się ziemi,
  - 11) osuwanie się ziemi,
  - 12) lawina,
  - 13) fala ponaddźwiękowa,
  - 14) upadek drzew lub masztów,
  - 15) przepięcie,
  - 16) dewastacja.
2. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, ubezpieczenie odnawialnych źródeł energii (OZE) może zostać rozszerzone o szkody będące następstwem powodzi.

Zwrot kosztów dodatkowych

§ 35

W ramach sumy ubezpieczenia przedmiotu, który uległ szkodzie Towarzystwo pokrywa uzasadnione i udokumentowane koszty poniesione przez Ubezpieczonego w związku z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową:

- 1) **koszty zabezpieczenia mienia przed zwiększeniem szkody**
koszty działań podjętych przez Ubezpieczonego w celu zapobieżenia powiększeniu się szkody do limitu odpowiedzialności do 20% sumy ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i rabunku, jednak nie więcej niż 20.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia,
- 2) **koszty działań po szkodzie**
koszty przypadające na uprzątnięcie pozostałości po szkodzie, porządkowanie i utylizację do limitu odpowiedzialności do 20%

sumy ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem, jednak nie więcej niż 20.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia,

- 3) **koszty naprawy zabezpieczeń** budynku lub lokalu, w którym znajduje się ubezpieczone mienie do limitu odpowiedzialności do 20% sumy ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i rabunku, jednak nie więcej niż 20.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

Suma ubezpieczenia

§ 36

- Sumę ubezpieczenia Ubezpieczający ustala w systemie na sumy stałe:
  - urządzenia i instalacje do 8 lat według wartości odtworzeniowej,
  - urządzenia i instalacje powyżej 8 lat według wartości rzeczywistej.
- Suma ubezpieczenia powinna uwzględniać przewidywane koszty, o których mowa w § 35.
- Suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia.
- Suma ubezpieczenia ulega każdorazowo zmniejszeniu o wypłacone odszkodowanie, aż do jej wyczerpania.
- Na pisemny wniosek Ubezpieczającego można podwyższyć lub uzupełnić sumę ubezpieczenia. Zmiana warunków zawartej umowy ubezpieczenia może nastąpić od dnia wskazanego we wniosku Ubezpieczającego, jednak nie wcześniej niż od dnia następnego po opłaceniu dodatkowej składki ubezpieczeniowej, o ile nie umówiono się inaczej. W przypadku akceptacji Towarzystwo potwierdza dokonanie zmiany w formie pisemnej.

Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia odnawialnych źródeł energii

§ 37

- Z ochrony ubezpieczeniowej wyłączone są szkody powstałe wskutek zdarzeń wyłączonych w § 4 i § 19 oraz:
  - niewłaściwego montażu, za które odpowiedzialność ponosi wykonawca,
  - kradzieży zwykłej,
  - kradzieży z włamaniem, o ile nie umówiono się inaczej.
- Zakres ubezpieczenia nie obejmuje urządzeń i instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) powyżej 12 lat.
- Franszyza redukcyjna w każdej szkodzi wynosi 1.000 PLN.

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 38

Rozmiar i wysokość szkody w urządzeniach i instalacjach odnawialnych źródeł energii (OZE) ustala się:

- urządzenia i instalacje do 10 lat według kosztów naprawy lub ceny nabycia przedmiotu o tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, typu, jakości i rodzaju powiększony o koszty zwykłego transportu i montażu,
- urządzenia i instalacje powyżej 10 lat według kosztów naprawy lub ceny nabycia przedmiotu o tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, typu, jakości i rodzaju powiększony o koszty zwykłego transportu i montażu z potrąceniem stopnia zużycia technicznego.

ROZDZIAŁ VI UBEZPIECZENIE SZYB I PRZEDMIOTÓW SZKLANYCH OD STŁUCZENIA

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 39

- Przedmiotem ubezpieczenia są następujące szyby i przedmioty szklane, nieuszkodzone oraz zamontowane na stałe:
  - szyby okienne i drzwiowe,
  - oszklenia ścienne i dachowe ze szkła lub tworzyw sztucznych,
  - szklane przegrody ścienne,
  - oszklenia wiat przystankowych oraz pylonów ze szkła lub tworzyw sztucznych,

- szklane, ceramiczne i kamienne lub okładziny ścian i sufitów,
  - lustra i witraże,
  - szklane, ceramiczne i kamienne elementy stanowiące część składową mebli, gablot, lad chłodniczych,
  - szklane i ceramiczne płyty grzewcze,
  - szklane ścianki łazienkowe i kabiny prysznicowe,
  - szklane, ceramiczne i kamienne brodziki, wanny, zlewozmywaki i umywalki,
  - oszklenia reklamowe, rurki neonowe, szyldy ze szkła lub tworzyw sztucznych,
  - szyby kominkowe,
  - akwaria i terraria,
  - oszklenie instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE).
- Szyby i przedmioty szklane od stłuczenia objęte są ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu wskazanym w umowie ubezpieczenia.

Zakres ubezpieczenia

§ 40

- Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody powstałe w wyniku stłuczenia (rozbicia) lub pęknięcia ubezpieczonego przedmiotu.
- Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, ubezpieczenie szyb i przedmiotów szklanych od stłuczenia może zostać rozszerzone o Klauzulę nr 30 Zniesienie fransyz.

Zwrot kosztów dodatkowych

§ 41

W ramach sumy ubezpieczenia szyb i przedmiotów szklanych od stłuczenia Towarzystwo pokrywa uzasadnione i udokumentowane koszty poniesione przez Ubezpieczonego w związku z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową:

- demontażu i montażu,
- ustawienia rusztowań lub użycia dźwigu, podnośnika, wysięgnika w celu dokonania naprawy lub wymiany uszkodzonego przedmiotu,
- naprawy elementów mocujących przedmiot ubezpieczenia w ramie i/lub murze, uszkodzonych w związku z wybiciem stłuczonej szyby/przedmiotu szklanego, jeżeli nie ma technologicznej możliwości wymiany stłuczonej szyby/przedmiotu szklanego bez ich uszkodzenia,
- wykonania napisów, znaków reklamowych lub informacyjnych na przedmiotach objętych ubezpieczeniem,
- transportu uszkodzonego przedmiotu do miejsca naprawy i z powrotem.

Suma ubezpieczenia

§ 42

- Sumę ubezpieczenia szyb i przedmiotów szklanych od stłuczenia Ubezpieczający ustala przed zawarciem umowy ubezpieczenia w systemie ubezpieczenia na pierwsze ryzyko.
- Suma ubezpieczenia powinna uwzględniać przewidywane koszty dodatkowe, o których mowa w § 41.
- Suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia.
- Suma ubezpieczenia ulega każdorazowo zmniejszeniu o wypłacone odszkodowanie, aż do jej wyczerpania.
- Na pisemny wniosek Ubezpieczającego można podwyższyć lub uzupełnić sumę ubezpieczenia/limit odpowiedzialności, a także rozszerzyć zakres dotychczasowej ochrony ubezpieczeniowej. Zmiana warunków zawartej umowy ubezpieczenia może nastąpić od dnia następnego po opłaceniu dodatkowej składki ubezpieczeniowej, o ile nie umówiono się inaczej. W przypadku akceptacji Towarzystwo potwierdza dokonanie zmiany w formie pisemnej.

Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia szyb i przedmiotów szklanych od stłuczenia

§ 43

- Poza wyłączeniami ogólnymi określonymi w §4, zakres ubezpieczenia szyb i przedmiotów szklanych od stłuczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - powstałe podczas przewozu, montażu i demontażu ubezpieczonych przedmiotów w czasie prac konserwacyjnych

- i naprawczych oraz remontowych prowadzonych w obrębie ubezpieczonego obiektu,
  - 2) powstałe wskutek porysowania, zadrapania, poplamienia, zmiany barwy ubezpieczonego przedmiotu,
  - 3) powstałe w szklanych elementach wszelkiego rodzaju urządzeń technicznych (maszyn, urządzeń, środków transportu, narzędzi, sprzętu i aparatów), za wyjątkiem szklanych i ceramicznych płyt grzewczych,
  - 4) powstałe w szklanych elementach wszelkiego rodzaju instalacji i osprzętu, za wyjątkiem oszklenia instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE), o ile zostały objęte ochroną ubezpieczeniową od stłuczenia,
  - 5) powstałe w szkłe artystycznym, witrażach zabytkowych, oszkleniu antyków i dzieł sztuki, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 6) powstałe w oszkleniu szklarni, oszkleniu oranżerii, ogrodów zimowych i inspektów, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 7) powstałe w szklanych, ceramicznych i kamiennych okładzinach podłóg i schodów,
  - 8) będące następstwem niewłaściwego działania urządzeń neonowych,
  - 9) powstałe w pojazdach i innych środkach transportu,
  - 10) powstałe w budynkach, lokalach i budowlach w budowie,
  - 11) spowodowane przez strajki, rozruchy i zamieszki społeczne, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 12) spowodowane przez akty terrorystyczne, o ile nie umówiono się inaczej.
2. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 200 PLN.

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 44

Rozmiar szkody w ubezpieczeniu szyb i przedmiotów szklanych od stłuczenia ustala się według cen z dnia powstania szkody w wysokości kosztów naprawy ustalonych na podstawie kosztorysu przedłożonego przez Ubezpieczonego przed rozpoczęciem naprawy i zweryfikowanego przez Towarzystwo oraz dokumentu potwierdzającego wykonanie naprawy lub według ceny nabycia uszkodzonych szyb i innych przedmiotów szklanych o takich samych parametrach jakościowych i użytkowych co uszkodzone mienie, powiększonych o koszty, o których mowa w § 41.

ROZDZIAŁ VII

UBEZPIECZENIE MIENIA W TRANSPORCIE (CARGO)

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 45

1. Przedmiotem ubezpieczenia mienia w transporcie (cargo) mogą być środki obrotowe oraz maszyny, urządzenia i wyposażenie stanowiące własność Ubezpieczonego lub będące w jego posiadaniu na podstawie innego tytułu prawnego, przewożone transportem drogowym.
2. Ochroną ubezpieczeniową może być objęte mienie przewożone:
  - 1) transportem własnym przez Ubezpieczonego,
  - 2) transportem obcym tj. na zlecenie Ubezpieczonego przez przewoźników/spedytorów zajmujących się profesjonalnie świadczeniem tego typu usług.
3. Mienia w transporcie (cargo) objęte są ochroną ubezpieczeniową w miejscu wskazanym w umowie ubezpieczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zakres ubezpieczenia

§ 46

1. Ochrona ubezpieczeniowa mienia w transporcie (cargo) obejmuje szkody będące bezpośrednim następstwem poniżej wymienionych zdarzeń ubezpieczeniowych:
  - 1) pożar,
  - 2) dym i sadza,
  - 3) uderzenie pioruna,
  - 4) wybuch,
  - 5) silny wiatr,
  - 6) grad,
  - 7) deszcz nawalny,
  - 8) trzęsienie ziemi,
  - 9) lawina,
  - 10) osuwanie się ziemi,

- 11) zapadanie się ziemi,
  - 12) uderzenie pojazdu,
  - 13) upadek przedmiotu innego niż transportowany na środek transportu,
  - 14) wypadek środka transportu,
  - 15) kradzież mienia ze środka transportu po pokonaniu jego zabezpieczeń,
  - 16) kradzież mienia będąca następstwem wypadku środka transportu,
  - 17) kradzież mienia wraz ze środkiem transportu,
  - 18) rabunek,
  - 19) zdarzenia, które uniemożliwiły osobom wykonującym transport właściwą ochronę powierzonych do transportowania mienia powstałe wskutek nagłej i ciężkiej choroby, ciężkiego uszkodzenia ciała wywołanego wypadkiem drogowym lub śmierci.
2. Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się:
- a) w transporcie własnym – z chwilą rozpoczęcia załadunku bezpośrednio przed przewozem mienia, a kończy z chwilą zakończenia rozładunku, który winien być dokonany bezpośrednio po zakończeniu przewozu,
  - b) w transporcie obcym – z chwilą przyjęcia mienia do transportu przez przewoźnika w miejscu określonym w dokumencie potwierdzającym transport jako miejsce rozpoczęcia transportu, do chwili dostarczenia mienia do miejsca, które jest w dokumencie potwierdzającym transport określone jako miejsce zakończenia transportu.
3. Czas pomiędzy zakończeniem załadunku ubezpieczonego mienia, a rozpoczęciem przewozu transportem własnym, a także pomiędzy zakończeniem przewozu transportem własnym, a rozpoczęciem rozładunku przewożonego mienia nie może być dłuższy niż 36 godzin.
4. Towarzystwo ponosi odpowiedzialność za szkody spowodowane kradzieżą mienia ze środka transportu po pokonaniu jego zabezpieczeń lub kradzieżą środka transportu wraz z ubezpieczonym mieniem pod warunkiem spełnienia następujących wymogów:
- 1) środek transportu jest wyposażony w twarde, zamknięte nadwozie,
  - 2) przedmiot ubezpieczenia znajduje się w części ładunkowej lub w zamkniętym bagażniku,
  - 3) środek transportu jest wyposażony w co najmniej jedno sprawne zabezpieczenie przeciwkradzieżowe, tj. alarm lub blokadę skrzyni biegów lub immobiliser,
  - 4) środek transportu po zaparkowaniu jest zamknięty na zamek i sprawne zabezpieczenie przeciwkradzieżowe, a wszystkie okna i inne otwory pozwalające na dostęp do środka transportu są prawidłowo zamknięte,
  - 5) postoje w godzinach 6.00 – 22.00, w innym celu niż załadunek i rozładunek środka transportu przewożącego towary o zwiększonym ryzyku kradzieży tj. sprzęt elektroniczny, alkohol, wyroby tytoniowe, jubilerskie muszą się odbywać na parkingach strzeżonych,
  - 6) w godzinach 22.00 – 6.00 środek transportu musi być zaparkowany:
    - a) w garażu zamkniętym na co najmniej dwa zamki wielozastawkowe lub dwie kłódki wielozastawkowe lub zdalnie sterowaną automatyczną bramę garażową,
    - b) na parkingu strzeżonym, tj. placu ogrodzonym, oświetlonym oraz znajdującym się pod stałym dozorem osób profesjonalnie zajmujących się ochroną mienia, z wjazdem zabezpieczonym w sposób uniemożliwiający wyjazd pojazdem przez osobę nieupoważnioną.
5. Kierowca zobowiązany jest do zabrania ze środka transportu dowodu rejestracyjnego, kluczyków, kart kodu dostępu i pilotów w każdym przypadku oddalenia się od pojazdu.
6. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej ubezpieczeniowej składki ubezpieczenie mienia w transporcie (cargo) może zostać rozszerzone o Klauzulę nr 30 Zniesienie fransyz.

Zwrot kosztów dodatkowych

§ 47

W ramach sumy ubezpieczenia przedmiotu, który uległ szkodzie Towarzystwo pokrywa uzasadnione i udokumentowane koszty:

- 1) **koszty akcji ratowniczej i zabezpieczenia mienia przed zwiększeniem szkody** – koszty działań podjętych przez Ubezpieczonego w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiaru, łącznie z działaniami nieskutecznymi, o ile działania te były adekwatne do występujących okoliczności. W ramach ubezpieczenia kosztów akcji ratowniczej ochroną ubezpieczeniową objęte są również szkody w ubezpieczonym mieniu, które powstały w następstwie akcji ratowniczej,

- 2) **koszty działań po szkodzie** – koszty poniesione przez Ubezpieczonego w związku z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową, przypadające na uprzątnięcie pozostałości po szkodzie, porządkowanie i utylizację do limitu odpowiedzialności 20% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 20.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

Suma ubezpieczenia

§ 48

- Sumę ubezpieczenia mienia w transporcie Ubezpieczający ustala przed zawarciem umowy ubezpieczenia w systemie na pierwsze ryzyko.
- Ubezpieczający określa sumę ubezpieczenia:
  - dla maszyn, urządzeń i wyposażenia – według wartości rzeczywistej,
  - dla środków obrotowych – według ceny nabycia lub kosztów wytworzenia.
- Suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia.
- Suma ubezpieczenia ulega każdorazowo zmniejszeniu o wypłacone odszkodowanie, aż do jej wyczerpania.
- Na pisemny wniosek Ubezpieczającego można podwyższyć lub uzupełnić sumę ubezpieczenia/limit odpowiedzialności, a także rozszerzyć zakres dotychczasowej ochrony ubezpieczeniowej. Zmiana warunków zawartej umowy ubezpieczenia może nastąpić od dnia wskazanego we wniosku Ubezpieczającego, jednak nie wcześniej niż od dnia następnego po opłaceniu dodatkowej składki ubezpieczeniowej, o ile nie umówiono się inaczej. W przypadku akceptacji Towarzystwo potwierdza dokonanie zmiany w formie pisemnej.

Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia mienia w transporcie (cargo)

§ 49

- Ochrona ubezpieczeniowa mienia w transporcie (cargo) nie obejmuje odpowiedzialności za szkody polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie:
  - wartości pieniężnych,
  - dział sztuki, antyków, przedmiotów o wartości artystycznej, kolekcjonerskiej, zabytkowej, modeli, wzorów i eksponatów o charakterze muzealnym,
  - alkoholu i wyrobów tytoniowych,
  - towarów niebezpiecznych wyszczególnionych w umowie europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), materiałów wybuchowych lub pirotechnicznych, w tym petard i ogni sztucznych, broni, amunicji i sprzętu wojskowego, substancji radioaktywnych lub promieniotwórczych,
  - przesyłek pocztowych lub kurierskich,
  - żywych zwierząt,
  - pojazdów, statków wodnych i powietrznych,
  - akt, dokumentacji i wszelkich nośników danych, jak również szkód polegających na utracie informacji zapisanych na wszelkiego rodzaju nośnikach danych, w tym nośnikach magnetycznych i optycznych,
  - mienia przewożonego w obrębie tej samej nieruchomości, przez co rozumie się przewóz w obrębie jednego budynku oraz przewóz między budynkami położonymi na tym samym gruncie (posesji),
  - mienia sprzedawanego ze środka transportu w ramach handlu obwoźnego, przez który rozumie się sprzedaż mienia bezpośrednio ze środka transportu na trasie transportu,
  - mienia niebędącego w posiadaniu Ubezpieczonego na podstawie odpowiedniego tytułu prawnego,
  - mienia nielegalnie wytworzonego lub sprowadzonego, albo pochodzącego z przestępstwa,
  - towarów przeterminowanych i mienia wycofanego z obrotu,
  - mienia uszkodzonego lub zdekompletowanego,
  - mienia przewożonego jako bagaż podręczny.
- Poza ogólnymi wyłączeniami określonymi w §4, zakres ubezpieczenia mienia w transporcie (cargo) nie obejmuje odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek:
  - działania śniegu, mrozu, upału lub zwykłych zmian wilgotności atmosferycznej, chyba że szkoda wynikająca z działania tych

warunków atmosferycznych powstała w związku z wypadkiem środka transportu,

- dewastacji tj. celowego uszkodzenia lub zniszczenia mienia w transporcie przez osoby trzecie,
  - wady ukrytej ubezpieczonego mienia lub jego naturalnych właściwości, w szczególności wysuszenia się, zawilgocenia, zepsucia się lub samozapalenia się,
  - przewadzenia środka transportu przez osobę nie posiadającą do tego odpowiednich uprawnień,
  - używania środka transportu nieprzystosowanego do przewozu danego rodzaju mienia,
  - złego stanu technicznego środka transportu lub jego niezdatności do przewozu mienia danego rodzaju, jeżeli Ubezpieczający lub jego pracownicy o tym wiedzieli, lub przy dołożeniu należytej staranności mogli się dowiedzieć,
  - braku lub niewłaściwego opakowania, jeżeli odpowiedzialność za wykonanie powyższych czynności lub właściwe opakowanie ponosi Ubezpieczający lub jego pracownicy,
  - nieprawidłowego załadowania, rozmieszczenia lub zamocowania przewożonego mienia,
  - nieprawidłowego zabezpieczenia mienia na środku transportu,
  - przekroczenia ładowności środka transportu,
  - transportu mienia w granicach jednej nieruchomości,
  - strajków, rozruchów i zamieszek społecznych,
  - aktów terrorystycznych,
  - w wyniku chorób zakaźnych w rozumieniu § 2 pkt 3 (w tym COVID-19).
3. Ponadto zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności Towarzystwa za ubytki w mieniu w granicach ustalonych zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi norm ubytku naturalnego oraz wady i ubytki stwierdzone po wydaniu przesyłki przez przewoźnika, jeżeli nie było stwierdzenia naruszenia opakowania.
4. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 10% szkody, nie mniej niż 500 PLN.

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 50

- Rozmiar szkody określa się na podstawie cen z dnia powstania szkody w następujący sposób:
  - dla maszyn, urządzeń i wyposażenia – według kosztów naprawy lub czyszczenia lub ceny nabycia nowego przedmiotu o tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, typu, rodzaju i jakości, powiększonych o koszty zwykłego transportu i montażu odrębnie dla każdego ubezpieczonego przedmiotu, w wysokości nieprzekraczającej kosztu odtworzenia tego przedmiotu, z potrąceniem stopnia zużycia technicznego,
  - dla środków obrotowych – według kosztów naprawy lub czyszczenia, ponownego zakupu lub wytworzenia.
- Wysokość odszkodowania ustala się według zasad określonych w § 20.

ROZDZIAŁ VIII UBEZPIECZENIE SPRZĘTU ELEKTRONICZNEGO OD WSZYSTKICH RYZYK

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 51

- Przedmiotem ubezpieczenia sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk jest sprzęt elektroniczny wraz z oprogramowaniem seryjnym jakie ten sprzęt posiada stanowiący własność Ubezpieczonego lub będący w jego posiadaniu na podstawie innego tytułu prawnego, wykorzystywany w związku z prowadzoną działalnością, ewidencjonowany zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.
- Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową sprawny technicznie sprzęt elektroniczny:
  - dla którego pozytywnie zakończone zostały testy próbne, chyba, że nie były wymagane przez producenta,
  - został zainstalowany w miejscu wskazanym w umowie ubezpieczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- Na pisemny wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, ochrona ubezpieczeniowa może zostać rozszerzona o:
  - ubezpieczenie sprzętu elektronicznego przenośnego używanego do celów służbowych poza miejscem ubezpieczenia, określonym w umowie ubezpieczenia, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- 2) ubezpieczenie sprzętu elektronicznego zainstalowanego na stałe w/na pojeździe lub w przyczepie poruszających się w granicach Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) zakres terytorialny przenośnego sprzętu elektronicznego użytkowanego w celach służbowych na kraje Europy z wyłączeniem Rosji.
4. W odniesieniu do ust. 3 pkt 1 i 2 Towarzystwo ponosi odpowiedzialność za szkody powstałe wskutek kradzieży z włamaniem z pojazdu lub przyczepy pod warunkiem, że:
  - 1) pojazd lub przyczepa posiadał twardy dach (jednolitą sztywną konstrukcję),
  - 2) po zaparkowaniu został prawidłowo zamknięty na wszystkie istniejące zamki i włączony sprawnie działający system alarmowy,
  - 3) w odniesieniu do ust. 3 pkt 1 kradzież z włamaniem nastąpiła w godzinach 6.00 – 22.00 (ograniczenie czasowe nie ma zastosowania, gdy pojazd był zaparkowany na parkingu strzeżonym lub w zamkniętym garażu),
  - 4) sprzęt elektroniczny przenośny był przechowywany w sposób uniemożliwiający zobaczenie go z zewnątrz, np. w bagażniku.
5. Ubezpieczeniem objęte są przedmioty, które Ubezpieczający podał w wykazie stanowiącym załącznik do umowy ubezpieczenia z zastrzeżeniem ust. 6. Wykaz sprzętu powinien zawierać następujące dane: producent, model, typ, numer fabryczny, rok produkcji, suma ubezpieczenia.
6. Towarzystwo może odstąpić od wymogu dołączania wykazu, o którym mowa w ust. 5 pod warunkiem, że ochroną ubezpieczeniową zostanie objęty cały sprzęt elektroniczny posiadany przez Ubezpieczonego, a jego łączna suma ubezpieczenia nie przekracza wartości 50.000 PLN.
7. Sprzęt elektroniczny jest objęty ubezpieczeniem również w trakcie jego przemieszczania w obrębie miejsca ubezpieczenia.
8. Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o szkody w sprawnym technicznie sprzęcie elektronicznym, który pozostaje chwilowo (do 6 miesięcy) wyłączony z eksploatacji lub magazynowany w miejscu ubezpieczenia wskazanym w umowie ubezpieczenia.
9. Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o szkody powstałe w sprzęcie elektronicznym lub jego częściach objętych ochroną ubezpieczeniową od wszystkich ryzyk od daty dostawy do daty włączenia sprzętu lub jego części do planowej eksploatacji pod warunkiem, że:
  - 1) sprzęt elektroniczny i jego części są magazynowane/składowane w oryginalnych opakowaniach i w pomieszczeniach do tego przystosowanych,
  - 2) termin magazynowania/składowania nie przekracza 6-ciu miesięcy od daty dostawy,
 z zastrzeżeniem, że zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody w sprzęcie elektronicznym oraz częściach, za które odpowiedzialni są: producenci, spedytorzy, sprzedawcy i firmy montażowe.
10. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, ochrona ubezpieczeniowa w odniesieniu do sprzętu elektronicznego może zostać rozszerzona o ubezpieczenie:
  - 1) danych – ubezpieczenie danych jest możliwe pod warunkiem istnienia źródła tych danych,
  - 2) oprogramowania – ubezpieczenie oprogramowania jest możliwe, jeżeli zostało ono zakupione niezależnie od sprzętu na podstawie odrębnego dowodu sprzedaży,
  - 3) zewnętrznych nośników danych – ubezpieczenie zewnętrznych nośników danych jest możliwe pod warunkiem, że zostały one zakupione niezależnie od sprzętu na podstawie odrębnego dowodu sprzedaży,
  - 4) zwiększonych kosztów działalności.
11. Warunkiem ubezpieczenia danych jest wykonywanie kopii zapasowych ubezpieczonych danych co najmniej raz w tygodniu i ich przechowywanie w:
  - 1) urządzeniach o podwyższonej odporności ogniowej np. szafie ogniotrwalej lub sejfie,
  - 2) innej strefie pożarowej zabezpieczonej technicznie przed pożarem i innymi zdarzeniami losowymi,
  - 3) innej lokalizacji zabezpieczonej technicznie przed pożarem i innymi zdarzeniami losowymi.
12. W ubezpieczeniu zwiększonych kosztów działalności ochroną ubezpieczeniową objęte są:
  - 1) koszty proporcjonalne – koszty powtarzające się i zwiększające się proporcjonalnie do długości okresu przerw w pracy ubezpieczonego sprzętu; w szczególności są to koszty wynajmu zastępczych urządzeń lub pomieszczeń, koszty zatrudnienia dodatkowych pracowników i koszty użytkowania zewnętrznych systemów przetwarzania danych,
  - 2) koszty nieproporcjonalne – koszty niezależne od długości okresu przerw w pracy ubezpieczonego sprzętu ponoszone jednorazowo, zaraz po wystąpieniu przerwy w celu

zabezpieczenia ciągłości działania; w szczególności są to koszty jednorazowego przeniesienia baz danych, koszty ponownego uruchomienia systemu, koszty adaptacji sprzętu i jednorazowego przeprogramowania.

13. Maksymalny okres odszkodowawczy w ubezpieczeniu zwiększonych kosztów proporcjonalnych i nieproporcjonalnych nie może być dłuższy niż 6 miesięcy.

Zakres ubezpieczenia

§ 52

1. Towarzystwo ponosi odpowiedzialność za nagłe, nieprzewidziane i niezależne od woli Ubezpieczonego uszkodzenie, zniszczenie lub utratę przedmiotu ubezpieczenia wskazanego w § 51, powstałe wskutek jakiegokolwiek przyczyny, która nie została wyłączona na mocy postanowień określonych w § 4 i w § 55.
2. Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową zwiększone koszty proporcjonalne i nieproporcjonalne, pod warunkiem, że powstały one w następstwie zdarzeń powodujących szkodę w sprzęcie elektronicznym ubezpieczonym od wszystkich ryzyk.
3. Zakres ubezpieczenia wskazany w ust. 1 nie obejmuje szkód będących skutkiem powodzi, chyba, że Ubezpieczający rozszerzył zakres ubezpieczenia o powódź za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej.
4. Zakres ubezpieczenia wskazany w ust. 1 nie obejmuje szkód będących skutkiem strajków, rozruchów i zamieszek oraz aktów terrorystycznych, chyba, że Ubezpieczający rozszerzył zakres ubezpieczenia o akty terrorystyczne za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej.
5. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej ubezpieczenie sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk może zostać rozszerzone o następujące klauzule:
  - 1) Klauzula nr 1 Automatyczne pokrycie wzrostu wartości mienia,
  - 2) Klauzula nr 8 Ubezpieczenie od strajków, rozruchów i zamieszek społecznych,
  - 3) Klauzula nr 9 Ubezpieczenie od aktów terrorystycznych,
  - 4) Klauzula nr 14 Zniesienie konsumpcji sumy ubezpieczenia,
  - 5) Klauzula nr 15 Ubezpieczenie kosztów rzeczoznawców,
  - 6) Klauzula nr 17 Ubezpieczenie mienia od kradzieży zwykłej,
  - 7) Klauzula nr 30 Zniesienie fransyz.

Zwrot kosztów dodatkowych

§ 53

W ramach sumy ubezpieczenia przedmiotu, który uległ szkodzie Towarzystwo pokrywa uzasadnione i udokumentowane koszty poniesione przez Ubezpieczonego w związku z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową:

- 1) **koszty akcji ratowniczej i zabezpieczenia mienia przed zwiększeniem szkody**
koszty działań podjętych przez Ubezpieczonego w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiaru, łącznie z działaniami nieskutecznymi, o ile działania te były adekwatne do występujących okoliczności. W ramach ubezpieczenia kosztów akcji ratowniczej ochroną ubezpieczeniową objęte są również szkody w ubezpieczonym mieniu, które powstały w następstwie akcji ratowniczej,
- 2) **koszty działań po szkodzie**
koszty przypadające na uprzątnięcie pozostałości po szkodzie, porządkowanie i utylizację do łącznego limitu odpowiedzialności do 10% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 20.000 PLN.

Suma ubezpieczenia

§ 54

1. Sumę ubezpieczenia Ubezpieczający ustala przed zawarciem umowy ubezpieczenia odrębnie dla każdego przedmiotu ubezpieczenia wymienionego w wykazie stanowiącym załącznik do umowy ubezpieczenia, będący jej integralną częścią.
2. Sumę ubezpieczenia sprzętu elektronicznego Ubezpieczający ustala w systemie na sumy stałe według jednej z następujących wartości:
  - 1) odtworzeniowej – jeżeli sprzęt nie jest starszy niż 10 lat od daty produkcji,
  - 2) rzeczywiście – jeżeli sprzęt jest starszy niż 10 lat od daty produkcji.
3. Sumę ubezpieczenia danych, oprogramowania i zewnętrznych nośników danych w systemie na pierwsze ryzyko Ubezpieczający ustala według następujących wartości:
  - 1) danych – według kosztów ponownego ich wprowadzenia z kopii zapasowych lub ręcznie z oryginalnych dokumentów,

- 2) oprogramowania – według wartości odtworzeniowej,
- 3) zewnętrznych nośników danych – według wartości nowego nośnika.
4. Sumę ubezpieczenia zwiększonych kosztów działalności Ubezpieczający ustala według szacowanej wartości uzasadnionych kosztów niezbędnych do zachowania ciągłości prowadzonej działalności gospodarczej prowadzonej przez Ubezpieczonego.
5. Sumę ubezpieczenia zwiększonych kosztów działalności Ubezpieczający ustala osobno dla kosztów proporcjonalnych i nieproporcjonalnych w systemie na pierwsze ryzyko.
6. Suma ubezpieczenia oraz limity odpowiedzialności stanowią górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia.
7. Suma ubezpieczenia oraz limity odpowiedzialności, w tym również dla zdarzeń objętych daną klauzulą, ulegają każdorazowo zmniejszeniu o wypłacone odszkodowanie, aż do ich wyczerpania.
8. Na pisemny wniosek Ubezpieczającego można podwyższyć lub uzupełnić sumę ubezpieczenia/limit odpowiedzialności, a także rozszerzyć zakres dotychczasowej ochrony ubezpieczeniowej. Zmiana warunków zawartej umowy ubezpieczenia może nastąpić od dnia następnego po opłaceniu dodatkowej składki ubezpieczeniowej, o ile nie umówiono się inaczej. W przypadku akceptacji Towarzystwo potwierdza dokonanie zmiany w formie pisemnej.
9. Suma ubezpieczenia powinna:
  - 1) uwzględniać podatek VAT w przypadku, gdy Ubezpieczający nie jest płatnikiem podatku VAT,
  - 2) nie uwzględniać podatku VAT w przypadku, gdy Ubezpieczający jest płatnikiem podatku VAT.
- 5) szkody w danych i oprogramowaniu powstałe na skutek skasowania, utrata danych lub funkcjonalności wskutek działania wirusów, błędnego/szkodliwego oprogramowania oraz działania pola magnetycznego,
- 6) jakiegokolwiek koszty dodatkowe np. na zakup nowych licencji, poniesione na modyfikację,
- 7) spowodowane przez strajki, rozruchy i zamieszki społeczne, o ile nie umówiono się inaczej,
- 8) spowodowane przez akty terrorystyczne, o ile nie umówiono się inaczej.
3. W ubezpieczeniu zwiększonych kosztów działalności zakres ubezpieczenia nie obejmuje kosztów:
  - 1) związanych z decyzją uprawnionych organów władzy, które uniemożliwiają lub opóźniają dalsze prowadzenie działalności,
  - 2) związanych z decyzją Ubezpieczonego o zmianie rodzaju, miejsca prowadzenia działalności,
  - 3) spowodowanych brakiem wystarczających środków finansowych niezbędnych do odtworzenia sprzętu elektronicznego dotkniętego szkodą,
  - 4) spowodowanych zwłoką w podjęciu działań w zakresie odtworzenia sprzętu elektronicznego dotkniętego szkodą w wyniku decyzji Ubezpieczonego,
  - 5) modernizacji dokonanych przy okazji naprawy sprzętu elektronicznego dotkniętego szkodą.
4. Zakresem ubezpieczenia nie są również objęte straty finansowe, w tym: utrata zysku, utrata dochodu, a także kary pieniężne, grzywny sądowe i administracyjne.
5. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN, z zastrzeżeniem, że franszyza redukcyjna w każdej szkodzie polegającej na kradzieży z włamaniem lub rabunku oraz upuszczeniu elektronicznego sprzętu przenośnego wynosi 10% wartości szkody, jednak nie mniej niż 500 PLN. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie poza terytorium Rzeczypospolitej wynosi 15% wartości szkody, nie mniej niż 500 PLN. Do zakresu rozszerzonego na podstawie klauzuli dodatkowej ma zastosowanie franszyza, jeżeli taką przewiduje dana klauzula umowy ubezpieczenia.

Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk

§ 55

1. Poza ogólnymi wyłączeniami określonymi w § 4, zakres ubezpieczenia sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk nie obejmuje także odpowiedzialności za szkody:
  - 1) powstałe w częściach i materiałach, które zgodnie z instrukcją techniczną urządzenia i zaleceniami producenta ulegają szybkiemu zużyciu lub podlegają okresowej wymianie w ramach konserwacji, takie jak: materiały pomocnicze, wymienne narzędzia (wiertła, frezy), źródła światła, taśmy, paski, głowice drukarek, bezpieczniki, uszczelki, elementy ze szkła i ceramiki, sita, tkaniny, klisze, filmy, materiały eksploatacyjne (tusze, tonery, odczynniki chemiczne, paliwa, oleje, itp.),
  - 2) powstałe w lampach (np. lampach rentgenowskich, laserowych, elektronowych, kineskopach), hermetycznych napędach dyskowych, pośrednich nośnikach obrazu (bębnoch selenowych),
  - 3) powstałe w pojazdach szynowych, statkach powietrznych i jednostkach pływających,
  - 4) powstałe w okresie gwarancji, za które odpowiada producent, serwisant, sprzedawca lub dostawca,
  - 5) spowodowane wadami i usterkami ujawnionymi przed zawarciem umowy ubezpieczenia znane Ubezpieczającemu,
  - 6) powstałe w czasie napraw oraz podczas prób, doświadczeń i eksperymentów (za wyjątkiem prób dokonywanych w związku z okresowymi przeglądami),
  - 7) spowodowane kradzieżą zwykłą, tj. bez pokonania wymaganych zabezpieczeń przeciwkradzieżowych lub zagubieniem, lub zniknięciem w niewyjaśnionych okolicznościach,
  - 8) w postaci defekty estetyczne, które nie mają wpływu na pracę sprzętu (zadrapania, wgniecenia),
  - 9) spowodowane osuwaniem się ziemi oraz zapadaniem ziemi, jeśli jest to jest spowodowane działalnością człowieka,
  - 10) spowodowane działaniem wirusów komputerowych, szkodliwego oprogramowania oraz działalnością hackerów,
  - 11) spowodowane przez strajki, rozruchy i zamieszki społeczne, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 12) spowodowane przez akty terrorystyczne, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 13) powstałe w wyniku chorób zakaźnych w rozumieniu § 2 pkt 3 (w tym COVID-19).
2. W ubezpieczeniu danych, oprogramowania i zewnętrznych nośników danych z zakresu ubezpieczenia wyłączone są:
  - 1) nośniki danych, które nie mogą być wymienione przez użytkownika (np. twarde dyski),
  - 2) dane i oprogramowanie przechowywane wyłącznie w pamięci głównej jednostki centralnej,
  - 3) szkody wynikające z wadliwej konserwacji i przechowywania,
  - 4) szkody spowodowane przez błędne oprogramowanie,

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 56

1. Rozmiar szkody i wysokość odszkodowania w ubezpieczeniu sprzętu elektronicznego określa się na podstawie cen z dnia powstania szkody w następujący sposób:
  - 1) przy szkodzie częściowej – Towarzystwo pokrywa niezbędne koszty zakupu materiałów i koszty robocizny w celu naprawienia uszkodzonego przedmiotu, z uwzględnieniem kosztów transportu, demontażu i ponownego montażu, uruchomienia, cła, podatków i innych tego typu opłat, o ile zostały zgłoszone do ubezpieczenia, z wyłączeniem kosztów transportu ekspresowego,
  - 2) przy szkodzie całkowitej sprzętu, który nie jest starszy niż 8 lat od daty produkcji – Towarzystwo pokrywa koszty zakupu identycznego, fabrycznie nowego przedmiotu, a jeżeli to nie jest możliwe, przedmiotu o najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, z uwzględnieniem kosztów transportu, demontażu i ponownego montażu, uruchomienia, cła, podatków i innych tego typu opłat, o ile zostały zgłoszone do ubezpieczenia, z wyłączeniem kosztów transportu ekspresowego,
  - 3) przy szkodzie całkowitej sprzętu, który jest starszy niż 8 lat od daty produkcji – Towarzystwo pokrywa koszty zakupu identycznego, fabrycznie nowego przedmiotu, a jeżeli to nie jest możliwe, przedmiotu o najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, pomniejszone o stopień zużycia, z uwzględnieniem kosztów transportu, demontażu i ponownego montażu, uruchomienia, cła, podatków i innych tego typu opłat, o ile zostały zgłoszone do ubezpieczenia, z wyłączeniem kosztów transportu ekspresowego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje kosztów bieżącej konserwacji i remontów eksploatacyjnych oraz zmian, uzupełnień, usprawnień lub unowocześnień ubezpieczonego sprzętu elektronicznego.
3. Rozmiar szkody i wysokość odszkodowania w ubezpieczeniu danych, oprogramowania i zewnętrznych nośników danych określa się na podstawie cen z dnia powstania szkody w następujący sposób:
  - 1) w danych – według kosztów automatycznego lub ręcznego wprowadzenia danych lub programów z kopii zapasowych lub z oryginalnych dokumentów,
  - 2) w oprogramowaniu – według kosztów ponownej instalacji, wymiany lub odtworzenia programów indywidualnych, seryjnych, systemów operacyjnych,

- 3) w zewnętrznych nośnikach danych – według kosztów ponownego zakupu.
4. Jeżeli odtworzenie danych nie zostanie przeprowadzone w okresie 12 miesięcy od daty szkody, Towarzystwo pokryje tylko koszty wymiany samych nośników danych.
5. Wysokość i rozmiar szkody w ubezpieczeniu zwiększonych kosztów działalności określa się jako wartość niezbędnych kosztów mających na celu uniknięcie zakłócenia lub przerwania działalności prowadzonej przez Ubezpieczonego, przekraczających koszty ponoszone w trakcie prowadzenia działalności przed powstaniem szkody i poniesionych w okresie odszkodowawczym.
6. Wysokość odszkodowania w ubezpieczeniu sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk ustala się według zasad określonych w § 20.

ROZDZIAŁ IX UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ

Przedmiot, miejsce i zakres ubezpieczenia

§ 57

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego za szkody wyrządzone osobom trzecim w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub zawodową, albo posiadany mieniem znajdującym się pod adresem wskazanym jako miejsce ubezpieczenia (OC deliktowa), lub z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (OC kontraktowa) przez Ubezpieczonego, będąca następstwem zdarzeń, które miały miejsce w okresie ubezpieczenia.
2. Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową również:
  - 1) odpowiedzialność cywilną z tytułu posiadania i użytkowania pojazdów mechanicznych nie podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, w tym wózków widłowych z limitem odpowiedzialności 100% sumy gwarancyjnej i nie więcej niż 200.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia,
  - 2) odpowiedzialność cywilną za szkody wyrządzone przez pracowników Ubezpieczonego powstałe w związku z wykonywaniem czynności zawodowych nauczyciela, trenera, instruktora sportowego, pracownika obsługi sportu, wychowawcy, opiekuna, pracownika szkół i pozostałych jednostek podległych gminie,
  - 3) odpowiedzialność cywilną za szkody spowodowane przez osoby wykonujące prace społecznie użyteczne, w tym przez osoby podczas wykonywania kary ograniczenia wolności do limitu odpowiedzialności w wysokości 20.000 PLN.
3. Towarzystwo ponosi odpowiedzialność za szkody z tytułu zdarzeń, które zaistniały:
  - 1) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - 2) na terytorium Europy z wyłączeniem Rosji, jeżeli szkody zostały wyrządzone przez Ubezpieczonego lub jego pracowników podczas podróży służbowych.
4. Towarzystwo udziela ochrony ubezpieczeniowej przed roszczeniami składanymi w oparciu o prawo polskie.
5. Szkody będące wynikiem tego samego zdarzenia i z tej samej przyczyny traktuje się jako jedną szkodę niezależnie od ilości poszkodowanych, a za moment wystąpienia tych szkód przyjmuje się moment wystąpienia pierwszej szkody.
6. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, będące następstwem braku realizacji lub błędów w realizacji:
  - 1) zadań zgodnych z zakresem działania określonym na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – gdy Ubezpieczającym jest samorząd gminny,
  - 2) zadań zgodnych z zakresem działania określonym na podstawie ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym – gdy Ubezpieczającym jest samorząd powiatowy,
  - 3) celów i zadań zgodnych z zakresem działalności określonym na podstawie ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa – gdy Ubezpieczającym jest samorząd wojewódzki.
7. Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową również odpowiedzialność cywilną podmiotów z udziałem kapitału samorządowego w ramach realizacji zadań zgodnych z ust. 6, po warunkiem, że współpraca nie generuje dla tego podmiotu przychodu.
8. W ramach sumy gwarancyjnej Towarzystwo zobowiązane jest do:
  - 1) wypłaty odszkodowania/świadczenia, które Ubezpieczony zobowiązany jest zapłacić poszkodowanej osobie trzeciej w świetle przepisów prawa cywilnego w granicach sumy gwarancyjnej i limitów odpowiedzialności, jeżeli roszczenie zostanie zgłoszone Towarzystwu przed upływem ustawowego terminu przedawnienia roszczeń,

- 2) pokrycia kosztów działań podjętych przez Ubezpieczonego w celu zapobieżenia szkodzi lub zmniejszenia jej rozmiaru, jeżeli działania te były celowe, nawet gdyby okazały się bezskuteczne,
  - 3) pokrycie niezbędnych kosztów procesu w sporze prowadzonym na polecenie Towarzystwa lub za jego zgodą.
9. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą dodatkowej składki ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej może zostać rozszerzone o następujące klauzule:
- 1) Klauzula nr 18 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej z tytułu zarządzania i administrowania drogami,
  - 2) Klauzula nr 19 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za produkt,
  - 3) Klauzula nr 20 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za czyste straty finansowe,
  - 4) Klauzula nr 21 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej pracodawcy,
  - 5) Klauzula nr 22 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej najemcy,
  - 6) Klauzula nr 23 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej wzajemnej,
  - 7) Klauzula nr 24 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za podwykonawców,
  - 8) Klauzula nr 25 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej organizatora imprezy o charakterze masowym nie podlegającej ubezpieczeniu obowiązkowemu,
  - 9) Klauzula nr 26 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w środowisku naturalnym,
  - 10) Klauzula nr 27 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w czasie akcji i ćwiczeń przez jednostki OSP,
  - 11) Klauzula nr 28 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w mieniu wniesionym przez gości do hotelu,
  - 12) Klauzula nr 29 Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w mieniu znajdującym się w pieczy, pod kontrolą lub dozorem Ubezpieczonego,
  - 13) Klauzula nr 30 Zniesienie franszyz.

Zwrot kosztów dodatkowych

§ 58

W ramach sumy gwarancyjnej Towarzystwo pokrywa uzasadnione i udokumentowane wskazane poniżej koszty poniesione przez Ubezpieczonego w związku z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową do wysokości 10% sumy gwarancyjnej nie więcej jednak niż 10.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia:

- 1) wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych przez Ubezpieczonego w porozumieniu i za zgodą Towarzystwa w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, zakresu odpowiedzialności lub rozmiaru szkody,
- 2) obrony sądowej przed roszczeniami osoby trzeciej w sporze prowadzonym na polecenie Towarzystwa lub za jego zgodą, jeżeli Towarzystwo zaakceptowało ustanowienia pełnomocnika,
- 3) postępowania ugodowego, prowadzonego w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi, o ile Towarzystwo wyraziło na to zgodę.

Suma gwarancyjna

§ 59

1. Sumę gwarancyjną ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczający ustala przed zawarciem umowy ubezpieczenia łącznie dla szkód na osobie i rzeczowych.
2. Sumę gwarancyjną określa Ubezpieczający odrębnie:
  - 1) na jedno i wszystkie zdarzenia łącznie w okresie ubezpieczenia,
  - 2) na każde zdarzenie objęte daną klauzulą (limit odpowiedzialności).
3. Suma gwarancyjna oraz limity odpowiedzialności ustalone dla danego rodzaju zdarzeń ubezpieczeniowych stanowią górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia, łącznie dla szkód na osobie i rzeczowych.
4. Suma gwarancyjna oraz limity odpowiedzialności, w tym również dla zdarzeń objętych daną klauzulą, ulegają każdorazowo zmniejszeniu o wysokość wypłaconego odszkodowania/świadczenia, aż do ich wyczerpania.
5. Na pisemny wniosek Ubezpieczającego można podwyższyć lub uzupełnić sumę gwarancyjną/limit odpowiedzialności, a także rozszerzyć zakres dotychczasowej ochrony ubezpieczeniowej. Zmiana warunków zawartej umowy ubezpieczenia może nastąpić od dnia wskazanego we wniosku Ubezpieczającego, jedna nie wcześniej niż od dnia następnego po opłaceniu dodatkowej składki

ubezpieczeniowej, o ile nie umówiono się inaczej. W przypadku akceptacji Towarzystwo potwierdza dokonanie zmiany w formie pisemnej.

Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej

§ 60

1. Poza wyłączeniami ogólnymi określonymi w § 4, zakres ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) za które odpowiedzialność Ubezpieczonego wykracza poza ustawowy zakres, w tym wynika z umownego przejęcia przez niego odpowiedzialności innych podmiotów,
  - 2) wyrządzone wspólnikom spółek osobowych oraz uczestnikom wspólnych przedsięwzięć gospodarczych,
  - 3) podlegające jakimkolwiek ubezpieczeniu obowiązkowemu, niezależnie od tego, czy obowiązek ten został spełniony,
  - 4) spowodowane składowaniem odpadów,
  - 5) będące następstwem chorób zwierząt lub chorób odzwierzęcych,
  - 6) wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych, o których istnieniu Ubezpieczony wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć,
  - 7) związane z działaniami w internecie włączając w to umowy zawierane przez internet, intranet, extranet lub za pośrednictwem stron internetowych Ubezpieczonego, jego adresu internetowego lub poprzez przesyłanie poczty elektronicznej lub dokumentów przy wykorzystaniu elektronicznych środków przekazu,
  - 8) wyrządzone przez wszelkiego rodzaju wirusy komputerowe lub innego rodzaju programy zakłócające pracę,
  - 9) wyrządzone przy udzielaniu lub w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych,
  - 10) wyrządzone przy lub w związku z zastosowaniem eksperymentalnych metod leczenia lub rehabilitacji, w tym testów klinicznych,
  - 11) powstałe wskutek uprawiania sportów wysokiego ryzyka, sportów o charakterze wyczynowym lub sportów o charakterze zawodowym,
  - 12) wywołane przez genetycznie zmodyfikowany składnik GMO (organizmu zmodyfikowanego genetycznie) lub jakiejkolwiek białko pochodzące z tego składnika oraz powstałe w wyniku uszkodzenia kodu genetycznego,
  - 13) za które przysługuje odszkodowanie na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo górnicze i geologiczne,
  - 14) w przewożonych ładunkach, wynikających z umowy przewozu lub spedycji,
  - 15) związane z wytwarzaniem, obróbką, składowaniem, transportem i handlem materiałami wybuchowymi, amunicją, materiałami pirotechnicznymi,
  - 16) powstałe w związku z posiadaniem lub używaniem wszelkiego rodzaju broni oraz uczestnictwem w polowaniach,
  - 17) spowodowane posiadaniem, użytkowaniem lub prowadzeniem statków i urządzeń powietrznych, w szczególności dronów, oraz statków i urządzeń pływających, w szczególności promów,
  - 18) związane z naruszeniem praw autorskich, patentów, znaków towarowych, nazw fabrycznych i jakichkolwiek innych praw własności intelektualnej,
  - 19) których naprawa może być dochodzona na podstawie przepisów o rękojmi za wady, gwarancji jakości lub sprzedaży konsumenckiej,
  - 20) wynikających z przekroczenia terminów i kosztów ustalonych w umowie
  - 21) związanych z naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych (RODO),
  - 22) powstałych w związku ze zdarzeniami zaistniałymi przed dniem zawarcia umowy ubezpieczenia w Towarzystwie,
  - 23) wynikające z zaniechania obowiązków nadzorczych Ubezpieczonego określonych w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
  - 24) wyrządzone podwykonawcom, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 25) wyrządzone podmiotom powiązanym kapitałowo z Ubezpieczonym oraz uczestnikom wspólnych przedsięwzięć gospodarczych, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 26) polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie gotówki, biżuterii, papierów wartościowych, wszelkiego rodzaju dokumentów, zbiorów archiwalnych oraz zbiorów kolekcjonerskich wszelkiego rodzaju, a także dzieł sztuki lub przedmiotów zabytkowych, o ile nie umówiono się inaczej,

- 27) powstałe wskutek pokazów pirotechnicznych lub pokazów sztucznych ogni, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 28) spowodowane przez strajki, rozruchy i zamieszki społeczne,
  - 29) spowodowane przez akty terrorystyczne,
  - 30) powstałe w wyniku chorób zakaźnych w rozumieniu § 2 pkt 3 (w tym COVID-19).
2. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za nałożone na Ubezpieczonego kary pieniężne, grzywny sądowe i administracyjne, a także nie pokrywa opłat manipulacyjnych, podatków oraz odszkodowań i innych kosztów o charakterze karnym.
  3. O ile zakres ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej nie został rozszerzony na podstawie odpowiedniej klauzuli dodatkowej i nie opłacono dodatkowej składki ubezpieczeniowej, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje również odpowiedzialności za szkody:
    - 1) powstałe w wyniku zarządzania i administrowania drogami i terenami publicznymi (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC z tytułu zarządzania i administrowania drogami w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 18),
    - 2) spowodowane produktem wprowadzonym do obrotu przez Ubezpieczonego (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC za produkt w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 19),
    - 3) w postaci czystych strat finansowych niebędących wynikiem szkody na osobie lub rzeczowej (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC za czyste straty finansowe w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 20),
    - 4) wyrządzone pracownikom Ubezpieczonego (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC pracodawcy w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 21),
    - 5) powstałe w nieruchomościach i mieniu ruchomych, z których Ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, użyczenia lub dzierżawy, użytkowania, leasingu (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC najemcy w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 22),
    - 6) wyrządzone sobie wzajemnie przez Ubezpieczonych objętych tą samą umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC wzajemną w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 23),
    - 7) wyrządzone przez podwykonawców Ubezpieczonego także wtedy, gdy Ubezpieczony ponosi za nich odpowiedzialność jak za działania własne na podstawie obowiązujących przepisów lub wiążącej ich umowy (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC za podwykonawców w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 24),
    - 8) wyrządzone w związku z organizowaniem imprezy o charakterze masowym nie podlegającej ubezpieczeniu obowiązkowemu (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC organizatora imprezy o charakterze masowym nie podlegającej ubezpieczeniu obowiązkowemu w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 25),
    - 9) wyrządzone w środowisku naturalnym (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC za szkody w środowisku naturalnym w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 26),
    - 10) wyrządzone w czasie akcji i ćwiczeń przez jednostki OSP (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC za szkody w czasie akcji i ćwiczeń przez jednostki OSP w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 27),
    - 11) wyrządzone w mieniu wniesionych przez gości do obiektu hotelowego jednostki samorządu terytorialnego (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC w mieniu wniesionym przez gości do hotelu w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 28),
    - 12) wyrządzone w mieniu znajdujących się w pieczy, pod kontrolą lub dozorem Ubezpieczonego (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC za szkody wyrządzone w mieniu znajdującym się w pieczy, pod kontrolą lub dozorem w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 29).
  4. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN. Od odszkodowania za szkodę rzeczową przysługującego w ramach zakresu ubezpieczenia rozszerzonego o klauzulę dodatkową potrącana jest franszyza redukcyjna, jeżeli taką przewiduje dana klauzula.

Ustalenie rozmiaru szkody i wysokości odszkodowania

§ 61

1. Podstawą ustalenia rozmiaru szkody z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej są uzasadnione i udokumentowane roszczenia zgłoszone przez poszkodowanego.
2. Towarzystwo jest zobowiązane do zapłaty świadczenia w granicach odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczonego, jednak nie więcej niż do wysokości sumy gwarancyjnej i limitów odpowiedzialności.

3. Wysokość odszkodowania za szkody na osobie ustala się z uwzględnieniem:
  - 1) okoliczności powstania szkody,
  - 2) dokumentacji medycznej i opinii lekarskiej.
4. Uznanie lub zaspokojenie przez Ubezpieczonego roszczenia poszkodowanego o naprawienie szkody, która objęta jest ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej, nie ma skutków prawnych względem Towarzystwa, jeżeli Towarzystwo uprzednio nie wyraziło na to zgody.

ROZDZIAŁ X UBEZPIECZENIE OCHRONY PRAWNEJ

Przedmiot, miejsce i zakres ubezpieczenia

§ 62

1. Przedmiotem ubezpieczenia ochrony prawnej jest umożliwienie prawnej reprezentacji Ubezpieczonego:
  - 1) w postępowaniu sądowym, prowadzonym przed polskimi sądami powszechnymi, w którym Ubezpieczony jest pozwanym, obwinionym lub oskarżonym,
  - 2) w postępowaniu administracyjnym, prowadzonym przed organami polskiej administracji rządowej lub samorządowej, jeżeli postępowanie nie zostało wszczęte przez Ubezpieczonego, poprzez refundację przez Towarzystwo związanych z ochroną prawną poniesionych kosztów określonych w ust. 4 i 5, o ile przyczyna wszczęcia postępowania wobec Ubezpieczonego powstała na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie ubezpieczenia.
2. W razie powstania sporu między Ubezpieczonym a Towarzystwem w związku z realizacją umowy ubezpieczenia ochrony prawnej, strony mogą w drodze umowy poddać ten spór pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.
3. Jeżeli powodem wszczęcia postępowania jest więcej niż jedna przyczyna lub przyczyna o charakterze ciągłym – za powód wszczęcia postępowania, dla celów niniejszego ubezpieczenia, uważa się pierwszą z przyczyn lub początek przyczyny o charakterze ciągłym.
4. W ramach ubezpieczenia ochrony prawnej Towarzystwo refunduje do wysokości sumy ubezpieczenia ochrony prawnej niepodlegające zwrotowi na rzecz Ubezpieczonego zgodnie z decyzją lub orzeczeniem kończącym postępowanie:
  - 1) koszty i opłaty sądowe, łącznie z należnościami świadków i biegłych,
  - 2) koszty i opłaty w postępowaniu administracyjnym, łącznie z należnościami świadków i biegłych,
  - 3) koszty wynagrodzenia jednego pełnomocnika procesowego w postępowaniu sądowym uprawnionego do świadczenia pomocy prawnej, w wysokości minimalnej stawki wynikającej z Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych i Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.
5. Towarzystwo zwraca ponadto koszty uzyskanych poza postępowaniem sądowym lub administracyjnym, opinii biegłych oraz rzeczoznawców, lub innych dokumentów stanowiących dowody w sprawie, o ile służą one ochronie praw Ubezpieczonego w związku z prowadzonym postępowaniem pod warunkiem, że ich uzyskanie zostało uprzednio zaakceptowane przez Towarzystwo.

Suma ubezpieczenia

§ 63

1. Sumę ubezpieczenia ochrony prawnej Ubezpieczający ustala przed zawarciem umowy ubezpieczenia.
2. Suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia.
3. Suma ubezpieczenia ulega każdorazowo zmniejszeniu o wypłacone świadczenie, aż do jej wyczerpania.
4. Na pisemny wniosek Ubezpieczającego można podwyższyć lub uzupełnić sumę ubezpieczenia/limit odpowiedzialności, a także rozszerzyć zakres dotychczasowej ochrony ubezpieczeniowej. Zmiana warunków zawartej umowy ubezpieczenia może nastąpić od dnia następnego po opłaceniu dodatkowej składki ubezpieczeniowej, o ile nie umówiono się inaczej. W przypadku akceptacji Towarzystwo potwierdza dokonanie zmiany w formie pisemnej.

Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia ochrony prawnej

§ 64

Poza kosztami postępowań pozostających w bezpośrednim lub pośrednim związku z ogólnymi wyłączeniami zawartymi w § 4 zakres ubezpieczenia ochrony prawnej nie obejmuje także:

- 1) kosztów powstałych w związku ze zdarzeniami zaistniałymi przed dniem początku okresu ubezpieczenia,
- 2) roszczeń związanych z życiem prywatnym Ubezpieczonego tj. takich, które nie dotyczą prowadzenia działalności gospodarczej, pracy zarobkowej lub wykonywania wolnego zawodu lub posiadania ubezpieczonego budynku/lokalu, który został oddany przedsiębiorcy w celu prowadzenia w nim działalności gospodarczej,
- 3) roszczeń związanych z pełnieniem przez Ubezpieczonego funkcji (w tym honorowych) w związkach, zrzeszeniach, organizacjach społecznych lub politycznych,
- 4) roszczeń związanych z naruszeniem praw autorskich, patentów, licencji, znaków towarowych, nazw fabrycznych i jakichkolwiek innych praw własności intelektualnej,
- 5) postępowań dotyczących sporu pomiędzy Ubezpieczonymi,
- 6) postępowań dotyczących sporu pomiędzy Ubezpieczonym a osobami bliskimi oraz pracownikami,
- 7) postępowań dotyczących sporu pomiędzy Ubezpieczonym a Towarzystwem,
- 8) kosztów spowodowanych przez Ubezpieczonego poprzez zamierzone zatajenie lub udzielenie nieprawdziwych informacji, lub przedstawienie sfałszowanych dokumentów w postępowaniu,
- 9) kosztów uzyskania lub przeprowadzenia na wniosek Ubezpieczonego dowodów nieistotnych dla wyniku postępowania,
- 10) jakichkolwiek kar, grzywnien lub udzielenia poręczeń majątkowych,
- 11) postępowań egzekucyjnych,
- 12) podróży Ubezpieczonego do oraz z sądu lub organu administracji, w tym kosztów noclegów,
- 13) postępowań związanych z naruszeniem przepisów o ochronie danych osobowych (RODO),
- 14) roszczeń spowodowanych przez strajki, rozruchy i zamieszki społeczne,
- 15) roszczeń spowodowanych przez akty terrorystyczne,
- 16) roszczeń powstałych w związku z chorobami zakaźnymi w rozumieniu § 2 pkt 3 (w tym COVID-19).

Ustalenie wysokości odszkodowania

§ 65

1. Towarzystwo refunduje Ubezpieczonemu koszty postępowania do wysokości sumy ubezpieczenia ochrony prawnej po jego prawomocnym zakończeniu oraz na podstawie:
  - 1) prawomocnego orzeczenia lub decyzji kończącej postępowanie,
  - 2) dowodu poniesienia kosztów podlegających zwrotowi.
2. Towarzystwo pokrywa koszty procesu z tytułu ubezpieczenia ochrony prawnej, nie wcześniej jednak niż z chwilą, gdy roszczenie z tytułu poniesionych kosztów stanie się wymagalne.

ROZDZIAŁ XI UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW

Przedmiot i miejsce ubezpieczenia

§ 66

1. Przedmiotem ubezpieczenia są następstwa nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w okresie ubezpieczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęci pracownicy Ubezpieczonego oraz osoby zgłoszone przez Ubezpieczonego, zwani dalej Ubezpieczonymi.
3. Ochroną ubezpieczeniową mogą zostać objęci również strażacy – ochotnicy zrzeszeni w jednostkach Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) podczas wykonywania zadań wymienionych w art. 3 Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o Ochotniczych Strażach Pożarnych, zwanej dalej Ustawą, w tym również podczas organizujących imprez, zgodnie z art. 34 Ustawy oraz w drodze na miejsce i z miejsca wykonywania tych zadań, jak również innych zadań statutowych, na zasadach określonych w Ustawie, zwani dalej Ubezpieczonymi.
4. Ochroną ubezpieczeniową objęci są strażacy ratownicy OSP, kandydaci na strażaków ratowników OSP oraz członkowie

młodzieżowych drużyn pożarniczych i dziecięcych drużyn pożarniczych zgodnie z art. 8 Ustawy, którzy:

- 1) ukończyli 16 lat, a nie ukończyli 65 lat, z zastrzeżeniem art. 9 ust. 1 Ustawy,
  - 2) posiadają aktualne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej zawartej przez gminę,
  - 3) posiadają aktualne orzeczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do udziału w działaniach ratowniczych,
  - 4) odbyli szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy,
  - 5) ukończyli z wynikiem pozytywnym szkolenie podstawowe przygotowujące do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych.
5. Umowę ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków zawiera się w formie:
- a. imiennej,
  - b. bezimiennej, a w przypadku strażaków Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), o ile liczba osób zgłoszonych do ubezpieczenia jest co najmniej równa połowie stanu kadrowego strażaków mogących uczestniczyć w akcjach ratowniczych.
6. Towarzystwo udziela ochrony ubezpieczeniowej pracownikom Ubezpieczonego, strażakom Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) oraz osobom zgłoszonym przez Ubezpieczonego z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem.
7. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje następstwa nieszczęśliwych wypadków, które powstały podczas wykonywania pracy lub wyżej wymienionych zadań OSP oraz podczas drogi do miejsca wykonywania pracy/zadań OSP i z pracy/miejsca wykonywania zadań OSP.

Zakres ubezpieczenia

§ 67

1. Umowa ubezpieczenia obejmuje następujące świadczenia:
  - 1) świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego, w tym powstałego na skutek zawału serca i udaru mózgu,
  - 2) świadczenie z tytułu śmierci Ubezpieczonego wskutek nieszczęśliwego wypadku,
  - 3) zwrot kosztów nabycia przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,
  - 4) zwrot uzasadnionych i udokumentowanych kosztów przysposobienia zawodowego osób z niepełnosprawnościami.
2. Warunkiem wypłaty świadczenia jest stwierdzenie zaistnienia związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem, a trwałym uszczerbkiem na zdrowiu Ubezpieczonego.
3. Umowa ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków wygasa wobec danego Ubezpieczonego z chwilą ustania jego stosunku pracy.

Suma ubezpieczenia

§ 68

1. Sumę ubezpieczenia na jednego Ubezpieczonego, Ubezpieczający ustala przed zawarciem umowy ubezpieczenia.
2. Wysokość sumy ubezpieczenia jest jednakowa w odniesieniu do wszystkich Ubezpieczonych objętych umową ubezpieczenia.
3. Górną granicę odpowiedzialności Towarzystwa w okresie ubezpieczenia stanowi:
  - 1) w odniesieniu do jednej osoby suma ubezpieczenia określona w polisie,
  - 2) w odniesieniu do umowy ubezpieczenia suma ubezpieczenia na jedną osobę pomnożona przez liczbę osób objętych ochroną ubezpieczeniową.
4. **Świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego będącego następstwem nieszczęśliwego wypadku** wypłacane jest w wysokości równej 1% sumy ubezpieczenia za każdy określony procent trwałego uszczerbku. Maksymalna kwota wypłaty świadczenia nie może przekroczyć 100% sumy ubezpieczenia.
5. **Świadczenie z tytułu śmierci Ubezpieczonego wskutek nieszczęśliwego wypadku** wypłacane jest w wysokości 100% sumy ubezpieczenia pod warunkiem, że śmierć Ubezpieczonego nastąpiła w okresie nie dłuższym niż 24 miesiące od daty zaistnienia nieszczęśliwego wypadku.
6. **Zwrot kosztów nabycia przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych** następuje po stwierdzeniu związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem, a trwałym uszczerbkiem na zdrowiu Ubezpieczonego. Świadczenie wypłacane jest w wysokości poniesionych kosztów, maksymalnie do wysokości 25% sumy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków.

7. **Zwrot kosztów przysposobienia zawodowego osób z niepełnosprawnościami** następuje po stwierdzeniu związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem, a trwałym uszczerbkiem na zdrowiu Ubezpieczonego, który spowodował, że Ubezpieczony stał się osobą z niepełnosprawnościami i konieczne jest przeprowadzenie procesu przysposobienia zawodowego. Osoba z niepełnosprawnością to osoba, której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia funkcjonowanie, a w szczególności ogranicza zdolność do wykonywania pracy zawodowej. Świadczenie wypłacane jest w wysokości poniesionych kosztów, maksymalnie do wysokości 25% sumy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków.
8. Łączna wysokość świadczeń określonych w ust. 4 - 7 nie może przekroczyć sumy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków określonej w umowie ubezpieczenia.

Wyłączenia z zakresu ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków

§ 69

1. Poza ogólnymi wyłączeniami określonymi w § 4, zakres ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków nie obejmuje także odpowiedzialności za szkody:
  - 1) powstałe w związku z nieszczęśliwymi wypadkami zaistniałymi przed datą początku ochrony ubezpieczeniowej,
  - 2) polegające na usiłowaniu popełnienia lub popełnieniu przez Ubezpieczonego wykroczenia lub przestępstwa, jeżeli miało to wpływ na powstanie szkody,
  - 3) powstałe w wyniku prowadzenia wszelkiego rodzaju pojazdów lub obsługi maszyn bez wymaganych uprawnień, jeżeli miało to wpływ na powstanie nieszczęśliwego wypadku,
  - 4) powstałe wskutek zaburzeń psychicznych lub napadów epileptycznych Ubezpieczonego,
  - 5) powstałe w wyniku spożycia lub przyjęcia w inny sposób stałych lub ciekłych substancji, skutkującego zatruciem,
  - 6) powstałe w związku z samookaleczeniem, usiłowaniem popełnienia lub popełnieniem samobójstwa, okaleczeniem na własną prośbę bez względu na stan poczytalności Ubezpieczonego w chwili popełniania wymienionego czynu,
  - 7) powstałe wskutek zabiegów kosmetycznych wykonywanych przez osoby nie posiadające uprawnień do ich wykonywania,
  - 8) powstałe wskutek błędów w sztuce lekarskiej (w tym nieprawidłowym leczeniem i wykonywaniem zabiegów leczniczych), eksperymentów medycznych,
  - 9) powstałe wskutek przerwania leczenia, mimo zaleceń lekarza co do dalszej jego kontynuacji,
  - 10) powstałe w wyniku czynnego i zamierzonego udziału Ubezpieczonego w bójkach lub innych aktach przemocy, za które uważa się fizyczną walkę, podczas której osoby atakują i bronią się nawzajem, gdzie każdy z uczestników dobrowolnie i świadomie przyjmuje i godzi rolę napastnika z rolą napadniętego, za wyjątkiem wypadków powstałych podczas działania w obronie koniecznej rozumianego jako odpieranie bezpośredniego i bezprawnego zamachu na jakiegokolwiek dobro własne lub innej osoby lub podczas udzielania pomocy osobom znajdującym się w niebezpieczeństwie,
  - 11) powstałe wskutek uprawiania wszelkich sportów wysokiego ryzyka, sportów o charakterze wyczynowym lub sportów o charakterze zawodowym,
  - 12) powstałe wskutek posługiwania się wszelkiego rodzaju petardami i środkami o podobnym działaniu, a także posługiwania się bronią,
  - 13) powstałe wskutek uczestniczenia w zawodach, rajdach, wyścigach, pokazach, jazdach treningowych lub imprezach sportowych jako kierowca pojazdu, pomocnik kierowcy lub pasażer pojazdu w rozumieniu ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym,
  - 14) powstałych w wyniku zawału serca lub udaru mózgu u osób, które w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia ukończyły 67 lat, jeżeli umowa ubezpieczenia nie stanowi kontynuacji ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków na kolejny okres ubezpieczenia,
  - 15) spowodowane przez strajki, rozruchy i zamieszki społeczne,
  - 16) spowodowane przez akty terrorystyczne,
  - 17) powstałe w wyniku chorób zakaźnych w rozumieniu § 2 pkt 3 (w tym COVID-19),
  - 18) powstałe wskutek używania statków powietrznych (urządzeń lotniczych) bez napędu motorowego, motolotni, samolotów o lekkiej konstrukcji,

- 19) będące następstwem wszelkich stanów chorobowych zarówno przewlekłych jak i występujących nagle, a także uszkodzeń ciała spowodowanych leczeniem lub wykonywaniem zabiegów leczniczych,
  - 20) wskutek naruszenia, z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczonego przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia,
  - 21) wówczas, gdy Ubezpieczony będąc w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych przyczynił się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje członków ochotniczej straży pożarnej (OSP), biorących udział w działaniach ratowniczych, którzy:
    - 1) nie ukończyli 18 lat i przekroczyli 65 lat, z zastrzeżeniem art. 9 ust. 1 Ustawy,
    - 2) nie posiadają aktualnych badań lekarskich dopuszczających do udziału w działaniach ratowniczych,
    - 3) nie odbyli szkolenia pożarniczego, o którym mowa w ustawie o ochotniczych strażach pożarnych.

Ustalenie wysokości świadczenia

§ 70

1. Świadczenia określone w § 68 ust. 4 - 7 przysługują, o ile istnieje bezpośredni związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem, a trwałym uszczerbkiem na zdrowiu lub śmiercią Ubezpieczonego.
2. Wysokość odszkodowania ustala się z uwzględnieniem:
  - 1) okoliczności powstania szkody,
  - 2) dokumentacji medycznej i opinii lekarskiej.
3. Stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu będącego następstwem nieszczęśliwego wypadku ustalany jest bez konieczności badania Ubezpieczonego przez lekarza orzecznika powołanego przez Towarzystwo, na podstawie przedstawionej dokumentacji medycznej oraz „Tabeli norm oceny procentowej trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek nieszczęśliwego wypadku” rekomendowanej przez Polskie Towarzystwo Medycyny Ubezpieczeniowej. Tabela jest dostępna na stronie internetowej Towarzystwa www.tuw.pl, w każdej jednostce terenowej Towarzystwa oraz na stronie Polskiego Towarzystwa Medycyny Ubezpieczeniowej www.ptmu.org.pl.
4. W uzasadnionych przypadkach, stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu może być ustalany na podstawie badań przeprowadzanych przez lekarza powołanego przez Towarzystwo lub zaocznej komisji lekarskiej.
5. Jeżeli wskutek nieszczęśliwego wypadku doszło do wielu rodzajów uszczerbków na zdrowiu, świadczenie ustala się po zsumowaniu procentów sumy ubezpieczenia odpowiadających poszczególnym trwałym uszczerbkom na zdrowiu, przy czym wysokość świadczenia nie może przekroczyć sumy ubezpieczenia.
6. Przy ustalaniu stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu uwzględnia się wcześniejsze uszkodzenie lub utratę organu, narządu lub układu w taki sposób, że stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu określa się w wysokości różnicy między stopniem właściwym dla danego organu po nieszczęśliwym wypadku, a stopniem uszczerbku na zdrowiu istniejącym przed wypadkiem.
7. Ostateczne ustalenie stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu następuje po zakończeniu leczenia oraz zaleconego przez lekarza leczenia usprawniającego, tj. terapii medycznej zleconej przez lekarza z uwzględnieniem rehabilitacji, mającej na celu przywrócenie możliwie najpełniejszej sprawności psychofizycznej organizmu, nie później jednak, niż w terminie 24 miesięcy od daty zaistnienia nieszczęśliwego wypadku.
8. W razie śmierci Ubezpieczonego przed upływem 24 miesięcy od daty nieszczęśliwego wypadku, o ile śmierć pozostaje w bezpośrednim związku przyczynowo-skutkowym z nieszczęśliwym wypadkiem, świadczenie wynosi 100% sumy ubezpieczenia.
9. Jeżeli Ubezpieczony otrzymał świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu, a następnie zmarł na skutek tego samego nieszczęśliwego wypadku, świadczenie z tytułu śmierci wypłacane jest Uprawnionemu wtedy, gdy jest ono wyższe od świadczenia wypłaconego Ubezpieczonemu z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu, przy czym postrąca się uprzednio wypłaconą z tego tytułu kwotę.
10. Jeżeli Ubezpieczony zmarł po ustaleniu stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu, a śmierć nie pozostaje w związku przyczynowo-skutkowym z nieszczęśliwym wypadkiem, niewypłacone przed śmiercią Ubezpieczonemu świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu wypłaca się Uprawnionemu.
11. Świadczenie wynikające z umowy ubezpieczenia wypłacane jest Ubezpieczonemu, a w razie jego śmierci – wskazanemu w umowie ubezpieczenia Uprawnionemu.
12. W przypadku braku wskazania w umowie ubezpieczenia Uprawnionego lub gdy wyznaczenie Uprawnionego stało się bezskuteczne, świadczenie z tytułu śmierci Ubezpieczonego wypłaca się członkowi rodziny zmarłego według następującej kolejności:
  - 1) małżonkowi,
  - 2) dzieciom – w przypadku braku małżonka,
  - 3) rodzicom – w przypadku braku małżonka i dzieci,
  - 4) rodzeństwu – w przypadku braku małżonka, dzieci i rodziców,
- 5) innym ustawowym spadkobiercom zmarłego – w pozostałych przypadkach.
13. Jeżeli świadczenie przysługuje kilku osobom, dzieli się je pomiędzy te osoby w równych częściach, o ile w umowie ubezpieczenia nie wskazano inaczej.
14. Ubezpieczonemu przysługuje zwrot uzasadnionych i udokumentowanych kosztów zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, o ile zostały one poniesione nie później niż 24 miesiące od daty zaistnienia nieszczęśliwego wypadku.
15. Koszty zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych są zwracane wówczas, gdy nie podlegają refundacji przez Narodowy Fundusz Zdrowia i nie zostały zrefundowane przez innego Ubezpieczyciela.
16. Towarzystwo zwraca uzasadnione i udokumentowane koszty zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych wyłącznie wtedy, gdy zostały poniesione przez Ubezpieczonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
17. Ubezpieczonemu przysługuje zwrot uzasadnionych i udokumentowanych kosztów przysposobienia zawodowego osób z niepełnosprawnościami, o ile zostały one poniesione nie później niż 24 miesiące od daty zaistnienia nieszczęśliwego wypadku.
18. Koszty przysposobienia zawodowego osób z niepełnosprawnościami są zwracane wyłącznie wówczas, gdy nie mogą być pokryte z powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego lub ubezpieczeń społecznych.
19. Towarzystwo zwraca uzasadnione i udokumentowane koszty przysposobienia zawodowego osób z niepełnosprawnościami wyłącznie wtedy, gdy zostały poniesione przez Ubezpieczonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
20. Łączna wysokość świadczeń wypłaconych w okresie ubezpieczenia nie może przekroczyć sumy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków określonej w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy ubezpieczenia
21. Towarzystwo wypłaca świadczenia wyłącznie w złotych polskich (PLN).
22. Ubezpieczający zobowiązany jest do:
  - 1) przekazania Ubezpieczonemu informacji o:
    - a) zawarciu umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków, łącznie z podaniem danych dotyczących tego ubezpieczenia,
    - b) konieczności zgłoszenia do Towarzystwa wypadku na formularzu Towarzystwa oraz dostarczenia dokumentów niezbędnych do ustalenia zasadności i wysokości świadczenia,
  - 2) niezwłocznego poinformowania Towarzystwa o zamknięciu postępowania powypadkowego przeprowadzonego przez Ubezpieczającego, zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa.

***

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia zostały zatwierdzone Uchwałą Zarządu TUW „TUW” nr 32/26 z dnia 18 lutego 2026 roku i wprowadzone do obrotu Zarządzeniem Prezesa Zarządu TUW „TUW” nr 9/26 z dnia 18 lutego 2026 roku.

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od dnia 1 kwietnia 2026 roku.

ZAŁĄCZNIK NR 1 WYMOGI ZABEZPIECZENIA MIENIA

1. Wymagane minimalne zabezpieczenia w ubezpieczeniu mienia i sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk:
  - 1) przestrzeganie powszechnie obowiązujących przepisów dotyczących ochrony mienia, a w szczególności przepisów prawa budowlanego, prawa pracy, ochrony przeciwpożarowej, ochrony środowiska, norm dotyczących budowy i eksploatacji maszyn i urządzeń technicznych oraz wykonywaniu dozoru technicznego nad nimi,
  - 2) przestrzeganie zaleceń i wymagań producentów lub dostawców maszyn i urządzeń,
  - 3) wszystkie budynki, budowle i lokale wraz z ich zabezpieczeniami utrzymywane są w należytym stanie technicznym, z odpowiednią częstotliwością dokonywanych przeglądów budynków i mienia wymaganych powszechnie obowiązującym prawem i przez

- producentów maszyn i urządzeń będących przedmiotem ubezpieczenia,
- 4) wszystkie urządzenia, maszyny i instalacje są sprawne technicznie i eksploatowane w sposób zgodny z przeznaczeniem i warunkami określonymi przez producenta,
  - 5) budynek/lokal jest wyposażony w środki i zabezpieczenia przeciwpożarowe posiadające świadectwo dopuszczenia do stosowania w ochronie przeciwpożarowej zgodnie z obowiązującymi normami prawnymi, stosownie do przeznaczenia obiektu/pomieszczenia,
  - 6) urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice poddawane są przeglądowi technicznemu i konserwacjom w okresach oraz zakresie ustalonych prawem lub zaleceniami producenta,
  - 7) zapewniony jest wolny dostęp do gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych, źródeł wody do celów przeciwpożarowych, wyłączników głównych prądu elektrycznego i głównych zaworów gazowych,
  - 8) dbanie o konserwację przewodów i urządzeń doprowadzających i odprowadzających wodę, parę wodną lub ciecz oraz zastosowanie w terminie odpowiednich środków ochronnych w celu zabezpieczenia przed mrozem właściwych przewodów i urządzeń.
2. Wymagane minimalne zabezpieczenia w ubezpieczeniu mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku oraz w ubezpieczeniu sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk:
- 1) wszystkie ściany, podłogi, stropy i dachy budynków i lokali, w których znajduje się ubezpieczone mienie wykonane są z materiałów, których uszkodzenie, zniszczenie lub pokonanie nie jest możliwe bez użycia narzędzi lub siły; wszelkie obiekty z tymczasowymi zadaszeniami, ścianami wykonanymi w całości lub części z: siatki drucianej lub materiałów ażurowych, powłok namiotowych, brezentowych, pneumatycznych lub foliowych nie są uważane za należyte zabezpieczenie,
  - 2) wszystkie otwory w ścianach, sufitach, podłogach, dachu są w należyłym stanie technicznym, zamknięte i zabezpieczone w sposób uniemożliwiający dostęp osób trzecich bez dokonania włamania,
  - 3) wszystkie drzwi zewnętrzne do budynku/lokalu powinny być w należyłym stanie technicznym oraz tak skonstruowane, osadzone i zamknięte, aby ich wyłamanie lub wyważenie nie było możliwe bez użycia siły i narzędzi, a otwarcie bez użycia podrobionych lub dopasowanych kluczy,
  - 4) wszystkie drzwi zewnętrzne prowadzące do budynku/lokalu są zamykane na co najmniej:
    - a) dwa zamki wielozastawkowe lub dwie kłódki wielozastawkowe zawieszane na oddzielnych skoblach,
    - lub
    - b) jeden zamek o podwyższonej odporności na włamanie potwierdzonej atestem lub certyfikatem lub innym dokumentem wydanym przez podmiot upoważniony do certyfikacji,
    - lub
    - c) jeden zamek wielozastawkowy lub jedną kłódkę wielozastawkową, jeżeli jest sprawowany stały dozór budynku/lokalu lub zainstalowano i włączono system alarmowy zapewniający powiadomienie koncesjonowanej agencji ochrony mienia i zapewniającej przybycie załogi interwencyjnej do miejsca ubezpieczenia; system alarmowy powinien być zainstalowany oraz serwisowany przez podmiot posiadający stosowne uprawnienia, zgodnie z zaleceniami producenta,
  - 5) w budynkach, dla których ustanowiono całonocowy dozór (np. budynki biurowe, obiekty sportowe, kulturalne) wystarczające jest zabezpieczenie drzwi wewnętrznych do lokalu znajdującego się wewnątrz budynku jednym zamkiem wielozastawkowym, elektronicznym zamkiem szyfrowym lub zamkiem otwieranym kartą magnetyczną,
  - 6) w przypadku drzwi dwuskrzydłowych, jedno skrzydło powinno być dodatkowo unieruchomione przy pomocy zasuw z dołu i z góry od wewnętrznej strony,
  - 7) drzwi oszklone nie mogą być zaopatrzone w zamki lub zasuw, które można otworzyć bez klucza przez otwór wybity w szybie,
  - 8) wszystkie klucze do zamków i kłódek oraz karty dostępu i piloty do zabezpieczeń budynków/lokali lub do ubezpieczanych pojazdów powinny być przechowywane w sposób chroniący je przed kradzieżą i dostępem do nich osób nieuprawnionych. W przypadku zaginięcia lub zagubienia kluczy (również zapasowych) Ubezpieczony zobowiązany jest do niezwłocznej wymiany zamków na własny koszt,
  - 9) wszystkie okna, oszklone drzwi i inne zewnętrzne otwory oszklone w budynku/lokalu powinny być w należyłym stanie technicznym, właściwie osadzone i zamknięte,
  - 10) wszystkie okna, oszklone drzwi i inne zewnętrzne otwory oszklone w budynkach/lokalach znajdujących się na parterze oraz na kondygnacjach do których jest dostęp z położonych pod/nad nimi lub obok nich tarasów, przybudówek, balkonów, drabinek, drzew, wiatrołapów, daszków, piorunochronów są na całej powierzchni zabezpieczone:
    - a) kratami, żaluzjami lub roletami przeciwwłamaniowymi posiadającymi świadectwo odporności na włamanie wydane przez jednostkę uprawnioną do certyfikacji; kraty, żaluzje, rolety są w taki sposób zamontowane i zamknięte, aby przedostanie się do wnętrza nie było możliwe bez użycia narzędzi,
    - lub
    - b) szybami o podwyższonej odporności na włamanie co najmniej klasy P3/P3A posiadającymi atest Instytutu Mechaniki Precyzyjnej lub innej jednostki uprawnionej do certyfikacji,
    - lub
    - c) okiennicami zamykanymi na co najmniej jeden zamek wielozastawkowy lub jedną kłódkę wielozastawkową,
  - 11) wymagania określone w pkt 10 nie są obowiązkowe, jeżeli jest sprawowany stały dozór budynku/lokalu lub zainstalowano i włączono system alarmowy zapewniający powiadomienie koncesjonowanej agencji ochrony mienia i zapewniającej przybycie załogi interwencyjnej do miejsca ubezpieczenia. System alarmowy powinien być zainstalowany oraz serwisowany przez podmiot posiadający stosowne uprawnienia, zgodnie z zaleceniami producenta,
  - 12) w przypadku, gdy objęty ubezpieczeniem lokal/budynek jest połączony z budynkiem/lokałem osoby trzeciej jakimikolwiek otworami, to otwory te powinny być zabezpieczone co najmniej w sposób określony w pkt 4 i 10,
  - 13) w odniesieniu do mienia składowanego poza budynkiem lub lokalem, za prawidłowo zabezpieczony uważa się plac spełniający łącznie warunki:
    - a) całonocowo dozorowany,
    - b) oświetlony oraz ogrodzony parkanem, siatką drucianą lub płotem do wysokości co najmniej 160 cm w sposób trwały i pełny,
    - c) zabezpieczony bramą zamkniętą w sposób uniemożliwiający wyjazd pojazdem przez osoby nieuprawnione,
  - 14) urządzenia do przechowywania wartości pieniężnych, szafy sejfowe, szafy stalowe o wadze poniżej 300 kg muszą być przymocowane na stałe do podłogi lub ściany budynku/lokalu,
  - 15) po przeprowadzeniu indywidualnej oceny ryzyka Towarzystwo ma prawo określić inne warunki zabezpieczenia mienia.

ZAŁĄCZNIK NR 2 KLAUZULE DODATKOWE

Klauzula nr 1

Automatyczne pokrycie wzrostu wartości mienia

1. Na podstawie § 1 ust. 3, bez konieczności opłacania dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczenia mienia i sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk mienia, w którego posiadanie Ubezpieczony wejdzie w okresie trwania odpowiedzialności Towarzystwa, pod warunkiem, że fakt ten zostanie zgłoszony do Towarzystwa w ciągu 90 dni od daty przyjęcia mienia do ewidencji prowadzonej przez Ubezpieczonego.
2. Ochroną ubezpieczeniową objęte jest wyłącznie mienie znajdujące się w miejscach ubezpieczenia wskazanych w umowie ubezpieczenia.
3. Odpowiedzialność Towarzystwa w stosunku do automatycznie ubezpieczonego na mocy niniejszej klauzuli mienia ograniczona jest w rocznym okresie ubezpieczenia do kwoty odpowiadającej 30% łącznej sumy ubezpieczenia lub limitu odpowiedzialności za dany rodzaj mienia, nie więcej niż 300.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
4. Mienie, którego wartość przekracza przyjęty w niniejszej klauzuli limit odpowiedzialności, może być ubezpieczone na zasadach określonych w OWU.
5. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzi wynosi 500 PLN.
6. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 2

Ubezpieczenie od przepięcia

1. Na podstawie § 1 ust. 3 za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe wskutek przepięcia w ubezpieczonych elektrycznych i elektronicznych maszynach, urządzeniach, instalacjach.
2. Przez przepięcie rozumie się gwałtowną zmianę napięcia w sieci elektrycznej, powodującą uszkodzenie lub zniszczenie ubezpieczonego mienia.
3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) w licznikach oraz miernikach,
  - 2) w bezpiecznikach, wkładkach topikowych bezpieczników elektrycznych, stycznikach, odgromnikach, żarówkach, grzejnikach, lampach,
  - 3) w czasie naprawy oraz podczas prób dokonywanych na maszynach i urządzeniach, z wyjątkiem prób dokonywanych w związku z okresowymi badaniami eksploatacyjnymi (ogłędzinami i przeglądami).
4. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
5. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
6. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
7. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
8. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 3

Ubezpieczenie od dewastacji

1. Na podstawie § 1 ust. 3 za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe w ubezpieczonym mieniu wskutek dewastacji, w tym graffiti.
2. Przez dewastację rozumie się celowe uszkodzenie lub zniszczenie przedmiotu ubezpieczenia przez osoby trzecie.
3. Przez graffiti rozumie się pomalowanie, porysowanie lub umieszczenie napisów na całości lub części powierzchni przedmiotu ubezpieczenia bez zgody Ubezpieczonego.
4. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) powstałe w wartościach pieniężnych oraz mieniu prywatnym pracowników,
  - 2) powstałe w mieniu znajdującym się w budynkach, lokalach i budowlach w budowie,
  - 3) powstałe w mieniu w czasie jego transportowania pomiędzy ubezpieczonymi lokalizacjami,
  - 4) polegające na stłuczeniu (rozbiciu), pęknięciu lub porysowaniu szyb i innych przedmiotów szklanych,
  - 5) polegające na utracie mienia,
  - 6) powstałe wskutek naklejania lub umieszczania w inny sposób na ubezpieczonym mieniu różnego rodzaju plakatów, ogłoszeń albo tablic.
5. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
6. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
7. Maksymalny podlimit odpowiedzialności od szkód spowodowanych graffiti na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia wynosi 20% limitu odpowiedzialności mienia od dewastacji.
8. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
9. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
10. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 4

Ubezpieczenie od katastrofy budowlanej

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe w ubezpieczonym mieniu wskutek katastrofy budowlanej.
2. Przez katastrofę budowlaną rozumie się niezamierzone, gwałtowne uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów urządzeń formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów, w wyniku nagłej samostnej utraty wytrzymałości jego elementów konstrukcyjnych, takich jak fundamenty, ściany, podłogi, sufity, przy czym nie jest katastrofą budowlaną uszkodzenie elementu wbudowanego w obiekt

budowlany nadającego się do naprawy lub wymiany oraz uszkodzenie lub zniszczenie urządzeń budowlanych, a także awaria instalacji.

3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) w budynkach starszych niż 50 lat – w budynkach o konstrukcji drewnianej lub stalowej,
  - 2) w budynkach starszych niż 90 lat – w budynkach o konstrukcji murewanej i żelbetowej,
  - 3) powstałe wskutek wadliwego wykonania budynku lub wykonania budynku z użyciem wadliwych materiałów.
4. W przypadku wystąpienia katastrofy budowlanej Ubezpieczony zobowiązany jest do niezwłocznego zawiadomienia o katastrofie budowlanej podmiotu wskazanego w art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo Budowlane.
5. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
6. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
7. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
8. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
9. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 5

Ubezpieczenie maszyn od awarii

1. Na podstawie § 1 ust.3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe w maszynach i urządzeniach zainstalowanych w miejscu ubezpieczenia wskazanym w umowie ubezpieczenia, sprawnych i użytkowanych zgodnie z przeznaczeniem, dla których testy próbne zostały zakończone z wynikiem pozytywnym.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody powstałe w czynnych i zainstalowanych na stanowiskach pracy maszynach i urządzeniach, jak również podczas napraw, remontów oraz montażu i demontażu, z zastrzeżeniem, że w przypadku demontażu ochrona ubezpieczeniowa jest udzielana tylko wówczas, gdy zdemontowanie nastąpiło w związku z przeprowadzaniem czyszczeniem, przeglądem lub remontem okresowym – w tym przypadku ochrona ubezpieczeniowa trwa również w czasie przemieszczania maszyn i urządzeń na terenie zakładu oraz podczas następującego niezwłocznie po nich ponownego ich montażu.
3. Zakres ubezpieczenia obejmuje nagle, nieprzewidziane, przypadkowe i niezależne od woli Ubezpieczonego fizyczne uszkodzenie lub zniszczenie przedmiotu ubezpieczenia lub jego części, powodującego konieczność naprawy, wymiany lub odtworzenia powstałe z jakiegokolwiek przyczyny, w tym:
  - 1) błędów w obsłudze, niezręczności lub niedbalstwa,
  - 2) wad materiałowych i odlewniczych,
  - 3) błędów projektowych, konstrukcyjnych, montażowych lub wadliwego wykonania,
  - 4) braku wody w kotłach,
  - 5) rozerwania z powodu działania siły odśrodkowej pochodzącej z wnętrza maszyny/urządzenia.
4. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje:
  - 1) szkód, za które na mocy przepisów prawa jest odpowiedzialny producent, sprzedawca, przewoźnik, spedytor, dostawca, warsztat naprawczy,
  - 2) szkód powstałych wskutek prób, doświadczeń i eksperymentów dokonywanych w nadzwyczajnych dla danego urządzenia warunkach,
  - 3) szkód powstałych w maszynach i urządzeniach elektroenergetycznych objętych ochroną ubezpieczeniową, w których – w okresie bezpośrednio poprzedzającym zaistnienie szkody – nie przeprowadzono okresowych badań eksploatacyjnych, uregulowanych odpowiednimi przepisami i normami branżowymi,
  - 4) szkód powstałych w wyniku naturalnego zużycia maszyn i urządzeń elektroenergetycznych, lub długotrwałej degradacji właściwości użytkowych maszyn i urządzeń,
  - 5) szkód powstałych wskutek wad i usterek, o których Ubezpieczający/Ubezpieczony wiedział przed zawarciem umowy ubezpieczenia, lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć,
  - 6) maszyn i urządzeń, które są starsze niż 10 lat od daty ich produkcji,
  - 7) szkód powstałych w sprzęcie elektronicznym, z zastrzeżeniem, że wyłączenie to nie dotyczy części elektronicznych stanowiących integralne części ubezpieczonych maszyn i urządzeń,
  - 8) szkód w wymiennych elementach maszyn i urządzeń oraz narzędziach i środkach/materiałach eksploatacyjnych

i częściach, które ze względu na przeznaczenie i charakter pracy podlegają regularnej wymianie w trakcie czynności konserwacyjnych, w tym wiertła, noże, ostrza, brzeszczy, piły, młoty do kruszenia, stemple, elektrody, żarówki, filtry, wkładki topikowe, bezpieczniki, formy odlewnicze i wtryskowe, matryce, obmurza kotłów, powłokadyny i powłoki ogniotrwałe, ruszty, paleniska, dysze palników, elementy z gumy, filcu, sit i tkanin, taśmy, smary, oleje i paliwa).

5. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
6. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
7. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
8. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 1.000 PLN.
9. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 6

Ubezpieczenie maszyn od szkód elektrycznych

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe w czynnych i zainstalowanych na stanowiskach pracy maszynach i urządzeniach elektroenergetycznych, jak również podczas napraw, remontów oraz montażu i demontażu.
2. Zakres ubezpieczenia obejmuje szkody spowodowane bezpośrednio przez:
  - 1) nieprawidłowe funkcjonowanie sieci elektrycznej, w tym przepięcie, przetężenie, brak jednej z faz lub niewłaściwe parametry prądu,
  - 2) wyladowania atmosferyczne.
3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) w elektroenergetycznych liniach przesyłowych,
  - 2) w licznikach, miernikach, stycznikach, przełącznikach termicznych, wkładkach topikowych, czujnikach, odgromnikach, żarówkach, lampach, grzejnikach urządzeń elektrycznych oraz częściach i elementach, których czas prawidłowego funkcjonowania jest krótszy od trwałości maszyny,
  - 3) w transformatorach eksploatowanych powyżej 25 lat,
  - 4) które na mocy przepisów prawa jest odpowiedzialny producent, sprzedawca, przewoźnik, spedytor, dostawca, warsztat naprawczy,
  - 5) powstałe wskutek prób, doświadczeń i eksperymentów dokonywanych w nadzwyczajnych dla danego urządzenia warunkach,
  - 6) powstałe w maszynach i urządzeniach elektroenergetycznych objętych ochroną ubezpieczeniową, w których – w okresie bezpośrednio poprzedzającym zaistnienie szkody – nie przeprowadzono okresowych badań eksploatacyjnych, uregulowanych odpowiednimi przepisami i normami branżowymi,
  - 7) powstałe w wyniku naturalnego zużycia maszyn i urządzeń elektroenergetycznych lub długotrwałej degradacji właściwości użytkowych maszyn,
  - 8) powstałe wskutek wad i usterek znanych Ubezpieczającemu i Ubezpieczonemu przed zawarciem umowy ubezpieczenia, lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć,
  - 9) w elementach maszyn i urządzeń uszkodzonych mechanicznie, chyba, że szkody mechaniczne powstały w następstwie uszkodzeń elektrycznych,
  - 10) powstałe w wyniku awarii.
4. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
5. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
6. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
7. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 1.000 PLN.
8. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 7

Ubezpieczenie od zepsucia na skutek nieodpowiedniej temperatury

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe wskutek zepsucia się środków obrotowych przechowywanych w urządzeniach chłodniczych w bezpośrednim następstwie obniżenia lub podwyższenia temperatury na skutek:
  - 1) awarii urządzenia chłodniczego, w którym przechowywane są ubezpieczone środki obrotowe,
  - 2) przerwy w dostawie energii elektrycznej trwającej nieprzerwanie co najmniej 2 godziny,
  - 3) uszkodzenia urządzenia chłodniczego w wyniku wystąpienia szkody spowodowanej pożarem lub innym zdarzeniem losowym objętym ochroną ubezpieczeniową.
2. Ochroną ubezpieczeniową objęte są środki obrotowe, które zgodnie z wymogami producenta lub dostawcy powinny być przechowywane w temperaturze 4 stopni Celsjusza lub niższej.
3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek:
  - 1) zepsucia się środków obrotowych przechowywanych pomimo upływu ich daty ważności/terminu przydatności do spożycia,
  - 2) zepsucia się środków obrotowych na skutek niewłaściwego przechowywania,
  - 3) uszkodzenia opakowań,
  - 4) planowanych przerw w dostawie energii elektrycznej,
  - 5) przerw w dostawie energii elektrycznej wynikającej z niewywiązania się z płatności wobec dostawcy energii.
4. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
5. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
6. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
7. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
8. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 8

Ubezpieczenie od strajków, rozruchów i zamieszek społecznych

1. Na podstawie § 1 ust. 3 OWU, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową mienie określone w umowie ubezpieczenia i stanowiące własność Ubezpieczonego, lub będące w jego posiadaniu na podstawie innego tytułu prawnego, od szkód powstałych na skutek strajków, rozruchów i zamieszek społecznych.
2. Przedmiotem ubezpieczenia może być mienie oraz sprzęt elektroniczny ubezpieczone od wszystkich ryzyk.
3. Przez strajki, rozruchy i zamieszki społeczne rozumie się:
  - 1) wspólne działanie osób podejmowane w celu zakłócenia porządku publicznego (niezależnie od związku ze strajkiem),
  - 2) działanie legalnych władz zmierzające do stłumienia zakłóceń porządku publicznego, zapobieżenia strajkom i rozruchom społecznym lub zminimalizowania ich skutków,
  - 3) działanie strajkujących pracowników.
4. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) wynikłe z całkowitego lub częściowego zaprzestania robót, opóźnień lub zakłóceń działalności,
  - 2) będące pośrednim następstwem szkód w mieniu.
5. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
6. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
7. Maksymalny limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia wynosi 300.000 PLN.
8. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
9. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
10. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 9

Ubezpieczenie od aktów terrorystycznych

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową mienie określone w umowie ubezpieczenia i stanowiące własność Ubezpieczonego, lub będące w jego posiadaniu na podstawie innego tytułu prawnego, od szkód powstałych na skutek aktów terrorystycznych.
2. Przedmiotem ubezpieczenia może być mienie oraz sprzęt elektroniczny ubezpieczone od wszystkich ryzyk.
3. Przez akt terrorystyczny rozumie się działanie jakiegokolwiek osoby lub grupy osób, zarówno działających samodzielnie, jak i w imieniu lub w powiązaniu z jakąkolwiek organizacją lub rządem, z włączeniem użycia siły lub przemocy, i/lub groźby ich użycia, popełnione z przyczyn politycznych, religijnych, ideologicznych, etnicznych lub ekonomicznych, z zamiarem wywarcia wpływu na jakikolwiek rząd i/lub wywołania chaosu, uczucia zagrożenia ludności lub dezorganizacji życia publicznego.
4. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
5. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
6. Maksymalny limit odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia wynosi 500.000 PLN i nie więcej niż suma ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk.
7. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
8. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
9. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 10

Ubezpieczenie od szkód na skutek przemarzania i przenikania wody z gruntu

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe wskutek przemarzania, zamarzania i przenikania wody z gruntu, w tym wód gruntowych i opadowych przez fundamenty, ściany, posadzki lub stropy ubezpieczonych budynków i lokali.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody w ubezpieczonym mieniu znajdującym się w budynkach i/lub stanowiącym integralną część budynków, tj. instalacjach i urządzeniach budowlanych oraz w ubezpieczonych budynkach i lokalach.
3. Zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje dodatkowo:
  - 1) awarie urządzeń wynikłą z zamrażaniem,
  - 2) koszty poszukiwania miejsca powstania szkody,
  - 3) koszty prac pomocniczych związanych z naprawą i/lub rozmrożeniem.
4. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek nieprawidłowej instalacji przeciwwilgociowej lub w związku z brakiem takiej instalacji.
5. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
6. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
7. Maksymalny limit odpowiedzialności za szkody, o których mowa w ust. 3 wynosi 20% limitu odpowiedzialności ustanowionego dla przemarzania, zamarzania i przenikania wody z gruntu.
8. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
9. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
10. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 11

Ubezpieczenie kosztów odtworzenia dokumentacji

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo pokrywa uzasadnione i udokumentowane i uzgodnione z Towarzystwem koszty odtworzenia dokumentacji niezbędnej do prowadzenia działalności Ubezpieczonego, która uległa uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie wskutek zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową w ramach ubezpieczenia mienia od wszystkich ryzyk.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje koszty uzyskania kopii dokumentów z materiałów źródłowych, koszty uzyskania kopii lub odpisów we właściwych urzędach i instytucjach oraz koszty przywrócenia uszkodzonych dokumentów do stanu sprzed szkody,
3. Dokumenty objęte ochroną ubezpieczeniową to: akta, dokumenty urzędowe, umowy, wypisy z ksiąg wieczystych, księgi rachunkowe, faktury, dokumentacja techniczna budynków, licencje, zezwolenia.
4. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się

przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.

5. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
6. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
7. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 12

Ubezpieczenie od szkód na skutek prowadzenia prac budowlano-montażowych

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe w ubezpieczeniu mienia podczas prowadzenia prac budowlano-montażowych, które nie wymagają uzyskania pozwolenia na budowę.
2. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody powstałe wskutek:
  - 1) usunięcia lub naruszenia konstrukcji dachu,
  - 2) prowadzenia prac ziemnych,
  - 3) braku lub niewłaściwego zabezpieczenia wykonywanych prac budowlanych lub montażowych,
  - 4) użycia wyrobów budowlanych nie dopuszczonych do obrotu i powszechnego stosowania w budownictwie lub nie dopuszczonych do jednostkowego stosowania w danym obiekcie budowlanym,
  - 5) działania osób nie posiadających stosownych uprawnień, kwalifikacji lub przeszkolenia do wykonywania danego rodzaju prac budowlano-montażowych.
3. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
4. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
5. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
6. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
7. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 13

Ubezpieczenie kosztów dodatkowych

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową poniesione przez Ubezpieczonego koszty dodatkowe w celu kontynuowania działalności gospodarczej, które mogą powstać po wystąpieniu zdarzenia ubezpieczeniowego w miejscu ubezpieczenia, powstałego w wyniku pożaru lub innego zdarzenia losowego, za które Towarzystwo ponosi odpowiedzialność.
2. Ochroną ubezpieczeniową objęte są koszty:
  - 1) akcji ratowniczej,
  - 2) zabezpieczenia mienia przed zwiększeniem szkody,
  - 3) uprzątnięcia pozostałości po szkodzie, porządkowania i utylizacji,
  - 4) najmu budynku/lokalu zastępczego o porównywalnym standardzie z lokalem dotkniętym szkodą,
  - 5) najmu podstawowych urządzeń niezbędnych do wznowienia i prowadzenia działalności,
  - 6) transportu oraz przeniesienia ubezpieczonego mienia nieobjętego szkodą do budynku/lokalu zastępczego,
  - 7) pracy poniesionej w celu likwidacji skutków szkody wynikłej z zatrudnienia pracowników w godzinach nadliczbowych, nocnych i w dni wolne od pracy,
  - 8) poinformowania klientów o zmianie lokalizacji działalności.
3. Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową koszty powstałe i poniesione w okresie od dnia, w którym powstała szkoda w ubezpieczonym mieniu do dnia naprawy lub odbudowy uszkodzonego, utraconego lub zniszczonego mienia, jednak nie dłuższym niż 3 miesiące.
4. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje kosztów:
  - 1) związanych z decyzją uprawnionych organów władzy, które uniemożliwiają lub opóźniają dalsze prowadzenie działalności,
  - 2) związanych z decyzją Ubezpieczonego o zmianie rodzaju lub miejsca prowadzenia działalności bez związku z wystąpieniem zdarzenia ubezpieczeniowego w miejscu ubezpieczenia, powstałego w wyniku pożaru lub innego zdarzenia losowego, za które Towarzystwo ponosi odpowiedzialność,
  - 3) spowodowanych brakiem wystarczających środków finansowych niezbędnych do odtworzenia mienia dotkniętego szkodą,
  - 4) spowodowanych zwłoką w podjęciu działań w zakresie odtworzenia mienia dotkniętego szkodą w wyniku decyzji Ubezpieczonego.

5. Wartość i rozmiar szkody określa się na podstawie dokumentów:
  - 1) potwierdzających wysokość kosztów działalności ponoszonych przed wystąpieniem szkody,
  - 2) umowy najmu lokalu zastępczego,
  - 3) faktury za transport (przeprowadzkę) do lokalu zastępczego,
  - 4) faktur za najem urządzeń i wyposażenia.
6. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
7. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
8. Maksymalna suma ubezpieczenia wynosi 5% sumy ubezpieczenia ubezpieczonego mienia i sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk i nie więcej niż 100.000 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
9. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
10. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
11. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 14

Zniesienie konsumpcji sumy ubezpieczenia

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo zmienia postanowienia dotyczące konsumpcji sumy ubezpieczenia oraz limitów odpowiedzialności dla mienia oraz dla sprzętu elektronicznego ubezpieczonych od wszystkich ryzyk w systemie ubezpieczenia na sumy stałe.
2. Łączna suma ubezpieczenia oraz wskazane sumy ubezpieczenia dla poszczególnych grup mienia nie ulegają zmniejszeniu o kwoty wypłaconych odszkodowań.
3. Zapisy niniejszej klauzuli nie mają zastosowania do limitów odpowiedzialności określonych w klauzulach dodatkowych.
4. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 15

Ubezpieczenie kosztów rzeczoznawców

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową poniesione przez Ubezpieczonego uzasadnione i udokumentowane koszty ekspertyz rzeczoznawców powołanych za zgodą Towarzystwa, związanych z ustaleniem zakresu i rozmiaru szkody objętej ochroną ubezpieczeniową.
2. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
3. Limit odpowiedzialności określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
4. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
5. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 16

Ubezpieczenie odnawialnych źródeł energii mieszkańców jednostek samorządu terytorialnego (OZE)

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową urządzenia i instalacje odnawialnych źródeł energii (OZE), zainstalowane u mieszkańców gmin w okresie tzw. trwałości projektu, tj. czasu, w którym Ubezpieczony jest ich właścicielem.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje bezpośrednie skutki poniżej wymienionych zdarzeń:
  - 1) pożar,
  - 2) deszcz nawałny,
  - 3) uderzenie pioruna,
  - 4) wybuch,
  - 5) upadek statku powietrznego,
  - 6) silny wiatr,
  - 7) grad,
  - 8) śnieg i lód,
  - 9) trzęsienie ziemi,
  - 10) zapadanie się ziemi,
  - 11) osuwanie się ziemi,
  - 12) lawina,

- 13) fala ponaddźwiękowa,
- 14) upadek drzew lub masztów,
- 15) przepięcie,
- 16) dewastacja.

3. Na wniosek Ubezpieczającego i za opłatą wyższej składki ubezpieczenie może zostać zawarte w zakresie rozszerzonym o powódź.
4. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje urządzeń i instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) powyżej 12 lat.
5. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest suma ubezpieczenia określona w umowie ubezpieczenia.
6. Suma ubezpieczenia ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
7. Sumę ubezpieczenia Ubezpieczający ustala w systemie na sumy stałe:
  - 1) urządzenia i instalacje do 8 lat według wartości odtworzeniowej,
  - 2) urządzenia i instalacje powyżej 8 lat według wartości rzeczywistej.
8. Limit odpowiedzialności od przepięcia na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia wynosi 20% sumy ubezpieczenia urządzeń i instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) od pożaru i innych zdarzeń losowych.
9. Limit odpowiedzialności od dewastacji na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia wynosi 20% sumy ubezpieczenia urządzeń i instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) od pożaru i innych zdarzeń losowych.
10. Limit odpowiedzialności od stłuczenia szyb na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia wynosi 20% sumy ubezpieczenia urządzeń i instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) od pożaru i innych zdarzeń losowych.
11. Wysokość i rozmiar szkody w urządzeniach i instalacjach odnawialnych źródeł energii (OZE) ustala się:
  - 1) urządzenia i instalacje do 8 lat według kosztów naprawy lub ceny nabycia przedmiotu o tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, typu, jakości i rodzaju powiększony o koszty zwykłego transportu i montażu,
  - 2) urządzenia i instalacje powyżej 8 lat według kosztów naprawy lub ceny nabycia przedmiotu o tych samych lub najbardziej zbliżonych parametrach technicznych, typu, jakości i rodzaju powiększony o koszty zwykłego transportu i montażu z potrąceniem stopnia zużycia technicznego.
12. Z ochrony ubezpieczeniowej wyłączone są szkody powstałe wskutek:
  - 1) niewłaściwego montażu, za które odpowiedzialność ponosi wykonawca,
  - 2) kradzieży.
13. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 1.000 PLN.
14. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 17

Ubezpieczenie mienia od kradzieży zwykłej

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową mienia objętego ubezpieczeniem od kradzieży z włamaniem i rabunku o szkody powstałe wskutek kradzieży zwykłej.
2. Przez kradzież zwykłą rozumie się zabór mienia objętego ochroną ubezpieczeniową w celu jego przywłaszczenia bez dokonania włamania przez sprawców włamania.
3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje:
  - 1) wartości pieniężnych,
  - 2) środków obrotowych,
  - 3) niskocennych składników majątku,
  - 4) mienia utraconego w niewyjaśnionych okolicznościach,
  - 5) mienia, którego brak stwierdzono w trakcie inwentaryzacji,
  - 6) mienia podczas wyjazdów poza miejsce ubezpieczenia wskazane w umowie ubezpieczenia.
4. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest limit odpowiedzialności określony w umowie ubezpieczenia.
5. Limit odpowiedzialności Towarzystwa określa Ubezpieczający, kierując się przewidywaną wysokością maksymalnej szkody w okresie ubezpieczenia.
6. Maksymalny limit odpowiedzialności Towarzystwa stanowi 10% sumy ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku i nie więcej niż 5.000 PLN.
7. Limit odpowiedzialności ulega pomniejszeniu o kwoty wypłaconych z niniejszej klauzuli odszkodowań.
8. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 500 PLN.
9. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 18

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej z tytułu zarządzania i administrowania drogami

- Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody wyrządzone w następstwie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań z tytułu zarządzania i administrowania siecią dróg i ulic, w tym jezdniami, pobocznymi, chodnikami, drogami dla pieszych lub drogami dla rowerów, a także placami, skwerami, parkingami oraz obiektami mostowymi w tym mostami, wiaduktami, kładkami, estakadami wraz z przepustami drogowymi, zwane dalej infrastrukturą transportu, za których utrzymanie w należytym stanie odpowiada jednostka samorządowa.
- Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność za szkody powstałe wskutek:
  - złego stanu technicznego nawierzchni,
  - braku należytego utrzymania zimowego,
  - nienormatywnej skrajni poziomej i/lub pionowej drogi spowodowanej zadrzewieniem lub zabudową,
  - obniżonego lub uszkodzonego pobocza drogi,
  - zapadnięcia części jezdni lub chodnika,
  - nieodpowiednio uregulowanej wysokości, uszkodzenia lub braku włączów kanalizacji deszczowej i/lub sanitarnej,
  - uszkodzenia lub braku odpowiedniego znaku drogowego pionowego i/lub poziomego,
  - przerwy lub niewłaściwej pracy sygnalizacji świetlnej, jeżeli Ubezpieczony ponosi za nią odpowiedzialność,
  - przewodzenia robót drogowych, w tym powstałe: wskutek wykorzystywania w trakcie prowadzenia robót drogowych młotów pneumatycznych, hydraulicznych, kafarów lub walców oraz powstałe w instalacjach ziemnych i podziemnych,
  - niewłaściwego zabezpieczenia robót drogowych,
  - nieusuniętych przeszkód znajdujących się na jezdni lub poboczu,
  - zalania pasa drogowego w związku z nienależytym działaniem urządzeń odprowadzających wodę, jeżeli Ubezpieczony ponosi za nie odpowiedzialność.
- Towarzystwo udziela ochrony ubezpieczeniowej za szkody wyrządzone użytkownikom zarządzanych i administrowanych przez Ubezpieczonego dróg publicznych, pod warunkiem:
  - zabezpieczenia uszkodzeń w nawierzchni dróg, chodników w ciągu 48 godzin od zgłoszenia szkody lub pozyskania informacji o uszkodzeniu dróg lub chodników (w tym 1 dzień roboczy),
  - usunięcia w ciągu 48 godzin (w tym 1 dzień roboczy) od pozyskania informacji dotyczącej braków w oznakowaniu drogowym lub sygnalizacji świetlnej,
  - usunięcia w ciągu 48 godzin (w tym 1 dzień roboczy) od pozyskania informacji dotyczącej braków w należytym utrzymaniu zimowym nawierzchni.
- Ubezpieczający i Ubezpieczony zobowiązany jest do:
  - należytej staranności przy wykonaniu zobowiązań z tytułu zarządzania i administrowania infrastrukturą transportową,
  - ciągłego monitorowania stanu infrastruktury transportowej, w szczególności dróg i ulic, w tym jezdni, poboczy, chodników, dróg dla pieszych lub dróg dla rowerów,
  - utrzymania w należytym stanie infrastruktury transportowej w taki sposób, aby zapewnić bezpieczeństwo jej użytkownikom oraz ich mieniu,
  - przedłożenia Towarzystwu przed zawarciem umowy ubezpieczenia dokumentów dotyczących procedur monitorowania i utrzymania należytego stanu dróg i ulic, w tym jezdni, poboczy, chodników, dróg dla pieszych lub dróg dla rowerów z określeniem stanu środków finansowych na realizację tych zadań.
- Towarzystwo nie odpowiada za skutki zdarzeń:
  - powstałych w następstwie tej samej przyczyny, nie usuniętej po pierwszym zdarzeniu w terminie określonym w ust. 3,
  - powstałych na skutek złego lub braku oznakowania robót drogowych przez Ubezpieczonego.
- Suma gwarancyjna ustalona na ryzyko objęte ubezpieczeniem na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia.
- Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 1.000 PLN.
- W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU oraz przepisy ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych.

Klauzula nr 19

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za produkt

- Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność za szkody powstałe w związku z wprowadzeniem do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej określonego w umowie ubezpieczenia produktu, jeżeli Ubezpieczony wprowadzi do obrotu produkt odpowiedzialny jest za wady tego produktu i w myśl obowiązujących przepisów prawa zobowiązany jest do naprawienia wyrządzonych z tego tytułu szkód.
- Za produkt uważa się każdą rzecz ruchomą (w tym produkty żywnościowe), choćby została połączona z inną rzeczą z wyjątkiem:
  - surowców rolnych, przez które rozumie się nieprzetworzone produkty ziemi, hodowli, rybołówstwa,
  - produktów łowiectwa,
  - a także surowców energetycznych i energii.
- Przez wprowadzenie produktu do obrotu należy rozumieć bezpośrednie udostępnienie produktu osobie trzeciej.
- Wprowadzenie do obrotu produktu z wadą, o której producent wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć traktowane jest przez Towarzystwo jako wina umyślna.
- Odpowiedzialność Towarzystwa ograniczona jest do szkód spowodowanych wadą produktu, którego wprowadzenie do obrotu jest następstwem realizacji zadań jednostki samorządowej.
- Wszystkie szkody powstałe w wyniku wprowadzenia do obrotu produktów z tą samą wadą (szkoda seryjna) lub powstałe z tej samej przyczyny traktuje się jako jedną szkodę, niezależnie od liczby poszkodowanych, a za datę powstania szkody dla celów likwidacyjnych, przyjmuje się datę wystąpienia pierwszej szkody, pod warunkiem, że pierwsza szkoda z serii powstała w okresie ubezpieczenia. W przypadku, kiedy pierwsza szkoda powstała przed początkiem okresu ubezpieczenia, a Ubezpieczony nie miał wiedzy o nim ani przy zachowaniu należytej staranności nie mógł się o nim dowiedzieć oraz nie był wtedy ubezpieczony przez Towarzystwo, uznaje się, że seria rozpoczęła się od pierwszej szkody, która powstała już w okresie ubezpieczenia i począwszy od niej jest objęta ochroną ubezpieczeniową na zasadach opisanych powyżej.
- Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - niebędące następstwem szkody na osobie lub rzeczowej,
  - spowodowane przez wadliwy produkt, jeżeli zostanie on połączony, zmieszany z innymi produktami lub w inny sposób przerobiony,
  - spowodowane przez wadliwy produkt, jeżeli został on poddany dalszej obróbce,
  - spowodowane przez produkt wytworzony, przerobiony lub obrobiony za pomocą maszyn lub urządzeń wadliwych wprowadzonych do obrotu przez Ubezpieczonego,
  - powstałe wskutek montażu lub demontażu wadliwego produktu,
  - w postaci kosztów wycofania wadliwego produktu z rynku i zastąpienia go produktem wolnym od wad,
  - w samym produkcie,
  - objęte rękojmią lub gwarancją,
  - polegające na utracie korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć w związku z jego używaniem,
  - wynikające z wprowadzającej w błąd reklamy produktu,
  - spowodowane przez produkty zawierające azbest, formaldehyd lub dioksyny, a także zawierające materiały wybuchowe,
  - spowodowane przez produkty zawierające krew, osocze, substancje krwiopochodne,
  - wyrządzone przez produkt wykorzystywany do celów medycznych zawierający silikon lub kosmetycznych,
  - spowodowane przez produkt, który przed wprowadzeniem go na rynek nie został sprawdzony i nie posiada wymaganych odpowiednimi przepisami atestów/certyfikatów,
  - spowodowane użytkowaniem produktu niezgodnym z instrukcją producenta,
  - spowodowane przez produkt niepełnowartościowy i posiadający o tym informację, powstałe przez produkt wykorzystywany w przemyśle lotniczym, motoryzacyjnym lub kosmicznym,
  - powstałe w wyniku niedostarczenia energii lub dostarczenia energii o niewłaściwych parametrach,
  - spowodowane wadliwym produktem wykorzystanym przez kontrahenta Ubezpieczonego do wytworzenia produktu finalnego,
  - powodujące roszczenia wzajemne między producentami lub dystrybutorami,
  - powstałe wskutek użycia produktu, dla którego ustalony okres użytkowania już upłynął.
- Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia

i szkody zaistniałe w okresie ubezpieczenia w Towarzystwie i powstałe w wyniku prowadzonej działalności przez Ubezpieczonego.

9. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie rzeczowej wynosi 500 PLN.
10. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU oraz przepisy ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta.

Klauzula nr 20

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za czyste straty finansowe

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody mające postać czystych strat finansowych będących następstwem realizacji zadań zgodnych z zakresem działania określonym na podstawie ustawy:
  - 1) o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. – gdy Ubezpieczonym jest samorząd gminny,
  - 2) o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. – gdy Ubezpieczonym jest samorząd powiatowy.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
  - 1) związanych z popełnieniem przestępstwa przez funkcjonariusza publicznego, w tym uzyskania korzyści majątkowej,
  - 2) związanych z decyzją podjętą przez funkcjonariusza publicznego poza zakresem sprawowanej przez niego funkcji i udzielonych mu kompetencji,
  - 3) związanych z decyzją podjętą przez funkcjonariusza publicznego, za którą otrzymał korzyść osobistą albo dążył do jej uzyskania,
  - 4) będących skutkiem braku środków finansowych Ubezpieczonego,
  - 5) powstałych wskutek ujawnienia wiadomości poufnej.
3. Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia określonej w umowie ubezpieczenia.
4. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie rzeczowej wynosi 1.000 PLN.
5. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 21

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej pracodawcy

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego jako pracodawcy za szkody na osobie poniesione przez pracownika na skutek wypadku przy pracy zaistniałego w okresie ubezpieczenia.
2. Ochroną ubezpieczeniową Towarzystwa nie są objęte roszczenia regresowe jakiegokolwiek instytucji zobowiązanej do wypłaty świadczeń z tytułu wypadków przy pracy.
3. Za wypadek przy pracy uważa się wypadek w rozumieniu ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz ustawy dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nieszczeniwy wypadek w drodze do lub z pracy. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące trwałe uszczerbek na zdrowiu lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:
  - 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych,
  - 2) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
  - 3) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy, a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.
4. Towarzystwo w granicach ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej wypłaca poszkodowanemu pracownikowi lub członkom jego rodziny w przypadku śmierci pracownika odszkodowanie przysługujące po pomniejszeniu o świadczenie należne poszkodowanemu/uprawnionemu na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.
5. Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia określonej w umowie ubezpieczenia.
6. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) gdy poszkodowany pracownik po zdarzeniu odmówił poddaniu się badaniom zawartości alkoholu we krwi lub na obecność

środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii – na żądanie policji, pracodawcy lub upoważnionej przez niego osoby,

- 2) gdy Ubezpieczony mógł, a nie skierował pracownika na badanie wskazane w pkt 1), a z okoliczności wynika, że w chwili wypadku pracownik znajdował się pod wpływem tego typu substancji, co było przyczyną szkody,
  - 3) których źródłem są choroby zawodowe, zawał serca lub udar mózgu,
  - 4) gdy Ubezpieczony dopuścił pracownika do pracy, mimo braku wymaganych badań.
7. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU oraz przepisy ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Klauzula nr 22

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej najemcy

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody wyrządzone w budynkach lub ich częściach składowych – lokalach, pomieszczeniach oraz mieniu ruchomym, z których Ubezpieczony korzystał na podstawie pisemnej umowy najmu, dzierżawy, użyczenia leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze.
2. Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia określonej w umowie ubezpieczenia.
3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) polegające na utracie mienia ruchomego nie będącej wynikiem jej zniszczenia lub uszkodzenia,
  - 2) urządzeniach, instalacjach nie stanowiących części składowej budynku, lokalu lub ich części składowych,
  - 3) powstałe w pojazdach, ich wyposażeniu lub w rzeczach w nich pozostawionych,
  - 4) wynikłe z niezapłacenia lub nieterminowego zapłacenia całości lub części należności z tytułu umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, w tym kosztów eksploatacji,
  - 5) spowodowane wprowadzeniem zmian w nieruchomości, poczynionych przez Ubezpieczonego niezgodnie z warunkami umowy lub bez koniecznego pozwolenia,
  - 6) powstałe w wyniku normalnego zużycia w trakcie eksploatacji nieruchomości lub mienia ruchomego,
  - 7) związane z najmowaniem nieruchomości poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,
  - 8) powstałe w sprzęcie elektronicznym.
4. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie rzeczowej wynosi 500 PLN.
5. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU oraz postanowienia umowy, na podstawie której Ubezpieczony korzysta z nieruchomości lub mienia stanowiącej załącznik do umowy ubezpieczenia.

Klauzula nr 23

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej wzajemnej

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody na osobie lub rzeczowe wyrządzone innemu Ubezpieczonemu w ramach tej samej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, w zakresie określonym w umowie ubezpieczenia.
2. Towarzystwo udziela ochrony ubezpieczeniowej podmiotom wskazanym w umowie ubezpieczenia lub w załączniku do umowy ubezpieczenia.
3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) wyrządzone przez pracodawcę pracownikom niezależnie od formy ich zatrudnienia lub przez pracowników pracodawcy,
  - 2) w mieniu będącym przedmiotem wykonywanych prac budowlanych lub montażowych, i wszelkim sprzęcie oraz urządzeniach służących do ich wykonania,
  - 3) podwykonawców, o ile nie umówiono się inaczej (ochronę ubezpieczeniową można rozszerzyć o OC za podwykonawców w zakresie wskazanym w Klauzuli nr 24).
4. Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia określonej w umowie ubezpieczenia.
5. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 24

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za podwykonawców

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody na osobie lub rzeczowe wyrządzone przez podwykonawców Ubezpieczonego w ramach wykonywania przez nich, na podstawie pisemnej umowy prac lub usług w imieniu i na rzecz Ubezpieczonego, i w zakresie ubezpieczonej przez niego działalności.
2. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody powodujące roszczenia pomiędzy Ubezpieczonym, a podwykonawcami, o ile Ubezpieczony i podwykonawcy nie rozszerzyli zakresu ubezpieczenia o postanowienia zawarte w Klauzuli nr 23 rozszerzającej ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność wzajemną.
3. Towarzystwo zachowuje prawo do dochodzenia roszczeń regresowych z tytułu wypłaconego odszkodowania w stosunku do podwykonawców.
4. Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia określonej w umowie ubezpieczenia.
5. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 25

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej organizatora imprezy o charakterze masowym nie podlegającej ubezpieczeniu obowiązkowemu

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, rozszerza się ochronę ubezpieczeniową Towarzystwa o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody na osobie lub rzeczowe wyrządzone uczestnikom imprez nie podlegających obowiązkowi ubezpieczenia, organizowanych lub współorganizowanych przez Ubezpieczonego w okresie ubezpieczenia.
2. Za uczestnika imprezy uważa się osobę fizyczną przebywającą na terenie imprezy w czasie jej trwania w charakterze widza lub biorącą czynny udział w imprezie zgodnie z jej charakterem.
3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) wyrządzone wykonawcom będącym odrębnym podmiotem stanowiącym atrakcję imprezy i wykonującym określone czynności odpłatnie,
  - 2) wyrządzone uczestnikom przez wyżej wskazanych wykonawców,
  - 3) powstałe wskutek nieprzestrzegania przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej,
  - 4) powstałe wskutek nieprzestrzegania postanowień zawartych w regulaminie danej imprezy,
  - 5) wyrządzone osobom, które przebywały na terenie imprezy w charakterze ochrony lub obsługi, takich jak służba zdrowia, policja, straż pożarna,
  - 6) wynikiem wskutek kradzieży,
  - 7) powstałe w pojazdach, ich wyposażeniu lub w rzeczach w nich pozostawionych,
  - 8) powstałe w związku z prowadzeniem gastronomii, o ile nie umówiono się inaczej,
  - 9) powstałe w wyniku pokazów pirotechnicznych, o ile nie umówiono się inaczej.
4. Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia określonej w umowie ubezpieczenia.
5. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzi rzeczowej wynosi 1.000 PLN.
6. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 26

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w środowisku naturalnym

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za nagłe, niespodziewane, pojedyncze i niezależnie od woli Ubezpieczonego szkody powstałe w wyniku wprowadzenia do powietrza, wody lub gruntu substancji niebezpiecznych (emisja).
2. Przez substancje niebezpieczne należy rozumieć jakiegokolwiek stałe, ciekłe, lotne środki drażniące lub zanieczyszczające, w tym: dymy, wyziewy, sadze, opary, kwasy, zasady, chemikalia, odpady, grzyby, wirusy, bakterie lub inne toksyny.

3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) w sytuacji, gdy przedostanie się substancji niebezpiecznej do powietrza, wody lub gruntu zostało stwierdzone przez Ubezpieczonego lub inne osoby po upływie 72 godzin od chwili rozpoczęcia procesu przedostania,
  - 2) w postaci kosztów usuwania lub neutralizacji substancji niebezpiecznych z nieruchomości (w tym z zabudowań, wody lub gruntu), która stanowi własność Ubezpieczonego lub znajdują się pod jego kontrolą,
  - 3) z tytułu odpowiedzialności ponoszonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
  - 4) wyrządzone w związku z wykonywaniem transportu poza terenem przedsiębiorstwa Ubezpieczonego (w tym w związku z procesem załadunku, przeładunku lub wyładunku).
4. Wszelkie roszczenia wynikające z niniejszej klauzuli muszą być niezwłocznie zgłoszone do Towarzystwa, nie później niż w ciągu 30 dni od rozpoczęcia przedostawania się substancji niebezpiecznych do powietrza, wody lub gruntu.
5. Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia określonej w umowie ubezpieczenia.
6. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzi rzeczowej wynosi 1.000 PLN.
7. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 27

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w czasie akcji i ćwiczeń przez jednostki OSP

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody na osobie lub rzeczowe wyrządzone przez strażaków – ochotników zrzeszonych w jednostkach Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) z siedzibą na terenie gminy objętej ochroną ubezpieczeniową (będącej Ubezpieczonym), będącą następstwem zdarzeń, za które ponoszą oni odpowiedzialność, oraz które miały miejsce w okresie ubezpieczenia.
2. Zakres udzielanej ochrony ubezpieczeniową ograniczony jest do działań określonych w Statucie Stowarzyszenia Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP).
3. Towarzystwo odstępuje od prawa do dochodzenia roszczeń regresowych z tytułu wypłaconego odszkodowania w stosunku do wskazanych w umowie ubezpieczenia lub w załączniku do umowy ubezpieczenia jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP).
4. Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia określonej w umowie ubezpieczenia.
5. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzi rzeczowej wynosi 500 PLN.
6. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 28

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w mieniu wniesionym przez gości do hotelu

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego z tytułu prowadzenia działalności hotelarskiej za szkody w mieniu ruchomym wniesionym do obiektu hotelowego, tj. hotelu, motelu, pensjonatu, domu wycieczkowego przez gości, tj. osoby korzystające z usług obiektu hotelowego należącego do jednostki samorządu terytorialnego.
2. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie w wyniku kradzieży z włamaniem lub rabunku wartości pieniężnych, dokumentów, dzieł sztuki i antyków,
  - 2) polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie rzeczy pozostawionych przez gości w holach i korytarzach hotelowych,
  - 3) w rzeczach gości oddanych na przechowanie,
  - 4) w pojazdach gości, ich wyposażeniu lub w rzeczach w nich pozostawionych.
3. Towarzystwo nie odpowiada za jakiegokolwiek szkody powstałe na terenie odrębnie działających placówek handlowych i usługowych, znajdujących się na terenie obiektu hotelowego tj. gabinety kosmetyczne, solaria, salony fryzjerskie i inne placówki o podobnym charakterze.

4. Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na jedno i wszystkie zdarzenia, określonej w umowie ubezpieczenia.
5. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie rzeczowej wynosi 500 PLN.
6. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 29

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej za szkody w mieniu znajdującym się w pieczy, pod kontrolą lub dozorem Ubezpieczonego

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za uszkodzenie, zniszczenie lub utratę mienia ruchomego znajdujących się w jego w pieczy, pod kontrolą lub dozorem.
2. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) w mieniu, z którego Ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użyczenia, leasingu lub innej umowy dającej mu prawo korzystania z cudzej rzeczy,
  - 2) w mieniu stanowiącym przedmiot obróbki, czyszczenia, naprawy, serwisu, pakowania lub innych czynności, powstałe w trakcie ich wykonywania,
  - 3) w pojazdach, ich wyposażeniu lub w rzeczach w nich pozostawionych,
  - 4) w mieniu będącym przedmiotem wykonywanych prac budowlanych lub montażowych i wszelkim sprzęcie oraz urządzeniach służących do ich wykonania,
  - 5) w przedmiotach posiadających wartość naukową, artystyczną, zabytkową, kolekcjonerską,
  - 6) polegających na zaginięciu, podmianie, brakach inwentarzowych mienia wynikających z poświadczenia nieprawdy, podstępu, wymuszenia, szantażu, przywłaszczenia, niszczenia, usuwania, ukrywania, przerabiania lub podrabiania dokumentów, wprowadzania w błąd.
3. W przypadku utraty rzeczy w wyniku kradzieży, rabunku, rozboju Ubezpieczony jest zobowiązany niezwłocznie, tj. nie później niż w ciągu 2 godzin, powiadomić policję.
4. Suma gwarancyjna dla szkód objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli stanowi limit odpowiedzialności w ramach ogólnej sumy gwarancyjnej na wszystkie zdarzenia, określonej w umowie ubezpieczenia.
5. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie rzeczowej wynosi 500 PLN.
6. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU.

Klauzula nr 30

Zniesienie fransyz

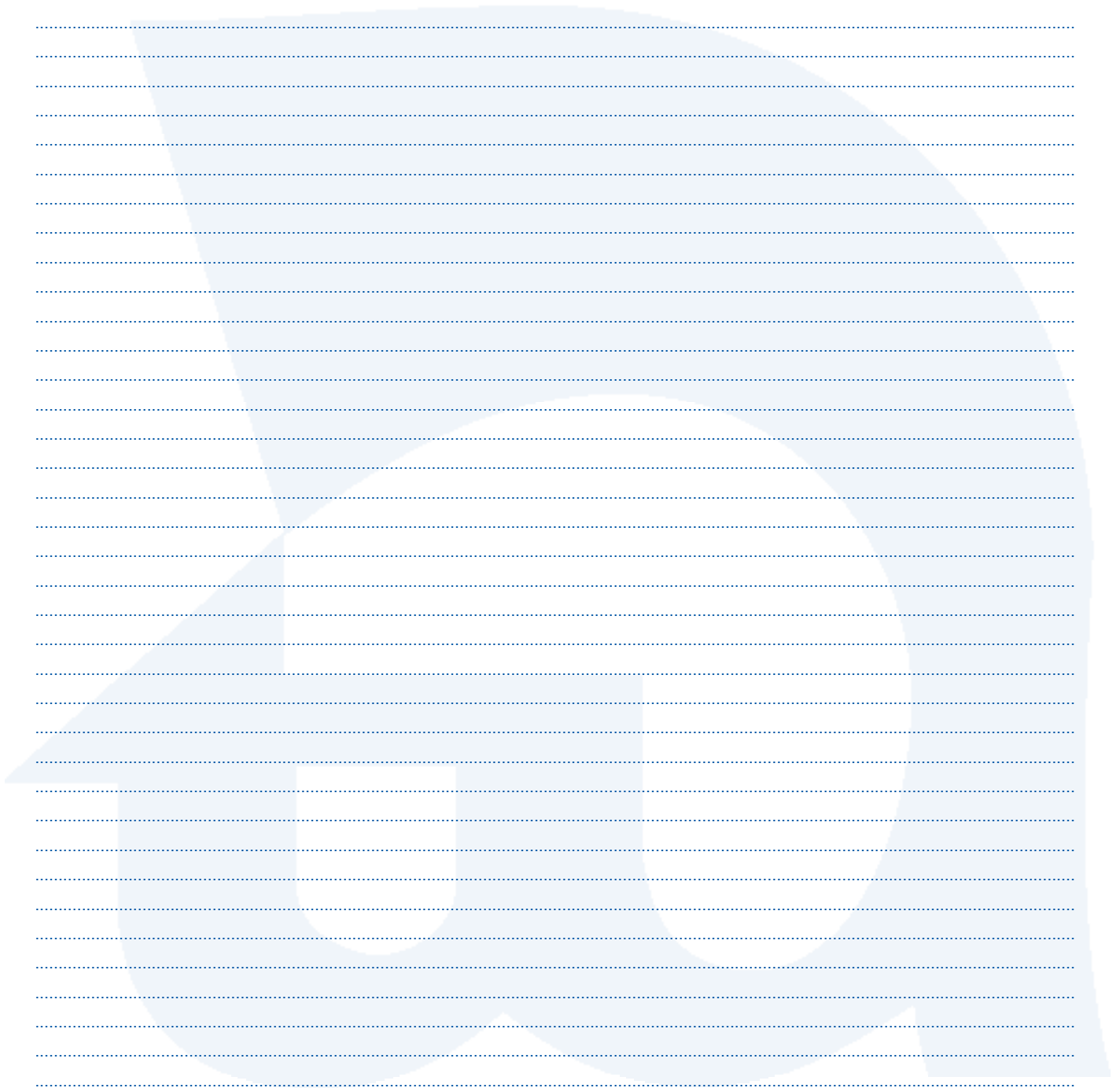
1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej Towarzystwo zmienia postanowienia dotyczące fransyz określonych w OWU.
2. Na podstawie niniejszej klauzuli zostają zniesione franszyzy w:
  - 1) ubezpieczeniu mienia od wszystkich ryzyk,
  - 2) ubezpieczeniu budynków, lokali i budowli w budowie,
  - 3) ubezpieczeniu mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku,
  - 4) ubezpieczeniu odnawialnych źródeł energii (OZE),
  - 5) ubezpieczeniu w ubezpieczeniu szyb i przedmiotów szklanych od stłuczenia,
  - 6) ubezpieczeniu mienia w transporcie,
  - 7) w ubezpieczeniu sprzętu elektronicznego od wszystkich ryzyk,
  - 8) w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej,
  - 9) w klauzulach dodatkowych
3. Niniejsza klauzula nie ma zastosowania do klauzul, dla których nie określono w OWU fransyz.

Klauzula nr 31

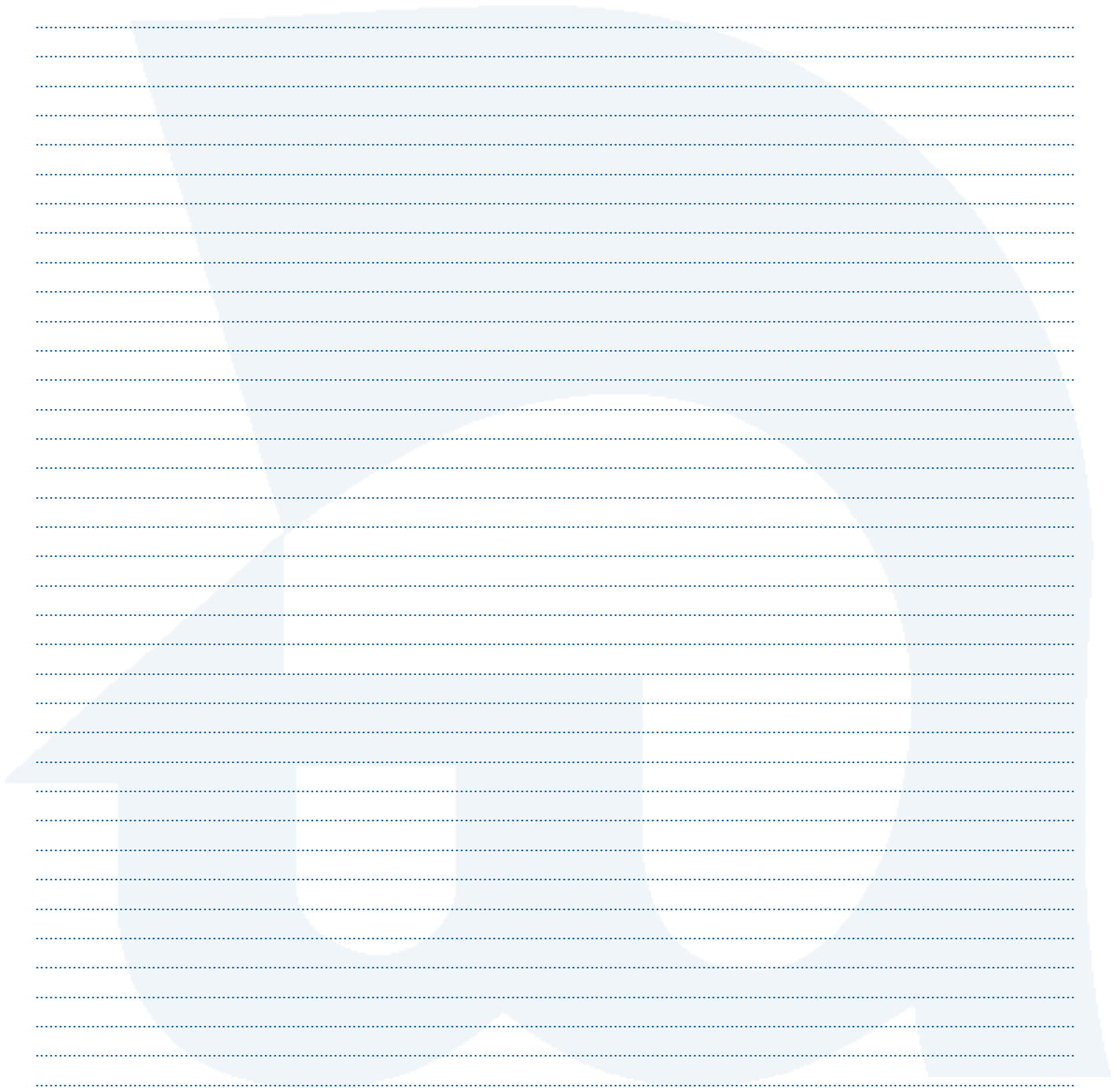
Ubezpieczenie odpowiedzialności majątkowej pracowników samorządowych

1. Na podstawie § 1 ust. 3, za opłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej, Towarzystwo rozszerza ochronę ubezpieczeniową o odpowiedzialność majątkową pracowników samorządowych, zwanych dalej Ubezpieczonymi, wobec Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych podmiotów ponoszących odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej, zwanych dalej poszkodowanymi za działania lub zaniechania prowadzące do rażącego naruszenia prawa.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność wobec poszkodowanych na zasadach określonych w ustawie o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa z dnia 20 stycznia 2011 r., zwanej dalej ustawą, z zastrzeżeniem postanowień ust. 3 - 4.
3. Towarzystwo obejmuje ochroną ubezpieczeniową zdarzenia, z tytułu których zostały zgłoszone roszczenia w okresie ubezpieczenia.
4. Ochroną ubezpieczeniową nie mogą być objęci Ubezpieczeni, wobec których Ubezpieczający złożył wniosek o przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy.
5. Użyte w niniejszej klauzuli określenia oznaczają:
  - 1) roszczenie – wezwanie do spełnienia świadczenia przez Ubezpieczonego zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy,
  - 2) szkoda – zdarzenie, w wyniku którego Ubezpieczony jest zobowiązany do wypłaty odszkodowania zgodnie z art. 9 ustawy,
  - 3) zdarzenie – działanie lub zaniechanie Ubezpieczonego prowadzące do rażącego naruszenia prawa w zakresie wykonywanych czynności w prowadzeniu sprawy rozstrzyganej w drodze decyzji lub postanowienia, zgodnie z posiadanymi uprawnieniami.
6. Sumę ubezpieczenia na jedną osobę określa Ubezpieczający.
7. Wysokość sumy ubezpieczenia jest jednakowa w odniesieniu do wszystkich Ubezpieczonych objętych umową ubezpieczenia.
8. W przypadku, gdy Ubezpieczający złożył wniosek o przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego, obowiązany jest niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 2 dni roboczych powiadomić o tym zdarzeniu Towarzystwo.
9. Franszyza redukcyjna w każdej szkodzie wynosi 10% wartości szkody, nie mniej niż 500 PLN.
10. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej klauzuli mają zastosowanie postanowienia OWU oraz przepisy ustawy.

NOTATKI

NOTATKI

SIEDZIBA: Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”, 02-793 Warszawa, ul. H. Raabego 13,
Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, nr KRS 0000033284
NIP 526-10-33-426, REGON 012114579
www.tuw.pl